

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2026 оны 01 дүгээр сарын 19
№03 (1398)

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

14.	Худалдааны түр хэлэлцээр
соёрхон батлах тухай | 235 |
|-----|--|-----|

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

15.	Хууль хэрэгжүүлэх арга
хэмжээний тухай | Дугаар 117 | 236 |
|-----|---|------------|-----|

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

16.	Монгол Улс болон Евразийн эдийн
засгийн холбоо, түүний гишүүн орнууд
хоорондын худалдааны түр хэлэлцээр | 238 |
|-----|---|-----|

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны 12 дугаар
сарын 18-ны өдөр

Дугаар 117

Улаанбаатар
хот

Хууль хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлийн 44.5 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улс болон Евразийн эдийн засгийн холбоо, түүний гишүүн орнууд хоорондын худалдааны түр хэлэлцээр соёрхон батлах тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Г.Занданшатар/-т даалгасугай:

1/худалдааны түр хэлэлцээрээр тамхи агуулсан янжуур болон бусад тамхины гаалийн тарифыг тэглэсэнтэй холбогдуулан нийтийн эрүүл мэнд, эдийн засаг, улсын төсөв, татварт нөлөөлөх үр дагаврын дүн шинжилгээ хийх, тамхины гаалийн тарифыг нөхөх, тамхины онцгой албан татварыг нэмэгдүүлэх тооцооллыг хийж, холбогдох хууль тогтоомжийн төслийг 2026 оны 04 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

2/Монгол Улсын Их Хурлын хэлэлцүүлгийн шатанд байгаа Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдаж, хэрэгжиж эхлэх хүртэлх хугацаанд Гаалийн тухай хуулийн 8.1-д заасны дагуу тамхи, тамхин бүтээгдэхүүн, электрон тамхины импортын хэмжээг 2024 оны сар болгоны хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байхаар хязгаарлах;

3/хэлэлцээрийн биелэлтэд хоёр жил тутамд хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээ хийж, үнэлгээний тайланг Монгол Улсын Их Хуралд танилцуулах.

2.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо /Г.Тэмүүлэн/, Төсвийн байнгын хороо /Н.Наранбаатар/, Эдийн засгийн байнгын хороо /Р.Сэддорж/-нд тус тус даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Н.УЧРАЛ

پیشرفت در علم و فن

الحسين بن محمد

۲۶۶ مشتی

٢٠٢٥ هـ و ١٤٤٦ هـ [١٢ - ١٣]

لحسن الحظ، لم يكن هذا هو الحال.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

كل من يصنع من مصحفه

١٠٠٠

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

МОНГОЛ УЛС БОЛОН ЕВРАЗИЙН ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХОЛБОО, ТҮҮНИЙ ГИШҮҮН ОРНУУД ХООРОНДЫН ХУДАЛДААНЫ ТҮР ХЭЛЭЛЦЭЭР

Нэг талаас Монгол Улс, нөгөө талаас Евразийн эдийн засгийн холбоо (цаашид “ЕАЭЗХ” гэх) болон түүний гишүүн болох Бүгд Найрамдах Армени Улс, Бүгд Найрамдах Беларусь Улс, Бүгд Найрамдах Казахстан Улс, Бүгд Найрамдах Киргиз Улс, Оросын Холбооны Улс (цаашид “ЕАЭЗХ-ны гишүүн орон” гэх):

Монгол Улс болон ЕАЭЗХ-ны гишүүн орнуудын харилцан сонирхсон салбарт худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг хөхиүлэн дэмжих болон гүнзгийрүүлэхийг эрэлхийлэн;

зах зээлийн эдийн засгийн зарчмуудыг худалдаа, эдийн засгийн харилцааны үндэс болгон баримтлах үүрэг, амлалт болон Монгол Улс, ЕАЭЗХ-ны гишүүн орнууд хоорондын харилцан ашигтай худалдаа, эдийн засгийн харилцаанд идэвхтэй оролцох, өргөжүүлэн дэмжих эрмэлзлээ баталгаажуулан;

ЕАЭЗХ-ны хууль, Монгол Улсын болон ЕАЭЗХ-ны гишүүн орнуудын хууль, дүрэм, журам, түүнчлэн Дэлхийн худалдааны байгууллага (цаашид “ДХБ” гэх)-ын дүрэм, журмын дагуу бараа болон хөрөнгийн чөлөөтэй хөдөлгөөнд шаардлагатай нөхцөлийг бүрдүүлэн;

дараах зүйлийг тохиролцов:

1 дүгээр зүйл Ерөнхий зүйл

1. Энэхүү Хэлэлцээрийн Талууд нь нэг талаас Монгол Улс, нөгөө талаас Евразийн эдийн засгийн холбооны 2014 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн хэлэлцээр (цаашид “ЕАЭЗХ-ны хэлэлцээр” гэх)-ээр олгогдсон эрх хэмжээний хүрээнд хамтран, эсхүл бие даан оролцох ЕАЭЗХ болон ЕАЭЗХ-ны гишүүн орнууд (цаашид “Талууд” гэх) болно.
2. Нэг талаас Монгол Улс, нөгөө талаас ЕАЭЗХ болон ЕАЭЗХ-ны гишүүн орнуудын хооронд чөлөөт худалдааны журам тогтоох зорилгоор Талууд хоорондын худалдааг энэ Хэлэлцээр болон ялангуяа 1994 оны Тариф, худалдааны ерөнхий хэлэлцээр (цаашид “ТХЕХ” гэх)-ийн 24 дүгээр зүйл зэрэг ДХБ-ын дүрэм, журамд заасны дагуу чөлөөлнө.

2 дугаар зүйл Зорилго

Энэхүү Хэлэлцээрийн зорилго нь түүний зарчим, дүрэмд тухайлан заасанчлан:

- (а) энэ Хэлэлцээрийн холбогдох заалтын дагуу Талууд хоорондын барааны худалдааг, тухайлбал тариф болон тарифын бус саад тотгорыг багасгах, эсхүл арилгах замаар хөнгөвчлөх болон чөлөөлөх;
- (б) Талууд хоорондын эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагааг дэмжих;
- (с) Талууд хоорондын худалдааг өргөжүүлэн төрөлжүүлэхийг дэмжихэд оршино.

3 дугаар зүйл Олон улсын бусад хэлэлцээртэй уялдах нь

1. Энэхүү Хэлэлцээр болон 1994 оны 4 дүгээр сарын 15-ны өдөр байгуулсан Дэлхийн худалдааны байгууллага байгуулах тухай Марракешийн хэлэлцээр (цаашид “ДХБ-ын хэлэлцээр” гэх)-ийн заалт хооронд аливаа зөрүү үүсэх тохиолдолд тухайн нийцэхгүй байгаа зохицуулалтад ДХБ-ын хэлэлцээр давуу эрхтэй байна.
2. Энэ зүйлийн 1 дүгээр хэсэгт заасан зөрүүтэй байдал үүссэн тохиолдолд харилцан хүлээн зөвшөөрөх шийдэлд хүрэхийн тулд Талууд даруй зөвлөлдөнө.

4 дүгээр зүйл Барааны ангилал

1. Талуудын хоорондын худалдаанд хамаарах барааны ангиллыг 1983 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн тухай олон улсын конвенцоор тогтоосон Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан систем (цаашид “Уялдуулсан Систем”, эсхүл “УС” гэх)-д нийцүүлсэн Талуудын холбогдох тарифын жагсаалтаар зохицуулна.
2. Тал тус бүр өөрийн тарифын жагсаалтад аливаа өөрчлөлт оруулахдаа энэхүү хэлэлцээрийн Хавсралт 1 (ЕАЭЗХ-ны тарифын үүрэг амлалтын жагсаалт) ба 2 (Монгол Улсын тарифын үүрэг амлалтын жагсаалт)-т заасны дагуу тогтоосон тарифын хөнгөлөлтийг бууруулахгүй, сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байхыг хангана. ЕАЭЗХ-ны Гадаад эдийн засгийн үйл ажиллагааны барааны жагсаалт болон Монгол Улсын Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системд Евразийн эдийн засгийн комисс болон Монгол Улс тус тус өөрчлөлт оруулна.

5 дугаар зүйл Гаалийн татварын хөнгөлөлт болон/эсхүл чөлөөлөлт

1. Тал тус бүр энэхүү Хэлэлцээрийн Хавсралт 1 болон 2-т заасны дагуу Талуудын Тарифын үүрэг амлалтын жагсаалтад тусгагдсан нөхцөлөөс дутуугүй таатай нөхцөлийг нөгөө Талаас гарал үүсэлтэй бараанд олгоно.
2. Аль нэг Тал аливаа барааг импортлоход дараахыг ямар ч үед ногдуулахад энэ зүйл аливаа байдлаар саад болохгүй:
 - (a) дотоодын үйлдвэрийн ижил барааны хувьд энэхүү Хэлэлцээрийн 9 дүгээр зүйл (Үндэсний нөхцөл)-ийн дагуу ногдуулж буй дотоодын татвартай тэнцэх хураамж;
 - (b) Талуудын хууль, журмын дагуу энэ Хэлэлцээрийн 19 дүгээр зүйл (Худалдааны хохирлыг арилгах арга хэмжээ)-ийн дагуу ногдуулсан аливаа татвар;
 - (c) энэхүү Хэлэлцээрийн 7 дугаар зүйл (Хураамж болон шимтгэл)-ийн дагуу үзүүлсэн үйлчилгээний өртөгтэй дүйцэх бусад хураамж, эсхүл шимтгэл.
3. Энэхүү Хэлэлцээрийн Хавсралт 1 болон 2-т заасны дагуу нэг Талаас гарал үүсэлтэй бараанд ногдуулах гаалийн хөнгөлөлттэй татварын хувь хэмжээ нь тухайн бараанд үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөр ногдуулах гаалийн татварын хувь хэмжээнээс өндөр байх тохиолдолд үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлийн татварын хувь хэмжээг баримтална.

4. Экспортын татварыг Талуудын холбогдох хууль, журам болон ДХБ-ын хэлэлцээрээр хүлээсэн үүргийн дагуу тус тус ногдуулна.

6 дугаар зүйл
Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөл

1994 оны ТХЕХ-ийн 1 дүгээр зүйл болон түүний тайлбар тэмдэглэл, ДХБ-ын хэлэлцээрийн дагуу хэрэгжүүлэх 1994 оны ТХЕХ-ийн 1 дүгээр зүйлд заасан нөхцөлийг олгох үүргээс чөлөөлөгдөх, үл хамаарах, үл үйлчлэх зэрэг нь энэ Хэлэлцээрт хамаарч байгаа бөгөөд Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг мөн.

7 дугаар зүйл
Хураамж ба шимтгэл

Тал тус бүр барааны импорт, экспортод ногдуулах, эсхүл тэдгээрт холбогдох бүх хураамж, шимтгэл нь 1994 оны ТХЕХ-ийн 8 дугаар зүйлд нийцсэн байхыг баталгаажуулна. Энэ зорилгоор 1994 оны ТХЕХ-ийн 8 дугаар зүйл болон түүний тайлбар тэмдэглэл, нэмэлт заалтууд энэ Хэлэлцээрт хамаарч байгаа бөгөөд Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг мөн.

8 дугаар зүйл
Хориг, тооны хязгаарлалт болон
түүнтэй адилтгах нөлөө бүхий арга хэмжээ

Энэ Хэлэлцээрт өөрөөр заагаагүй бол Талууд 1994 оны ТХЕХ-ийн 11 болон 8 дугаар зүйлд нийцүүлэн Талуудын хоорондын худалдаанд хамаарах барааны импорт, экспортод хориг тавих, тооны хязгаарлалт тогтоох, эсхүл түүнтэй адилтгах нөлөө бүхий арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж болно.

9 дүгээр зүйл
Үндэсний нөхцөл

Тал тус бүр нөгөө Талын бараанд 1994 оны ТХЕХ-ийн 3 дугаар зүйлийн дагуу үндэсний нөхцөл олгоно. Энэ зорилгоор 1994 оны ТХЕХ-ийн 3 дугаар зүйл болон түүний тайлбар энэ Хэлэлцээрт хамаарах бөгөөд Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг мөн.

10 дугаар зүйл
Худалдаан дахь техникийн саад тотгор

1. Талууд ДХБ-ын хэлэлцээрийн Хавсралт 1А-гийн Худалдаан дахь техникийн саад тотгорын тухай хэлэлцээрийн заалтуудад нийцүүлэн

техникийн зохицуулалтын чиглэлээр дотоодын холбогдох хууль, журмыг хэрэгжүүлнэ.

2. Талууд энэхүү хэлэлцээрийн заалтуудыг хэрэгжүүлэх үүднээс стандартчилал, техникийн зохицуулалт, хэмжил зүй, зах зээлийн тандалт болон магадлан итгэмжлэл, туршилт, баталгаажуулалтыг хамарсан тохирлын үнэлгээний асуудал хариуцсан эрх бүхий байгууллагын хооронд хоёр талын хамтын ажиллагааг хөхиүлэн дэмжинэ.
3. Талууд худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор тодорхой бараа, эсхүл бүлэг барааны хувьд тохирлын үнэлгээний журмын үр дүнг харилцан зөвшөөрөх зэрэг техникийн саад тотгорыг арилгах тухай хэлэлцээрт гарын үсэг зурах талаар хэлэлцээ эхлүүлж болно.
4. Заавал биелүүлэх шаардлагад бараа нийцэж байгаа эсэх тухай тохирлыг үнэлэх шаардлага, аргачлалыг импортлогч Талын холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журмын дагуу болон ДХБ-ын хэлэлцээрийн Хавсралт 1А-гийн Худалдаан дахь техникийн саад тотгорын тухай хэлэлцээрийн зүйл, заалтуудад нийцүүлэн Талуудын холбогдох эрх бүхий байгууллага тодорхойлно.
5. Хэрэв нэг Талаас экспортолсон барааг нөгөө Талын техникийн зохицуулалт, эсхүл тохирлын үнэлгээний журмын дагуу нийцлийг баталгаажуулахад шаардагдах баримт бичгийн бүрдэл дутуу, эсхүл импортлогч Талын техникийн зохицуулалт, эсхүл тохирлын үнэлгээний шаардлагыг хангаагүй гэх үндэслэлээр орох боомт дээр саатуулсан тохиолдолд саатуулсан шалтгааныг импортлогч Талд эсхүл түүний төлөөлөгч (тээвэрлэгч)-д яаралтай мэдэгдэнэ.
6. Талуудын нэг нь нөгөө Талын авсан арга хэмжээ худалдаанд шаардлагагүй саад тотгор үүсгэсэн, эсхүл үүсгэж болзошгүй гэж үзсэн тохиолдолд Талууд харилцан хүлээн зөвшөөрч болох шийдвэрт хүрэх зорилгоор Хамтарсан хорооны хүрээнд техникийн зөвлөлдөх уулзалт хийнэ. Техникийн зөвлөлдөх уулзалтыг Талуудын харилцан тохиролцсон аливаа хэлбэрээр зохион байгуулж болно.

11 дүгээр зүйл

Амьтан, ургамлын эрүүл ахуйн арга хэмжээ

1. Талууд амьтан, ургамлын эрүүл ахуйн арга хэмжээнд хамаарах хууль болон журмыг ДХБ-ын Хавсралт 1А-гийн Амьтан, ургамлын эрүүл ахуйн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх тухай хэлэлцээрийн дагуу хэрэгжүүлнэ.
2. Талуудын хоорондын худалдаанд үзүүлэх сөрөг нөлөөг бууруулах зорилгоор амьтан, ургамлын эрүүл ахуйн арга хэмжээг боловсруулах,

батлах болон/эсхүл хэрэгжүүлэх асуудлын талаар нэмэлт тохиролцоонд хүрч болно.

3. Хоорондын худалдаанаас үүссэн, эсхүл үүсэж болзошгүй амьтан, ургамлын эрүүл ахуйн арга хэмжээтэй холбоотой аливаа асуудлын талаар нэг Тал бичгээр хүсэлт гаргасан тохиолдолд нөгөө Тал цаг тухайд нь мэдээллийг гаргаж өгнө.
4. Хэрэв нэг Тал нь нөгөө Талыг худалдаанд далд хориг үүсгэх, эсхүл үүсгэсэн арга хэмжээг авсан гэж үзвэл Хамтарсан хорооны хүрээнд Талууд тохиролцон техникийн зөвлөлдөх уулзалт хийнэ. Техникийн зөвлөлдөх уулзалтыг Талуудын харилцан тохиролцсон аливаа хэлбэрээр зохион байгуулж болно.

12 дугаар зүйл Барааны гарал үүсэл

Барааны гарал үүслийг энэхүү хэлэлцээрийн Хавсралт 3-д заасан “Гарал үүслийн дүрэм”-д үндэслэн тодорхойлно.

13 дугаар зүйл Гаалийн байгууллага ба худалдааг хөнгөвчлөх

1. Энэхүү зүйлийг гаалийн байгууллагын арга хэмжээнд, мөн Талууд хооронд худалдаалсан барааг олгоход шаардлагатай гаалийн арга ажиллагаанд дараах зүйлсийг хөхиүлэн дэмжих зорилгоор мөрдөнө:
 - (a) гаалийн горим болон гаалийн ёс журмын ажиллагаа ил тод байх;
 - (b) худалдааг хөнгөвчлөх; мөн
 - (c) гаалийн хамтын ажиллагаа, түүний дотор Талуудын гаалийн байгууллагууд хоорондоо мэдээлэл солилцох.
2. Талууд нь өөрсдийн гаалийн байгууллагаас авч хэрэгжүүлж буй гаалийн байгууллагын арга хэмжээ тодорхой, нийцтэй, ил тод байх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
3. Талуудын гаалийн горим нь боломжтой бол, мөн тэдгээрийн гаалийн хууль тогтоомж, дүрэм журмыг үл зөрчих хэмжээнд, Дэлхийн гаалийн байгууллагын стандарт заалтууд болон практик зөвлөмжийг үндэслэсэн байна.
4. Талуудын гаалийн байгууллагууд нь тэдгээрийн гаалийн байгууллагын арга хэмжээг худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор хялбарчлах үүднээс хянан үзэж байхыг эрмэлзэнэ.
5. Талууд гаалийн хууль тогтоомж, нийтээр дагаж мөрдөх дүрэм журмыг аль болох англи хэлээр нийтэлнэ.

6. Талууд тэдгээрийн хоорондын худалдааг хөнгөвчлөх үүднээс барааг түргэн шуурхай олгоход чиглэсэн гаалийн горим, арга ажиллагаа баталж, эсхүл тийм горим, арга ажиллагаатай бол цаашид үргэлжлүүлэн мөрдөнө. Энэ нь аль нэг Талын бараа олгоход тавьсан шаардлага хангагдаагүй тохиолдолд уг барааг олгохыг тухайн Талаас шаардаагүй болно.
7. Талууд энэхүү зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасны дагуу дараах арга хэмжээг авна:
 - (a) Талуудын гаалийн хууль тогтоомж, дүрэм журамд өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд, барааг гаалийн мэдүүлгийг бүртгэснээс хойш 4 цагаас илүүгүй хугацааны дотор олгохоор заах;
 - (b) бараа ирмэгц түргэн шуурхай олгох нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор гаалийн мэдээллийг бараа ирэхээс өмнө цахимаар илгээх болон боловсруулах журам батлах, эсхүл тийм журамтай бол цаашид үргэлжлүүлэн мөрдөх;
 - (c) хяналт шалгалтыг өндөр эрсдэлтэй бараанд төвлөрүүлэх, бага эрсдэлтэй бараанд хамаарах гаалийн арга ажиллагааг хялбарчлах зорилгоор эрсдэлийг системтэй үнэлэх боломжтой эрсдэлийн удирдлагын системийг хэрэгжүүлэх.
8. Талууд цаашид Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгж (ИААН)-ийн хөтөлбөр гэх аюулгүй байдлын тодорхой шалгуур хангасан аж ахуйн нэгжид зориулсан худалдааг хөнгөвчлөх түншлэлийн хөтөлбөрийг Дэлхийн гаалийн байгууллагын Дэлхийн худалдааг аюулгүй байлгах, хөнгөвчлөх Аюулгүй байдлын багц стандартын дагуу хэрэгжүүлнэ.
9. Талууд дараах байдлаар хамтран ажиллахыг эрмэлзэнэ:
 - (a) тэдгээрийн ИААН-ийн холбогдох хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн болон сайжруулсан туршлагаасаа солилцох, боломжтой бол шилдэг туршлагуудаас нэвтрүүлэхийг эрмэлзэх;
 - (b) хөтөлбөр тус бүрийн дагуу итгэмжлэл авсан аж ахуйн нэгжүүдийн талаарх мэдээллийг тус тусын Талын хууль тогтоомж болон тогтсон журмын дагуу харилцан солилцох;
 - (c) Нөгөө Талын итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжид худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр үзүүлэх хөнгөлөлтийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэхэд хамтран ажиллах.

14 дүгээр зүйл

Гаалийн хамтын ажиллагаа

1. Энэхүү Хэлэлцээр үр дүнтэй хэрэгжих явдлыг хөнгөвчлөх зорилгоор Талуудын гаалийн байгууллагууд Талууд хооронд худалдаалсан бараанд нөлөөлөхүйц гаалийн гол гол асуудлын хүрээнд бие биетэйгээ хамтран ажиллахыг хөхиүлэн дэмжинэ.

2. Аль нэг Талын гаалийн байгууллага өөрийн холбогдох хууль тогтоомж болон дүрэм журмынхаа дагуу хууль бус ямар нэг үйл ажиллагаа явагдсан гэх баттай сэжиг тогтоосон бол ерөнхийдөө бараа гаргах болон (эсхүл) оруулахтай холбогдуулан хүлээн авдаг тусгайлсан нууц мэдээлэл өгөхийг нөгөө Талын гаалийн байгууллагаас хүсэж болно.
3. Аль нэг Талаас энэхүү зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу гаргасан хүсэлт нь бичгээр байх бөгөөд түүнд тухайн мэдээллийг ямар зорилгоор хүсэж байгаа талаар тодорхой бичсэн, мөн тухайн барааг ялган таних хангалттай мэдээллийг хавсаргасан байна. Хүсэлтийг энэ Зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасан харилцаа холбооны сувгийг ашиглан цахим хэлбэрээр дамжуулна. Мөн хүсэлтийн цаасан хувийг шуудангаар илгээнэ. Энэхүү зүйлд заасан бүх хүсэлт, тэдгээрийн бүх хариуг англи хэл дээр илгээнэ.
4. Энэхүү зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу гаргасан хүсэлтийг хүлээн авсан Талын гаалийн байгууллага нь уг хүсэлтэд заасан мэдээлэл агуулсан хариуг өөрийн Талын холбогдох хууль тогтоомж болон дүрэм журмын дагуу, уг хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 2 (хоёр) сарын дотор бичгээр гаргаж өгнө. Хариуг тогтоосон хугацаанд бүрэн, эсхүл хэсэгчилсэн байдлаар гаргаж өгөх боломжгүй бол хүсэлт хүлээн авсан гаалийн байгууллага нь хүсэлт гаргасан гаалийн байгууллагад тухайн мэдээллийг гаргаж өгөх тодорхой хугацааг мэдэгдэнэ.
5. Энэ зүйлийн 2-4 дэх хэсэгт заасны дагуу гаргаж өгсөн бүх мэдээллийг Талууд нууцад тооцно. Уг мэдээллийг шүүхийн шүүн таслах ажиллагаанд ашиглахаас бусад тохиолдолд түүнийг гаргаж өгсөн Талын этгээдийн, эсхүл эрх бүхий байгууллагын бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөлгүйгээр задруулахыг хориглоно.
6. Талуудын гаалийн байгууллагууд мэдээллийг түргэн шуурхай бөгөөд аюулгүй байдлаар солилцох, мөн гаалийн асуудлыг зохицуулах ажлыг боловсронгуй болгох явдлыг хөнгөвчлөх үүрэг бүхий холбоо барих этгээдүүдийг томилох зэргээр гаалийн хамтын ажиллагааны харилцаа холбооны сувгууд бий болгож, ажиллуулахыг эрмэлзэнэ.
7. Гаалийн байгууллага ба худалдааг хөнгөвчлөхөд хамаарах тодорхой асуудлуудыг хэлэлцэх техникийн уулзалтуудыг Талуудын тохиролцсон хугацаа, газарт зохион байгуулна.
8. Талууд гаалийн горим хэрэгжүүлэх ажлыг хөнгөвчлөх, мөн гаалийн хууль тогтоомж, дүрэм журмын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Талууд хооронд худалдаалсан бараатай холбоотой мэдээллийг Талуудын гаалийн байгууллага хооронд тогтмол солилцох (цаашид

“мэдээллийг цахимаар солилцох” гэх) арга хэмжээ авч, хэрэгжүүлж болно.

9. Мэдээллийг цахимаар солилцох үйл ажиллагаанд тавигдах бүх шаардлага, техникийн тодорхойлолтыг, мөн солилцох мэдээллийн тодорхой агуулгыг ЕАЭЗХ-ны гишүүн орнуудын болон Монгол Улсын эрх бүхий байгууллага хооронд тохиролцсон тусгай протоколоор тодорхойлно.
10. Талууд мэдээллийг цахимаар солилцохдоо ЕАЭЗХ-ны Мэдээллийн нэгдсэн системийн техникийн дэд бүтэц болон Монгол Улсын холбогдох дэд бүтцийг ашиглана.
11. ЕАЭЗХ-г төлөөлж Евразийн эдийн засгийн комисс мэдээллийг цахимаар солилцох, түүний ажиллагааг хялбарчлах ажлыг зохион байгуулна.

15 дугаар зүйл

Чөлөөтэй дамжин өнгөрөх

1994 оны ТХЕХ-ийн 5 дугаар зүйл болон ДХБ-ын Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээрийн 11 дүгээр зүйл энэ Хэлэлцээрт хамаарах бөгөөд Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг мөн.

16 дугаар зүйл

Үл хэрэглэх нийтлэг тохиолдол

1. Тухайн арга хэмжээг ижил нөхцөлтэй улсуудын хооронд хүндэтгэх шалтгаангүйгээр алагчлах хэрэгсэл, эсхүл олон улсын худалдаанд далд хязгаарлалтын хэлбэрээр хэрэглэхгүй байх нөхцөлийг хангасан бол энэхүү хэлэлцээрийн заалтууд нь аль нэг Тал дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхэд саад болохгүй:
 - (a) олон нийтийн ёс суртахууныг хамгаалахад шаардлагатай;
 - (b) хүн, амьтан, эсхүл ургамлын амьдрал, эсхүл эрүүл мэндийг хамгаалахад шаардлагатай;
 - (c) алт, эсхүл мөнгийг импортлох, экспортлоход холбогдох;
 - (d) 1994 оны ТХЕХ-ийн 2 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг болон 17 дугаар зүйлийн дагуу үйл ажиллагаа явуулж буй дангаар ноёрхогчийн эсрэг гаалийн хууль, патент, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрхийг хамгаалах болон хууран мэхлэх хэв заншлаас урьдчилан сэргийлэх зэргийг оролцуулан энэхүү Хэлэлцээрийн заалтуудтай нийцсэн хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөхөд шаардлагатай;
 - (e) хоригдлуудын үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнтэй холбогдсон арга хэмжээ;

- (f) уран сайхны, түүх, археологийн ховор үндэсний баялгийг хамгаалах зорилгоор авах;
 - (g) хэрэв тухайн арга хэмжээг дотоодын үйлдвэрлэл, эсхүл хэрэглээг хязгаарлахтай уялдуулан авсан бол байгалийн шавхагдах нөөцийг хэвээр хадгалахтай холбогдсон арга хэмжээ;
 - (h) ДХБ-д өргөн мэдүүлсэн шаардлагад нийцсэн, ДХБ-аас зөвшөөрөгдөөгүй бус, эсхүл ДХБ-д гэрээг танилцуулж ДХБ-аас зөвшөөрөгдөөгүй бус засгийн газар хоорондын түүхий эдийн гэрээний үүргийг биелүүлэх зорилгоор хэрэгжүүлж буй;
 - (i) засгийн газрын тогтворжуулах төлөвлөгөөний хүрээнд дотоодын түүхий эдийн үнийг дэлхийн зах зээлийн үнээс доогуур байх үед дотоодын үйлдвэрийг шаардлагатай түүхий эдээр хангах үүднээс дотоодын түүхий эдийн экспортод хязгаарлалт тавихтай холбогдсон арга хэмжээ; энэхүү хязгаарлалт нь тухайн дотоодын үйлдвэрийг хамгаалах, эсхүл экспортыг нэмэгдүүлэх зорилгогүй байх бөгөөд 1994 оны ТХЕХ-ийн үл ялгаварлах зарчмыг зөрчөөгүй байх нөхцөлийг хангасан байна;
 - (j) нийтээр, эсхүл орон нутагт хомсдол үүссэн барааг олж авах, хуваарилахад зайлшгүй шаардагдах; энэхүү арга хэмжээ нь Талууд тухайн барааны олон улсын нийлүүлэлтээс шударга, тэнцүү хувь хүртэх эрхтэй гэсэн зарчимд нийцсэн байх ёстой бөгөөд эдгээр арга хэмжээ нь энэхүү Хэлэлцээрийн бусад заалтуудтай зөрчилдөж байвал уг арга хэмжээг бий болгосон нөхцөл байдал арилмагц даруй зогсооно.
2. Талууд энэхүү зүйлийн хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ болон тэдгээрийг дуусгавар болгосон тухай бие биедээ боломжит хэмжээнд мэдээлнэ.

17 дугаар зүйл

Аюулгүй байдлын үндэслэлээр үл хамаарах

Энэхүү Хэлэлцээрийн заалтууд нь:

- (a) задруулснаар аюулгүй байдлын нэн чухал ашиг сонирхолд нь харшлах аливаа мэдээллээр хангахыг аль нэг Талаас шаардахгүй; эсхүл
- (b) аюулгүй байдлын эн тэргүүний ашиг сонирхлоо хамгаалахад шаардлагатай гэж үзсэн аливаа үйлдэл хийхэд нь аль нэг Талд саад болохгүй:
 - (i) цөмийн зэвсэг үйлдвэрлэхэд ордог материалтай холбогдох;
 - (ii) зэвсэг, техник, түүний сэлбэг хэрэгсэл болон цэрэг дайны зориулалтаар шууд буюу шууд бус байдлаар нийлүүлэх бараа, материалын худалдаатай холбогдох;

- (iii) дайн, эсхүл олон улсын харилцаан дахь бусад онцгой байдал бүхий үед авсан арга хэмжээ; эсхүл
- (с) энх тайван, аюулгүй байдлыг тогтоох тухай Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын дүрмээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх хүрээнд аливаа үйлдэл хийхэд аль нэг Талд саад болохгүй.

18 дугаар зүйл

Төлбөрийн тэнцлийг хангах зорилгоор хэрэгжүүлэх хязгаарлалт

1. Аль нэг Талд төлбөрийн тэнцэл болон гадаад санхүүгийн ноцтой хүндрэл учирсан, эсхүл учирч болзошгүй бол 1994 оны ТХЕХ-ийн 12 дугаар зүйл, 1994 оны ТХЕХ-ийн төлбөрийн тэнцэлтэй холбогдсон заалтын тухай харилцан ойлголцлын баримт бичгийн дагуу импортыг хязгаарлах арга хэмжээ хэрэгжүүлж болно. Тухайн хязгаарлалтын арга хэмжээ нь Олон улсын валютын сангийн тухай хэлэлцээрт нийцүүлнэ.
2. Тухайн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх гэж буй Тал нь төлбөрийн тэнцлийг хамгаалах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх тухай болон хэрэгжүүлэх, цуцлах хугацааны талаар нөгөө Талдаа мэдэгдэнэ.
3. Энэ зүйлийн 1 дүгээр хэсгийн дагуу хязгаарлалтын арга хэмжээ хэрэгжүүлсэн, эсхүл үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлсэн тохиолдолд, тухайн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн Тал Хамтарсан хорооны зөвлөгөөнийг хязгаарлалтын арга хэмжээг хэлэлцэх зорилгоор яаралтай зохион байгуулна. Зөвлөгөөнөөр хязгаарлалтын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн Талын төлбөрийн тэнцлийн нөхцөл байдал болон энэ зүйлийн дагуу авч хэрэгжүүлсэн, эсхүл үргэлжлүүлэн авсан арга хэмжээг үнэлэх бөгөөд дараах зүйлсийг харгалзан үзнэ:
 - (a) төлбөрийн тэнцлийн хүндрэл бэрхшээлийн шинж чанар, цар хүрээ;
 - (b) эдгээр хязгаарлалтын арга хэмжээний нөгөө Талын эдийн засагт үзүүлэх боломжит нөлөө;
 - (c) залруулах боломжит арга хэмжээний бусад хувилбар.

Зөвлөгөөнөөр хязгаарлалтын аливаа арга хэмжээ нь 1994 оны ТХЕХ-ийн 12 дугаар зүйлд нийцэж байгаа эсэхийг хэлэлцэнэ.

19 дүгээр зүйл

Худалдааны хохирлыг арилгах арга хэмжээ

1. Талууд нийтлэг хамгаалалтын, демпингийн эсрэг болон татаасны эсрэг хариу арга хэмжээг ДХБ-ын хэлэлцээрийн Хавсралт 1А-д заасан 1994 оны ТХЕХ-ийн 19 болон 6 дугаар зүйлийн нөхцөлүүд, Хамгаалалтын арга хэмжээний тухай хэлэлцээр, 1994 оны ТХЕХ-ийн 6 дугаар зүйлийг

хэрэгжүүлэх тухай хэлэлцээр, Татаас болон хариу арга хэмжээний тухай хэлэлцээр, ДХБ-ын хэлэлцээрийн 1А хавсралтад тусгагдсаны дагуу хэрэгжүүлнэ.

2. Нийтлэг хамгаалалтын, демпингийн эсрэг болон татаасны эсрэг арга хэмжээний мөрдөн шалгалт, эдгээр арга хэмжээнээс тойрч гарах оролдлогын эсрэг зэрэг бусад холбогдох арга хэмжээг Монгол Улсаас авч хэрэгжүүлэхдээ ЕАЭЗХ-ны эсрэг бүхэлд нь бус гишүүн тус бүрээр авч үзэх бөгөөд ЕАЭЗХ-ноос оруулж буй импортыг бүхэлд нь нэг гэж тооцон демпингийн эсрэг, саармагжуулах болон нийтлэг хамгаалалтын арга хэмжээ, тойрч гарах оролдлогын эсрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхгүй.
3. Демпингийн эсрэг болон татаасны эсрэг хариу татвар ногдуулахтай холбоотой мөрдөн шалгах ажиллагаа эхлүүлэх гэж буй Тал нь мөрдөн шалгах ажиллагааг эхлэхээс 15 (арван тав)-аас доошгүй хоногийн өмнө мөрдөн шалгах ажиллагааг эхлүүлэх өргөдөл хүлээн авсан тухайгаа нөгөө Талдаа бичгээр мэдэгдэнэ.
4. Нийтлэг хамгаалалтын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй Тал нь нөгөө Талдаа мөрдөн шалгах ажиллагааг эхлүүлэхтэй холбоотой бүх мэдээлэл, мөрдөн шалгалтын урьдчилсан болон эцсийн дүгнэлтийн талаар нэн даруй бичгээр мэдэгдэнэ.
5. Аль нэг Тал бичгээр хүсэлт гаргасан даруйд Талууд демпингийн эсрэг, татаасны эсрэг болон нийтлэг хамгаалалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой асуудлаар зөвлөлдөж болно. Энэхүү зөвлөлдөх уулзалтыг бичгээр ирүүлсэн хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 30 (гуч) хоногийн дотор боломжит хурдан хугацаанд зохион байгуулна. Ийнхүү зөвлөлдөх нь Талуудыг демпингийн эсрэг, татаасны эсрэг хариу татвар, эсхүл нийтлэг хамгаалалтын арга хэмжээний мөрдөн шалгалтыг эхлүүлэхэд саад болохгүй бөгөөд мөрдөн шалгалтын ажиллагааг зогсоохгүй.

20 дугаар зүйл

Маргаан шийдвэрлэх

Энэхүү хэлэлцээрийг тайлбарлах ба/эсхүл хэрэглэхтэй холбогдон үүссэн Талууд хоорондын аливаа маргааныг энэхүү хэлэлцээрийн Хавсралт 4 "Маргаан шийдвэрлэх"-д заасан дүрэм, журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

21 дүгээр зүйл

Ил тод байдал болон мэдээлэл солилцох

1. Тал тус бүр энэхүү хэлэлцээрт хамаарах аливаа асуудалд холбогдох нийтээр дагаж мөрдөх хууль болон журам, олон улсын гэрээг хүчин төгөлдөр болохоос нь өмнө буюу хүчин төгөлдөр болох үед дотоодын хууль, журмын дагуу нийтлэх, эсхүл боломжтой бол цахим болон бусад хэлбэрээр нийтэд ил болгоно.
2. Тал тус бүр энэхүү хэлэлцээрийн хэрэгжилтэд ноцтой нөлөөлөх, эсхүл энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх хүрээнд нөгөө Талын ашиг сонирхолд ихээхэн нөлөө үзүүлж болзошгүй гэж үзэх аливаа арга хэмжээний талаар аль болох боломжит хэмжээнд нөгөө Талд мэдэгдэнэ.

22 дугаар зүйл

Нууц мэдээлэл

1. Тал тус бүр энэхүү хэлэлцээрийн дагуу нөгөө Талаас өгсөн мэдээллийн нууцлалыг дотоодын холбогдох хууль, журмын дагуу хамгаална.
2. Хэрэв задруулсан тохиолдолд хууль сахиулах үйл ажиллагаанд саад учруулах, эсхүл Хэлэлцээрийн талын хууль болон журмаар задруулахыг хориглосон эсхүл хязгаарласан, эсхүл нийтийн ашиг сонирхолд харшлах, эсхүл төрийн болон хувийн аж ахуйн нэгж, тодорхой хуулийн этгээд (аливаа эдийн засгийн оператор)-ийн хууль ёсны арилжааны ашиг сонирхолд хохирол учруулах мэдээллийг өгөх, эсхүл түүнд хандах боломжоор хангах үүргийг аль ч Тал энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд хүлээхгүй.

23 дугаар зүйл

Цахим худалдаа

1. Энэхүү зүйл нь Хэлэлцээрийн аль нэг Талын цахим худалдаанд нөлөөлөх, шинээр хэрэгжүүлсэн, эсхүл хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнд үйлчилнэ.
2. Талууд нь цахим худалдаанаас бий болох эдийн засгийн өсөлт, боломжууд, мөн Талуудын хоорондын худалдааны өсөлтөд эерэг нөлөө үзүүлэх цахим худалдааны шинэлэг бөгөөд динамик шинж чанар, цахим худалдаанд итгэх хэрэглэгчдийн итгэлийг нэмэгдүүлэхийн ач холбогдлыг хүлээн зөвшөөрч байна.
3. Талууд нь үр ашигтай хил дамнасан худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор Чөлөөт худалдааны бүс, эсхүл цахим худалдаа эрхлэгчдийн цахим худалдааны үйл ажиллагаанд зориулсан агуулахад хийгдэх гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл явцыг оновчтой болгох, хялбарчлахыг эрмэлзэнэ.

4. Талууд нь цахим худалдаанд шаардлагагүй зохицуулалтын дарамтаас зайлсхийх нь ач холбогдолтой болохыг хүлээн зөвшөөрч байна.
5. Талуудын хууль тогтоомжид өөрөөр заагаагүй бол цахим гарын үсэг нь цахим бус гарын үсэгтэй адил хууль ёсны бөгөөд хүчин төгөлдөр үйлчлэхийг Талууд үгүйсгэхгүй. Энэхүү заалтыг илүү тодорхой болгох үүднээс, энэ заалтад дурдсан цахим гарын үсэг нь аль нэг Талын хууль болон журмаар тогтоосон хууль зүйн шаардлагад нийцсэн байна.
6. Талууд холбогдох тохиолдолд цахим гарын үсгийг харилцан хүлээн зөвшөөрөхийг эрмэлзэнэ.
7. Тал тус бүр нь Талуудын хоорондын худалдаанд холбогдох баримт бичгүүдийг цахим хэлбэрээр нийтэд нээлттэй болгохыг эрмэлзэнэ.
8. Талууд цахим худалдааны хэрэглэгчдийн хувийн мэдээллийг хамгаалах нь эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөж болон цахим худалдаанд итгэх хэрэглэгчдийн итгэлийг нэмэгдүүлэхэд оруулах хувь нэмрийг хүлээн зөвшөөрч байна.
9. Талууд дотоодын хууль тогтоомж, дүрэм журмын дагуу хувийн мэдээллийг хамгаалах, түүний дотор хувийн мэдээллийг хил дамнуулан дамжуулах болон хувийн мэдээллийг хил дамнуулан дамжуулахтай холбогдох нөхцөл, шаардлагыг хангах арга хэмжээг баталж, хэрэгжүүлнэ.
10. Тал тус бүр энэхүү зүйлийн хэрэгжилтээс үүдэх аливаа асуудлаар нөгөө Тал болон Хамтарсан хороотой харилцах харилцааг хариуцах холбоо барих этгээдийг томилно.
11. Талуудын хоорондын харилцан ойлголцлыг дэмжих, эсхүл энэхүү бүлгээс үүссэн тодорхой асуудлыг шийдвэрлэх зорилгоор Хэлэлцээрийн аль нэг Тал энэхүү Хэлэлцээрийн 27 дугаар зүйл (Холбоо барих этгээд)-д заасны дагуу томилогдсон холбоо барих этгээдээр дамжуулан нөгөө Талтай зөвлөлдөх хүсэлт гаргаж болно.
12. Хэлэлцээрийн Талууд ийнхүү зөвлөлдөхөөр харилцан тохиролцсон тохиолдолд зөвлөлдөөнийг Талуудын харилцан тохиролцсон аливаа хэлбэрээр явуулж болно.

24 дүгээр зүйл

Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа

1. Талуудын хөгжил болон чадавхын харилцан адилгүй түвшнийг харгалзан эдийн засгийн хамтын ажиллагааны ач холбогдлыг хүлээн

зөвшөөрч, Талуудын харилцан ашигтай салбарт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэхээр тохиролцсон болно.

2. Талууд эдийн засгийн хамтын ажиллагааг дэмжих, хэрэгжүүлэхдээ тус тусын Засгийн газрын байгууллагуудын хоорондын хамтын ажиллагааг болон шаардлагатай буюу зохистой тохиолдолд Талуудын аж ахуйн нэгжүүдийн хамтын ажиллагааг дэмжиж, хөнгөвчилнө.

25 дугаар зүйл Хавсралтууд

Энэхүү Хэлэлцээрийн Хавсралтууд нь энэхүү Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг болно.

26 дугаар зүйл Хамтарсан хороо

1. Талууд нь Хэлэлцээрийн Тал бүрийн төлөөлөгчдөөс бүрдсэн Хамтарсан хороог байгуулах ба тус хороог хоёр төлөөлөгч хамтран даргалах ба нэг төлөөлөгч нь ЕАЭЗХ болон түүний гишүүн орнуудыг төлөөлж Евразийн Эдийн Засгийн Комиссын Удирдах зөвлөлийн гишүүн, нөгөө төлөөлөгч нь Монгол Улсын Эдийн засаг, хөгжлийн яам ба/эсхүл түүнийг залгамжлагч этгээд байна. Энэхүү зорилгоор зохих ёсоор эрх олгогдсон өндөр албан тушаалтнууд Талуудыг төлөөлнө.
2. Талууд Хамтарсан хорооны хуралдаан болохоос 30 (гуч)-аас ихгүй хоногийн өмнө Хамтарсан хороонд томилсон тус тусын төлөөлөгчийн талаар харилцан мэдэгдэнэ.
3. Хамтарсан хороо нь дараах чиг үүрэгтэй байна:
 - (a) энэхүү Хэлэлцээрийн хэрэгжилт, үйл ажиллагаатай холбоотой бүх асуудалд хяналт тавих, шалгах;
 - (b) Талуудын хоорондын худалдааны харилцааг цаашид хөгжүүлэх боломжийг судлах;
 - (c) энэхүү Хэлэлцээрт оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг судалж, Талуудад хэлэлцүүлэхээр хүргүүлэх; мөн
 - (d) энэхүү Хэлэлцээрийн хамрах хүрээ, зорилгын хүрээнд Талуудаас тус Хамтарсан хороонд даалгасан Хэлэлцээрт хамаарах аливаа асуудалтай холбоотой бусад үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх.
4. Хамтарсан хороо нь чиг үүргээ хэрэгжүүлэхийн тулд байнгын, эсхүл түр дэд хороо, эсхүл ажлын хэсэг байгуулж, тодорхой асуудлаар үүрэг, чиглэл өгч ажиллуулж болно.
5. Хамтарсан хорооны бүх шийдвэр болон зөвлөмжийг Талуудын зөвшилцлөөр батална.

6. Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол Хамтарсан хорооны хуралдааныг дор хаяж жил тутам тухай бүр Талуудад ээлжлэн хуралдуулна.
7. Гэрээний аль нэг Талын хүсэлтээр ээлжит бус хуралдаан зохион байгуулж болно. Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол энэхүү хуралдааныг хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш аль болох 30 (гуч) хоногийн дотор Хүсэлт гаргагч Талын нутаг дэвсгэрт зохион байгуулна.
8. Талууд Хамтарсан хорооны үйл ажиллагааны дүрмийг нэгтгэн боловсруулж, Хамтарсан хорооны анхны хуралдаанаар батална.

27 дугаар зүйл **Холбоо барих этгээд**

1. Энэхүү Хэлэлцээрийн үр дүнтэй хэрэгжилтийг хангах болон энэхүү Хэлэлцээрт хамаарах аливаа асуудлаар Талуудын хоорондын харилцаа холбоог дэмжихийн тулд Тал тус бүр энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш 1 (нэг) сарын дотор холбоо барих этгээд эсхүл холбоо барих этгээдүүдийг томилж, нөгөө Талд мэдэгдэнэ. Талууд харилцах этгээдийн тухай дэлгэрэнгүй мэдээлэлд оруулсан аливаа өөрчлөлтийг нөгөө Талдаа даруй мэдэгдэнэ.
2. Талуудын холбоо барих этгээд нь дор дурдсан үүрэгтэй байна:
 - (а) нөгөө Талаас гаргасан санал эсхүл хүсэлтийг хүлээн авах;
 - (б) энэхүү хэсгийн (а) заалтад дурдсан санал, хүсэлтэд хариу өгөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд тухайн Талын холбогдох бусад эрх бүхий байгууллагуудтай хамтран ажиллана.
3. Энэхүү зүйлийн 1 болон 2 дугаар хэсэг нь Талуудын бизнесийн салбаруудаас нөгөө Талын холбогдох эрх бүхий байгууллагатай шууд холбоо барихыг хориглох буюу хязгаарлахгүй.
4. Нэг Талын хүсэлтээр нөгөө Талын холбоо барих этгээд эсхүл холбоо барих этгээдүүд нь Талуудын хоорондын худалдаанд нөлөөлж болзошгүй асуудлыг хариуцаж буй албан байгууллага эсхүл албан тушаалтныг тодорхойлон, харилцаа холбоо явуулахад шаардагдах дэмжлэгийг үзүүлнэ.

28 дугаар зүйл **Хэлэлцээрийн хүчинтэй хугацаа, Хэлэлцээрээс гарах болон цуцлах**

1. Энэхүү Хэлэлцээр нь 3 (гурван) жилийн хугацаанд хүчинтэй байх бөгөөд Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол Хэлэлцээрийг дахин 3 (гурван) жилийн хугацаагаар сунгасанд тооцно.

2. Энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн эхний гурван жилийн хугацаа дууссанаас хойш нэг жилийн дотор Талуудын хоорондын худалдааны ихэнх хэсэгт хамаарах татварыг болон худалдааны бусад хязгаарлалтыг арилгах, худалдааг хөнгөвчлөх зорилгоор энэхүү Хэлэлцээрийг хянан үзнэ.
3. Тал тус бүр энэхүү Хэлэлцээрийг цуцлах тухай мэдэгдлийг нөгөө Талдаа мэдэгдэж энэхүү Хэлэлцээрийг цуцалж болно. Энэхүү мэдэгдлийг хүлээн авагч Тал хүлээн авсан сараас хойш 13 дахь сарын эхний өдрөөс энэхүү Хэлэлцээр хүчингүй болно.
4. Энэхүү Хэлэлцээр нь ЕАЭЗХ-ны Хэлэлцээрээс гарсан ЕАЭЗХ-ны гишүүн аливаа орны хувьд ЕАЭЗХ-ны Хэлэлцээрээс гарсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр бус болно. Евразийн эдийн засгийн комисс нь ийнхүү ЕАЭЗХ-ны Хэлэлцээрээс гарах тухай асуудал хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэх өдрөөс 6 (зургаан) сарын өмнө Монгол Улсад мэдэгдэх үүрэгтэй. Талууд ЕАЭЗХ-ны Хэлэлцээрээс гарсан асуудал энэхүү Хэлэлцээрт хэрхэн нөлөөлөх асуудлыг хэлэлцэх зорилгоор зөвлөлдөнө.

29 дүгээр зүйл Нэмэлт, өөрчлөлт

1. Талууд бичгээр тохиролцсоны дагуу энэхүү Хэлэлцээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.
2. Энэхүү Хэлэлцээрийн нэмэлт, өөрчлөлтүүд нь энэхүү Хэлэлцээрийн салшгүй хэсэг байна. Мөн энэхүү Хэлэлцээрийн нэмэлт, өөрчлөлтийг тусад нь протокол хэлбэрээр үйлдэж, энэхүү Хэлэлцээрийн 31 дүгээр зүйлд заасны дагуу хүчин төгөлдөр болно.
3. Хэрэв энэхүү Хэлэлцээрт тусгагдсан ДХБ-ын хэлэлцээр эсхүл Талуудын нэгдэн орсон бусад хэлэлцээрийн аль нэг заалтад өөрчлөлт орсон бол Талууд энэхүү Хэлэлцээрт холбогдох өөрчлөлт оруулах эсэх талаар зөвлөлдөнө.

30 дугаар зүйл ЕАЭЗХ-нд шинээр гишүүн улс элсэх

1. ЕАЭЗХ-нд шинээр элссэн гишүүн улс нь Талуудын харилцан зөвшөөрсний дагуу энэхүү Хэлэлцээрт нэгдэн орно. Энэхүү Хэлэлцээрт нэгдэн орсныг нэмэлт протоколоор баталгаажуулна.
2. ЕАЭЗХ нь аливаа гуравдагч улсад ЕАЭЗХ-д элсэх нэр дэвшигч улсын статус олгосон, түүнчлэн ЕАЭЗХ-д элссэн талаар Монгол Улсад нэн даруй бичгээр мэдэгдэнэ.

31 дүгээр зүйл Хүчин төгөлдөр болох

Энэхүү Хэлэлцээр нь ЕАЭЗХ, ЕАЭЗХ-ны гишүүн болон Монгол Улс энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болоход шаардлагатай дотоодын хууль тогтоомжийн шаардлагыг биелүүлсэн тухай эцсийн мэдэгдлийг бичгээр хүлээн авснаас хойш жар (60) хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно. Тус мэдэгдлийг Евразийн Эдийн Засгийн Комисс болон Монгол Улс дипломат шугамаар солилцоно.

Дээрхийг нотолж, Талуудын зохих ёсоор эрх олгогдсон төлөөлөгчид энэхүү Хэлэлцээрт гарын үсэг зурав.

Энэхүү Хэлэлцээрийг Минск хотноо 2025 оны 06 дугаар сарын 27-ны өдөр англи хэлээр тус бүр хоёр хувь үйлдсэн бөгөөд эдгээр эх бичвэр адил хүчинтэй.

Бүгд Найрамдах Армен Улсыг
төлөөлж

Монгол Улсыг төлөөлж

Бүгд Найрамдах Беларусь Улсыг
төлөөлж

Бүгд Найрамдах Казахстан Улсыг
төлөөлж

Бүгд Найрамдах Киргиз Улсыг
төлөөлж

Оросын Холбооны Улсыг
төлөөлж

ХАВСРАЛТ 1 ЕВРАЗИЙН ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХОЛБООНЫ ТАРИФЫН ЖАГСААЛТ

Энэхүү Хавсралтын зорилгоор “БТКУС-ийн код”, “Барааны бичиглэл” нь Евразийн эдийн засгийн холбооны хувьд 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр үйлчилж буй Уялдуулсан системийн жагсаалтыг үндэслэсэн болно.

Энэ Хавсралтад заасан зохих гарал үүсэлтэй бараанд аль нэг Тал ногдуулсан гаалийн татварын хувь хэмжээ Талууд тохиролцон энэ Хавсралтын 4 дүгээр баганад заасан холбогдох хувь хэмжээнээс ихгүй байна.

No.	УС-ийн код	Барааны бичиглэл	Хөнгөлөлттэй тарифын хувь хэмжээ
1	2	3	4
1	0201 20	- Ястай нь хэсэглэсэн бусад мах:	0%
2	0201 30	- Ясгүй:	0%
3	0202 20	- Ястай нь хэсэглэсэн бусад мах:	0%
4	0202 30	- Ясгүй:	0%
5	0204 10	- Хурганы шинэ эсвэл хөргөсөн гулууз болон өрөөл	0%
6	0204 21	-- Гулууз болон өрөөл	0%
7	0204 22	-- Ястай бусад хэсэг	0%
8	0204 23	-- Ясгүй	0%
9	0204 41	-- Гулууз болон өрөөл	0%
10	0204 42	-- Ястай бусад хэсэг	0%
11	0204 50	- Ямааны мах	0%
12	0205 00	- Адуу, илжиг, луус эсвэл хөдий луусын шинэ, хөргөсөн эсвэл хөлдүү мах	0%
13	0206 10	- Үхрийн шинэ эсвэл хөргөсөн	0%
14	0206 21	-- Хэл	0%
15	0206 29	-- Бусад	0%
16	0206 41	-- Элэг	0%
17	0206 80	- Шинэ эсвэл хөргөсөн бусад	0%
18	0206 90	- Хөлдүү, бусад	0%
19	0208 90	- Бусад:	0%
20	0210 11	-- Гуя, хаа болон тэдгээрийн ястай хэсэглэсэн мах	0%
21	0210 12	-- Өвчүү болон тэдгээрийн хэсэг	0%
22	0210 20	- үхрийн мах	0%
23	0210 99	-- Бусад	0%
24	0403 90	- Бусад:	0%

25:0405 90	- Бусад	0%
26:0406 90	- Бусад бяслаг	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 50% бууруулах
27:0409 00	Зөгийн цэвэр бал.	0%
28:0410 90	-- Бусад	0%
29:0504 00	Мал амьтны (загаснаас бусад) шинэ, хөргөсөн, хөлдөөсөн, давсалсан, давсны уусмалд хадгалсан, хатаасан, утсан бүтэн эсвэл хэсэглэсэн өлөн гэдэс, давсаг, гүзээ.	0%
30:0505 90	- Бусад	0%
31:0506 10	- Оссеин болон хүчлээр боловсруулсан яс	0%
32:0506 90	- Бусад:	0%
33:0507 90	- Бусад:	0%
34:0510 00	Цайвар бойшил, минж, мануул болон хүдрийн заар; цох; хатаасан эсвэл хатаагаагүй цөс; эмийн үйлдвэрлэлд хэрэглэгддэг шинэ, хөргөсөн, хөлдүү эсвэл бусад байдлаар түр хадгалсан булчирхай болон амьтны гаралтай бусад бүтээгдэхүүн.	0%
35:0511 99	-- Бусад:	0%
36:0704 90	- Бусад:	0%
37:0710 10	- Төмс	0%
38:0710 80	- Бусад ногоо	0%
39:0712 39	-- Бусад	0%
40:0712 90	- Бусад ногоо; холимог ногоо	0%
41:0810 90	- Бусад	0%
42:0811 90	- Бусад	0%
43:1003 90	- Бусад:	0%
44:1502 10	- Өөхөн тос	0%
45:1502 90	- Бусад	0%
46:1506 00	Мал, амьтны гаралтай, цэвэршүүлсэн эсвэл цэвэршүүлээгүй, гэхдээ химийн хувиргалт хийгээгүй бусад өөх, тос, түүний фракц.	0%
47:1514 19	-- Бусад	0%
48:1514 91	-- Боловсруулаагүй эх тос	0%
49:1515 90	- Бусад	0%
50:1516 10	- Мал амьтны өөх, тос, эдгээрийн фракц	0%

51	1601 00	Мах, дайвар мах эсвэл цус эсвэл шавжаар хийсэн хиам болон түүнтэй төстэй бүтээгдэхүүн; тэдгээрээр хийсэн хүнсний бэлдмэл.	0%
52	1602 10	- Нэгэн төрлийн болгосон бэлдмэл	0%
53	1602 20	- Амьтны элгээр хийсэн бүтээгдэхүүн	0%
54	1602 50	- Үхрийн махан	0%
55	1602 90	- Бусад (аливаа амьтны цусаар хийсэн бэлдмэл орно)	0%
56	1604 19	-- Бусад	0%
57	1704 90	- Бусад	0%
58	1806 90	- Бусад	0%
59	1902 11	-- Өндөгний найрлагатай	0%
60	1902 19	-- Бусад	0%
61	1902 30	- Бусад гоймонгийн зүйлс	0%
62	2007 10	- Нэгэн төрлийн болгосон бэлдмэл	0%
63	2007 91	-- Жүржийн төрлийн жимсний	0%
64	2007 99	-- Бусад	0%
65	2009 71	-- Бриксийн утга нь 20-иос ихгүй байх	0%
66	2009 89	-- Бусад	0%
67	2009 90	- Холимог шүүс	0%
68	2104 10	- Шөлтэй бэлэн хоол эсвэл тунгалаг шөл, тэдгээрийг хийх бэлдмэл	0%
69	2106 10	- Уурагт концентрат болон хэлбэржүүлсэн уурагт бодис	0%
70	2106 90	- Бусад	0%
71	2202 10	- Саахар эсвэл амт, үнэр оруулагч бусад бодисын хольцтой ус, байгалийн эсвэл хиймэл рашаан, хийжүүлсэн ус	0%
72	2202 99	-- Бусад	0%
73	2203 00	Амуугаар исгэсэн шар айраг	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 25% бууруулах
74	2208 20	- Усан үзмийн дарс эсвэл усан үзмийн шахдасыг нэрж гаргаж авсан архины зүйлс	0%
75	2208 30	- Виски	0%
76	2208 60	- Цагаан архи	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 25% бууруулах
77	2208 90	- Бусад	0%
78	2301 10	- Мах эсвэл дайвар махны гурил, буталмал болон хорголж, шахдас	0%
79	2302 30	- Улаанбуудайн	0%

80	2309 10	- Муур, нохойны жижиглэн худалдаалахаар савласан хоол	0%
81	2309 90	- Бусад	0%
82	2501 00	Тоосжилтыг дарах, бөөгнөрөлтөөс хамгаалах бодис нэмсэн эсвэл нэмээгүй, усанд уусгасан эвсэл уусгаагүй давс (хүнсний болон хүнсний биш), цэвэр хлорт натри; далайн шорвог ус.	0%
83	2529 21	-- Жингийн 97% буюу түүнээс бага хэсэгт фторт кальци агуулсан:	0%
84	2529 22	-- Жингийн 97%-иас их фторт кальци агуулсан:	0%
85	2603 00	Зэсийн хүдэр болон баяжмал.	0%
86	2609 00	Цагаан тугалганы хүдэр болон баяжмал.	0%
87	2611 00	Гянт болдын хүдэр болон баяжмал.	0%
88	2613 90	- Бусад:	0%
89	3101 00	Химийн боловсруулалт хийгдсэн эсвэл хийгдээгүй, хольсон буюу холиогүй, ургамал, мал амьтны гаралтай бордоо; ургамал, мал амьтны гаралтай бүтээгдэхүүнийг холих, химийн боловсруулалт хийх аргаар гаргаж авсан бордоо.	0%
90	3304 10	- Уруулын гоо сайхны бэлдмэл	0%
91	3304 30	- Гар, хөлийн хумс заслын бэлдмэл	0%
92	3304 99	-- Бусад	0%
93	3305 10	- Шампунь	0%
94	3305 90	- Бусад	0%
95	3306 10	- Шүд цэвэрлэгээний бэлдмэл	0%
96	3401 20	- Бусад хэлбэрийн саван	0%
97	3402 50	- Жижиглэн худалдаалах зориулалтаар савласан бэлдмэл:	0%
98	3503 00	Гадаргуугийн боловсруулалт хийсэн эсвэл хийгээгүй, өнгө будаг оруулсан буюу оруулаагүй, тэгш өнцөгт (квадрат орно) хуудас хэлбэрийн желатин болон желатины уламжлал; загасны цавуу; Зүйл 35.01-д заасан ээдэмцрийн цавуунаас бусад мал амьтны гаралтай бусад цавуу.	0%
99	3926 90	- Бусад	0%

100	4101 20	- Үхрийн эсвэл адууны, ширхэг нь энгийн хатаасан байдлаар 8 кг-аас, давсалж-хатаасан байдлаар 10 кг-аас, шинэ, давсалсан-нойтон эсвэл бусад аргаар чанарын хамгаалалт хийсэн байдлаар 16 кг-аас ихгүй жинтэй, бүтэн, хавтгайгаар зүсээгүй арьс, шир:	0%
101	4101 50	- 16 кг-аас дээш жинтэй бүтэн шир:	0%
102	4101 90	- Бусад (түүнчлэн сүүл, зоо болон хэвлийн хэсгийн арьс орно):	0%
103	4102 10	- Үс ноостой арьс:	0%
104	4102 21	-- Гандсан	0%
105	4102 29	-- Бусад	0%
106	4103 90	- Бусад:	0%
107	4104 11	-- Бүтэн, хавтгайгаар зүсээгүй; өнгөн хуулдас:	0%
108	4104 19	-- Бусад:	0%
109	4104 41	-- Бүтэн, хавтгайгаар зүсээгүй; өнгөн хуулдас:	0%
110	4104 49	-- Бусад:	0%
111	4105 10	- Нойтон байдалтай (хром идээлэг хийсэн арьс орно)	0%
112	4105 30	- Хуурай байдалтай (идээлж-хатаасан)	0%
113	4106 21	-- Нойтон байдалтай (хром идээлэг хийсэн арьс орно)	0%
114	4106 22	-- Хуурай байдалтай (идээлж-хатаасан)	0%
115	4106 91	-- Нойтон байдалтай (хром идээлэг хийсэн арьс шир орно)	0%
116	4107 11	-- Бүтэн, хавтгайгаар зүсээгүй:	0%
117	4107 12	-- Өнгөн хуулдас:	0%
118	4107 99	-- Бусад:	0%
119	4112 00	Хонь эсвэл хурганы арьсыг идээлэх буюу идээлж-хатаах боловсруулалт хийсний дараахь цаашдын боловсруулалт хийсэн (элдэж-зөөлрүүлсэн савхи орно), үс ноосгүй, хавтгайгаар зүссэн (хуулдас) эсвэл зүсээгүй (бүтэн), Зүйл 41.14-т зааснаас бусад савхи.	0%
120	4113 10	- Ямаа эсвэл ишигний	0%
121	4114 10	- Илгэн савхи (хиймэл илгэн савхи орно):	0%

122	4201 00	Мал, амьтны зориулалттай бүх төрлийн материалаар хийсэн эмээлийн хэрэгсэл болон тоног хэрэгсэл (жолоо, цулбуур, олонцог, хошуувч, тохом, богц, нэмнээ болон тэдгээртэй төстэй зүйлс).	0%
123	4202 11	-- Гадна тал нь савхин эсвэл хиймэл савхин	0%
124	4202 12	-- Гадна тал нь хуванцар эсвэл нэхмэл материалаар хийгдсэн	0%
125	4202 19	-- Бусад	0%
126	4202 21	-- Гадна тал нь савхин эсвэл хиймэл савхин	0%
127	4202 22	-- Гадна тал нь хуванцар хуудсан эсвэл нэхмэлийн материалан	0%
128	4202 29	-- Бусад	0%
129	4202 31	-- Гадна тал нь савхин эсвэл хиймэл савхин	0%
130	4202 32	-- Гадна тал нь хуванцар хуудсан эсвэл нэхмэлийн материалаар хийгдсэн	0%
131	4202 39	-- Бусад	0%
132	4202 91	-- Гадна тал нь савхин эсвэл хиймэл савхин	0%
133	4202 92	-- Гадна тал нь хуванцар хуудсан эсвэл нэхмэлийн материалан	0%
134	4202 99	-- Бусад	0%
135	4203 10	- Хувцас:	0%
136	4203 21	-- Биеийн тамирын зориулалтаар тусгайлан хийсэн	0%
137	4203 29	-- Бусад	0%
138	4203 30	- Бүс, тэлээ, дайз	0%
139	4203 40	- Хувцасны бусад тоног, хэрэглэл	0%
140	4205 00	Савхи, шир эсвэл хиймэл савхи, ширэн бусад зүйлс.	0%
141	4301 80	- Бусад үслэг бүтэн арьс, толгой, сүүл, савартай эсвэл үгүй:	0%
142	4301 90	- Үслэг эдлэлийн зорилгоор ашиглаж болох толгой, сүүл, савар болон бусад хэсэг болон зүссэн хэсгүүд	0%
143	4302 19	-- Бусад:	0%
144	4302 20	- Толгой, сүүл, савар болон бусад хэсгүүд эсвэл огтолсон зүйлс, эгнээгүй	0%
145	4303 10	- Хувцасны зүйлс болон хувцасны тоноглол:	0%
146	4303 90	- Бусад	0%
147	5101 11	-- Хяргасан ноос	0%

148	5101 21	-- Хяргасан ноос	0%
149	5101 29	-- Бусад	0%
150	5102 11	-- Кашмир ноолуурын чиглэлийн ямааны:	0%
151	5102 19	-- Бусад:	0%
152	5102 20	- Мал, амьтны бүдүүн үс, ноос, хялгас:	0%
153	5103 10	- Хонины ноос буюу мал, амьтны нарийн үс, ноосны самнуурын сэв - Хонины бусад хаягдал ноос буюу	0%
154	5103 20	мал, амьтны нарийн үс, ноосны бусад хаягдал:	0%
155	5105 10	- Бүдүүн зүүний самнах боловсруулалт хийсэн хонины ноос	0%
156	5105 21	- Нарийн зүүний самнах боловсруулалт хийсэн тайрмал ноос	0%
157	5105 29	-- Бусад:	0%
158	5105 31	-- Кашмир ноолуурын чиглэлийн ямааны:	0%
159	5105 39	-- Бусад:	0%
160	5105 40	- Бүдүүн эсвэл нарийн зүүний самнах боловсруулалт хийсэн мал, амьтны бүдүүн үс, ноос, хялгас	0%
161	5106 10	- Жингийн 85% буюу түүнээс их ноос агуулсан	0%
162	5106 20	- Жингийн 85%-иас бага хэсэгт ноос агуулсан	0%
163	5107 10	- Жингийн 85% буюу түүнээс их ноос агуулсан	0%
164	5107 20	- Жингийн 85%-иас бага ноос агуулсан	0%
165	5108 10	- Бүдүүн зүүний самнах боловсруулалт хийсэн	0%
166	5108 20	- Нарийн зүүний самнах боловсруулалт хийсэн	0%
167	5109 10	- Жингийн 85% эсвэл түүнээс их хэсэгт хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноос агуулсан	0%
168	5109 90	- Бусад	0%
169	5110 00	Жижиглэн худалдаалах зориулалтаар савласан эсвэл савлаагүй, мал, амьтны бүдүүн үс, ноос, хялгасан ээрмэл эсвэл адууны хялгасан ээрмэл (ороож бүдүүрүүлсэн адууны хялгасан ээрмэл орно).	0%
170	5111 11	-- Жин нь 300 г/м ² -аас ихгүй	0%
171	5111 19	-- Бусад	0%
172	5111 90	- Бусад	0%

173:5112 11	-- 200 г/м²-аас ихгүй жинтэй	0%
174:5112 19	-- Бусад	0%
175:5112 90	- Бусад	0%
176:5113 00	Мал, амьтны бүдүүн үс, ноос, хялгас, адууны хялгасаар нэхсэн даавуу.	0%
177:5503 20	- Полиэфирийн	0%
178:5601 21	-- Хөвөн	0%
179:5602 10	- Шивсэн эсгий, мяндсыг нь өөр хооронд нь хэрсэн бүтээгдэхүүн	0%
180:5602 21	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
181:5602 90	- Бусад	0%
182:5603 94	-- 150 г/м²-аас их жинтэй	0%
183:5605 00	Металлжуулсан ээрмэл (нэхмэлийн ээрмэлийн зориулалтаар ороож бүдүүрүүлсэн эсвэл бүдүүрүүлээгүй), утас, тууз эсвэл нунтаг хэлбэрт байгаа металлтай хослуулсан, эсвэл металаар бүрсэн Зүйл 54.04, 54.05-д заагдсан тууз, түүнтэй төстэй зүйлс.	0%
184:5607 41	-- Холбох, боох оосор	0%
185:5701 10	- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосоор нэхсэн	0%
186:5702 41	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
187:5702 91	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
188:5703 10	- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
189:5703 29	Бусад	0%
190:5704 10	- Дөрвөлжин хэлбэртэй, хамгийн ихдээ 0.3 м² талбайтай	0%
191:5704 90	- Бусад	0%
192:5705 00	Гүйцэд боловсруулсан эсвэл гүйцэд боловсруулаагүй бусад хивс болон бусад нэхмэл дэвсгэр.	0%
193:5801 10	- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
194:5805 00	Гүйцэд боловсруулалт хийсэн эсвэл хийгээгүй, Gobelin, Flander, Aubusson, Beauvai болон тэдгээртэй төстэй төрлийн гар нэхмэл болон оёж, хатгасан гобелен /аравчны материал/ (жишээлбэл: шаглаа, тоонолжин оёдол)	0%
195:5905 00	Хана бүрэх нэхмэл материал.	0%

196	6006 10	- Хонины эсвэл мал, амьтны үс, ноосон	0%
197	6101 90	- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
198	6102 10	- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
199	6102 20	- Хөвөн	0%
200	6103 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
201	6103 31	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
202	6103 41	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
203	6103 42	-- Хөвөн	0%
204	6103 49	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
205	6104 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
206	6104 31	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
207	6104 32	-- Хөвөн	0%
208	6104 41	-- Хонины ноос буюу мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
209	6104 42	-- Хөвөн	0%
210	6104 43	-- Нийлэг мяндсан	0%
211	6104 51	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
212	6104 59	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
213	6104 61	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
214	6104 62	-- Хөвөн	0%
215	6104 69	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
216	6105 10	- Хөвөн	0%
217	6105 90	- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
218	6106 10	- Хөвөн	0%
219	6106 20	- Химийн мяндсан	0%
220	6106 90	- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
221	6107 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
222	6108 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
223	6109 10	- Хөвөн	0%
224	6109 90	- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
225	6110 11	-- Хонины ноосон	0%
226	6110 12	-- Кашмир ноолуурын чиглэлийн ямааны	0%
227	6110 19	-- Бусад	0%
228	6110 20	- Хөвөн	0%
229	6110 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
230	6111 20	- Хөвөн	0%
231	6111 90	- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%

232:6112 19	-- Нэхмэлийн бусад материалан Зүйл 59.03, 59.06 эсвэл 59.07-д	0%
233:6113 00	заасан сүлжмэл материалаар хийсэн хувцас	0%
234:6114 20	- Хөвөн	0%
235:6114 30	- Химийн мяндсан	0%
236:6114 90	- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
237:6115 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
238:6115 94	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
239:6115 95	-- Хөвөн	0%
240:6115 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
241:6116 91	-- Хонины ноос эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон:	0%
242:6116 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
243:6117 10	- Сүлжмэл шаль, ороолт, хүзүүний алчуур, толгойн алчуур, нүүрний тор (гивлүүр) болон бусад төстэй зүйлс:	0%
244:6117 80	- Бусад тоног хэрэглэл	0%
245:6117 90	- Эд анги	0%
246:6201 20	- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
247:6201 30	- Хөвөн	0%
248:6201 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
249:6202 20	- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
250:6202 30	- Хөвөн	0%
251:6202 90	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
252:6203 11	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
253:6203 19	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
254:6203 31	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
255:6203 32	-- Хөвөн	0%
256:6203 39	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
257:6203 41	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
258:6203 42	-- Хөвөн	0%
259:6203 43	-- Нийлэг мяндсан	0%
260:6203 49	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
261:6204 11	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
262:6204 19	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
263:6204 22	-- Хөвөн даавуун	0%
264:6204 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%

265	6204 31	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
266	6204 32	-- Хөвөн	0%
267	6204 39	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
268	6204 41	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
269	6204 42	-- Хөвөн	0%
270	6204 43	-- Нийлэг мяндсан	0%
271	6204 44	-- Хиймэл мяндсан	0%
272	6204 49	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
273	6204 51	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
274	6204 52	-- Хөвөн	0%
275	6204 59	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
276	6204 61	-- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
277	6204 62	-- Хөвөн	0%
278	6204 69	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
279	6205 20	- Хөвөн	0%
280	6205 30	- Химийн мяндсан	0%
281	6205 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
282	6206 10	- Торгон эсвэл хаягдал торгон мяндсан	0%
283	6206 20	- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
284	6206 30	- Хөвөн	0%
285	6206 40	- Химийн мяндсан	0%
286	6206 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
287	6207 11	-- Хөвөн	0%
288	6207 21	-- Хөвөн	0%
289	6207 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
290	6208 21	-- Хөвөн	0%
291	6208 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
292	6208 91	-- Хөвөн	0%
293	6208 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
294	6210 10	- Зүйл 56.02 эсвэл 56.03-д заагдсан даавуугаар хийсэн	0%
295	6210 20	- Зүйл 62.01-д тодорхойлсон төрөл загварын оёмол бусад хувцас	0%
296	6210 30	- Зүйл 62.02-д тодорхойлсон төрөл загварын оёмол бусад хувцас	0%
297	6210 40	- Эрэгтэйчүүдийн эсвэл хөвгүүдийн бусад хувцас	0%
298	6210 50	- Эмэгтэйчүүдийн эсвэл охидын бусад хувцас	0%
299	6211 11	-- Эрэгтэйчүүдийн эсвэл хөвгүүдийн	0%

300:6211 12	-- Эмэгтэйчүүдийн эсвэл охидын	0%
301:6211 32	-- Хөвөн	0%
302:6211 39	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
303:6211 42	-- Хөвөн	0%
304:6211 49	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
305:6212 10	- Хөхний даруулга	0%
306:6212 20	- Бүс, бүс-агтавч	0%
307:6212 30	- Гэдэсний даруулга	0%
308:6214 10	- Торгон эсвэл хаягдал торгон мяндсан	0%
309:6214 20	- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон	0%
310:6214 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
311:6215 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
312:6216 00	Таван хурууны, нэг хурууны эсвэл хуруу гаргаагүй оёмол бээлий.	0%
313:6217 10	- Тоног хэрэглэл	0%
314:6301 20	- Хонины ноосон эсвэл мал, амьтны нарийн үс, ноосон хөнжил (цахилгаанаар халдгаас бусад), аяны хөнжил.	0%
315:6301 90	- Бусад хөнжил ба аяны хөнжил	0%
316:6302 10	- Орны сүлжмэл даавуун цагаан хэрэглэл	0%
317:6302 21	-- Хөвөн	0%
318:6302 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
319:6302 31	-- Хөвөн	0%
320:6302 39	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
321:6302 51	-- Хөвөн	0%
322:6302 59	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
323:6302 91	-- Хөвөн	0%
324:6302 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
325:6303 12	-- Нийлэг мяндсан	0%
326:6303 19	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
327:6303 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
328:6304 11	-- Сүлжмэл	0%
329:6304 19	-- Бусад	0%
330:6304 91	-- Сүлжмэл	0%
331:6304 92	-- Хөвөн мяндсан, оёмол	0%
332:6304 99	-- Нэхмэлийн бусад материалан, оёмол	0%
333:6305 20	- Хөвөн	0%
334:6305 32	-- Дамжлагын бөөний савлагааны зориулалттай, их даацын уян шуудай	0%

335	6305 39	-- Бусад	0%
336	6305 90	- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
337	6306 12	-- Нийлэг мяндсан	0%
338	6306 19	-- Нэхмэлийн бусад материалан:	0%
339	6306 22	-- Нийлэг мяндсан	0%
340	6306 29	-- Нэхмэлийн бусад материалан	0%
341	6306 90	- Бусад	0%
342	6307 10	- Шал, сав суулга, тоос шорооны болон ижил төстэй цэвэрлэгээний алчуур	0%
343	6307 20	- Хамгаалалтын хантааз, бүслүүр	0%
344	6307 90	- Бусад	0%
345	6308 00	Жижиг хивс, аравчны материал, уран хатгамалт ширээний бүтээлэг, салфетка зэргийг хийхэд зориулсан нэхмэл материал, ээрмэл, бусад тоноглол хэрэгслийг оруулж бүрдүүлсэн эсвэл бүрдүүлээгүй жижиглэн худалдаалах зориулалтаар савласан иж бүрдэл	0%
346	6402 91	-- Богино түрийтэй (шагайнаас дээш)	0%
347	6402 99	-- Бусад	0%
348	6403 51	-- Богино түрийтэй (шагайнаас дээш)	0%
349	6403 59	-- Бусад	0%
350	6403 91	-- Богино түрийтэй (шагайнаас дээш)	0%
351	6403 99	-- Бусад	0%
352	6404 19	-- Бусад	0%
353	6404 20	- Жинхэнэ эсвэл хиймэл ширэн гадуур ултай гутал	0%
354	6405 10	- Жинхэнэ буюу хиймэл савхин түрийтэй	0%
355	6405 20	- Нэхмэл материалан түрийтэй	0%
356	6405 90	- Бусад:	0%
357	6406 90	- Бусад	0%
358	6501 00	Бүрх малгайн хэлбэр оруулаагүй, хүрээ гаргаагүй эсгий хэв, хэлбүүр болон орой, хавтгай болон бортого хэлбэрийн эсгий бэлдэц (туушид нь эсгэсэн бортого орно).	0%
359	6504 00	Янз бүрийн материалан туузыг сүлжиж эсвэл зүйж хийсэн, доторлосон буюу доторлоогүй, чимэглэсэн эсвэл чимэглээгүй бүрх малгай болон бусад малгай.	0%

360	6505 00	Сүлжмэл, торон нэхмэл, эсгий эсвэл бусад нэхмэл даавуу (гэхдээ туузаар биш)- гаар хийсэн, доторлосон эсвэл доторлоогүй, чимэглэсэн буюу чимэглээгүй бүрх малгай, бусад малгай; янз бүрийн материалаар хийсэн, доторлосон эсвэл доторлоогүй, чимэглэсэн буюу чимэглээгүй үсний тор.	0%
361	6506 10	- Хамгаалалтын малгай	0%
362	6506 99	-- Бусад материалан:	0%
363	6704 19	-- Бусад	0%
364	7403 11	-- Катодын зэс болон түүний бүрдэл хэсэг	0%
365	9402 90	- Бусад	0%
366	9406 10	- Модон:	0%
367	9406 90	- Бусад:	0%

ХАВСРАЛТ 2 МОНГОЛ УЛСЫН ТАРИФЫН ЖАГСААЛТ

Энэхүү Хавсралтын зорилгоор “БТКУС-ийн код”, “Барааны бичиглэл” нь Монгол Улсын хувьд 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр үйлчилж буй Уялдуулсан системийн жагсаалтыг үндэслэсэн болно.

Энэ Хавсралтад заасан зохих гарал үүсэлтэй бараанд аль нэг Тал ногдуулсан гаалийн татварын хувь хэмжээ Талууд тохиролцон энэ Хавсралтын 4 дүгээр баганад заасан холбогдох хувь хэмжээнээс ихгүй байна.

Но.	УС-ийн код	Барааны бичиглэл	Хөнгөлөлттэй тарифын хувь хэмжээ
1	2	3	4
1	0203 11	-- Гулууз болон өрөөл	0%
2	0203 21	-- Гулууз болон өрөөл	0%
3	0203 29	-- Бусад	0%
4	0207 14	-- Хөлдүү, хэсэглэсэн мах болон дайвар мах	0%
5	0402 10	- Жингийн 1.5%-аас ихгүй тослогтой нунтаг, үрлэн эсвэл хатуу байдалтай	1500 тонн хүртэл 0%
6	0402 21	-- Саахар болон бусад амтлагчийн хольцгүй	1500 тонн хүртэл 0%
7	0403 20	- Йогурт	0%
8	0403 90	- Бусад	0%
9	0404 10	- Саахар эсвэл бусад чихэрлэг амтлагчийн хольцтой эсвэл хольцгүй, өтгөрүүлсэн эсвэл өтгөрүүлээгүй шар сүү, хувиргасан шар сүү	0%
10	0405 10	- Цөцгийн тос	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 50% бууруулах
11	0406 10	- Шинэ (бүрэн боловсроогүй эсвэл хатаагаагүй) бяслаг, түүнчлэн шар сүүнээс гаргасан бяслаг болон аарц	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 50% бууруулах
12	0406 30	- Хайлмал бяслаг (үүрмэг биш, нунтаглаагүй)	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 50% бууруулах
13	0406 90	- Бусад бяслаг	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 50% бууруулах

14:0407 21	-- Тахиа (Gallus domesticus)-ны	90 000 000 ширхэг хүртэл	7.5%
15:0409 00	Зөгийн цэвэр бал.		0%
16:0808 10	- Алим		0%
17:0810 10	- Гүзээлзгэнэ		0%
18:0810 20	-Бөөрөлзгөнө, ялам модны жимсгэнэ, бөөрөлзгөнийн төрлийн жимс		0%
19:0811 10	- Гүзээлзгэнэ		0%
20:0813 30	- Алим		0%
21:0813 40	- Бусад жимс		0%
22:0902 30	- 3 кг-аас ихгүй жингээр савласан байхуу цай (ферментжүүлсэн) болон хэсэгчлэн ферментжүүлсэн цай		0%
23:1001 91	-- Үрийн:		0%
24:1001 19	-- Бусад	50 000 тонн хүртэл	3.75%
25:1001 99	-- Бусад		
26:1003 90	- Бусад:		0%
27:1004 90	- Бусад:		0%
28:1005 90	- Бусад:		0%
29:1006 30	- Цагаан будаа, дотуур бүрхүүлийг хагас эсвэл гүйцэд хальсалсан, үрсэн эсвэл үрээгүй, өнгөлсөн эсвэл өнгөлөөгүй		0%
30:1104 29	-- Бусад үр тарианы:		0%
31:1107 10	- Хуураагүй		0%
32:1209 29	-- Бусад		0%
33:1507 10	- Тунгалагшуулсан эсвэл тунгалагшуулаагүй эх тос		0%
34:1507 90	- Бусад		0%
35:1512 11	-- Боловсруулаагүй эх тос		0%
36:1512 19	-- Бусад		0%
37:1517 10	- Маргарин (шингэн маргарин орохгүй)		0%
38:1517 90	- Бусад		0%
39:1602 50	- Үхрийн махан		0%
40:1701 99	-- Бусад:		0%
41:1702 30	- Фруктоз агуулаагүй эсвэл хуурай төлөвт тооцсоноор жингийн 20%-иас бага хэсэгт фруктоз агуулсан глюкоз болон глюкозын өтгөн шүүс		0%
42:1704 90	- Бусад:		0%

43	1806 20	- 2 кг-аас их жинтэй хавтгай, хавтан, гулдмай хэлбэртэй, эсвэл 2 кг-аас дээш жингийн савлагаатай буюу анхан шатны баглаа боодолтой шингэн, зуурмаг, нунтаг, үрэл эсвэл бөөний савлагаатай бусад хэлбэрийн бэлдмэл	0%
44	1806 31	-- Чөмөгтэй	0%
45	1806 32	-- Чөмөггүй	0%
46	1806 90	- Бусад	0%
47	1901 10	- Жижиглэн худалдаалах зориулалтаар савласан, нярай болон бага насны хүүхдэд зориулсан хоол тэжээлийн бэлдмэл	0%
48	1901 20	- Зүйл 19.05-д заасан гурилан бүтээгдэхүүн хийхэд зориулагдсан хольц, зуурмаг	0%
49	1901 90	- Бусад	0%
50	1902 19	-- Бусад	0%
51	1902 20	- Чанасан эсвэл чанаагүй, эсвэл бусад аргаар бэлтгэсэн, хавчуургатай гоймонгийн зүйлс	0%
52	1902 30	- Бусад гоймонгийн зүйлс	0%
53	1904 10	- Үр тариа эсвэл үр тариан бүтээгдэхүүнийг хөөлгөх эсвэл хуурах аргаар бэлтгэсэн хүнсний бэлдмэл	0%
54	1904 20	- Үр тарианы хуураагүй нэвсээр, эсвэл үр тарианы хуурсан нэвсний холимгоор, хөөлгөсөн үр тариагаар бэлтгэсэн хүнсний бэлдмэл	0%
55	1905 31	-- Амтат жигнэмэг	0%
56	1905 32	-- Өрмөнцөр	0%
57	1905 90	- Бусад	0%
58	2002 10	- Бүтэн эсвэл хэрчмэл улаан лооль	0%
59	2002 90	- Бусад	0%
60	2004 10	- Төмс	0%
61	2004 90	- Бусад ногоо болон ногооны холимог	0%
62	2006 00	- Саахранд нөөжилсөн (нэвчүүлсэн, бүрсэн, түрхсэн) хүнсний ногоо, жимс, самар, жимсний хальс болон ургамлын бусад эд хэсэг	0%
63	2007 10	- Нэгэн төрлийн болгосон бэлдмэл	0%
64	2007 99	-- Бусад	0%
65	2008 19	-- Бусад, түүнчлэн холимог	0%
66	2008 50	- Гүйлс	0%

67:2008 60	- Интоор	0%
68:2008 70	- Тоор (нектарин орно)	0%
69:2008 99	-- Бусад	0%
70:2009 50	- Улаан лоолийн шүүс	0%
71:2009 61	-- Бриксийн утга нь 30-аас ихгүй байх	0%
72:2009 71	-- Бриксийн утга нь 20-иос ихгүй байх	0%
73:2009 89	-- Бусад	0%
74:2009 90	- Холимог шүүс	0%
75:2103 90	- Бусад	0%
76:2105 00	Какао агуулсан эсвэл агуулаагүй зайрмаг, хүнсний зориулалтын бусад мөсөн бүтээгдэхүүн.	0%
77:2106 90	- Бусад:	0%
78:2201 10	- Рашаан болон хийжүүлсэн ус	0%
79:2202 10	- Саахар эсвэл амт, үнэр оруулагч бусад бодисын хольцтой ус, байгалийн эсвэл хиймэл рашаан, хийжүүлсэн ус	0%
80:2202 91	-- Согтууруулах бус шар айраг	0%
81:2202 99	-- Бусад	0%
82:2203 00	Амуугаар исгэсэн шар айраг	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 25% бууруулах 0%
83:2204 10	- Хөөсөрдөг дарс:	
84:2204 21	-- 2 л эсвэл түүнээс бага багтаамжийн савтай:	0%
85:2204 22	-- 2 л-ээс их боловч 10 л-ээс ихгүй багтаамжийн савтай:	0%
86:2204 29	-- Бусад:	0%
87:2204 30	- Усан үзмийн бусад шүүс /сусло/:	0%
88:2208 20	- Усан үзмийн дарс эсвэл усан үзмийн шахдасыг нэрж гаргаж авсан архины зүйлс:	0%
89:2208 60	- Цагаан архи:	Үндэсний нэн тааламжтай нөхцөлөөс 25% бууруулах 0%
90:2302 30	- Улаанбуудайн	0%
91:2304 00	Шар буурцгийн тосыг ялгах явцад гарсан, нунтагласан эсвэл нунтаглаагүй, хорголжилсон эсвэл хорголжлоогүй шахдас болон бусад хатуу хаягдал.	0%

92	2402 20	- Тамхи агуулсан янжуур:	0%
93	2403 19	-- Бусад:	0%
94	2403 99	-- Бусад:	0%
95	2520 20	- Боловсруулсан гөлтгөнө (алебастр)	0%
96	2523 29	-- Бусад	0%
97	2710 12	-- Хөнгөн тос болон бэлдмэл:	0%
98	2710 19	-- Бусад:	0%
99	2804 29	-- Бусад	0%
100	2807 00	Хүхрийн хүчил; олеум.	0%
101	2809 20	- Фосфорын хүчил болон полифосфорын хүчил	0%
102	2815 11	-- Хатуу	0%
103	2819 10	- Хромын гуравч исэл	0%
104	2833 29	-- Бусад	0%
105	2837 11	-- Натрийн	0%
106	2849 10	- Кальцийн	0%
107	2901 10	- Ханасан	0%
108	2909 19	-- Бусад	0%
109	3002 15	-- Жижиглэн худалдаалах зориулалтын тун, хэмжээ, хэлбэрээр савласан дархлаажуулалтын бүтээгдэхүүн	0%
110	3004 20	- Антибиотик агуулсан бусад:	0%
111	3004 50	- Зүйл 29.36-д заасан аминдэм, бусад нэгдэл агуулсан бусад:	0%
112	3004 90	- Бусад:	0%
113	3102 10	- Шээг; усан уусмалын хэлбэртэй буюу хатуу	0%
114	3102 30	- Аммонийн нитрат, усан уусмалын хэлбэртэй буюу хатуу	0%
115	3105 20	- Азот, фосфор, калийн гурван тэжээлийн элемент агуулсан эрдэс буюу химийн бордоо	0%
116	3208 10	- Нийлмэл полиэфирт суурилсан	0%
117	3208 90	- Бусад	0%
118	3209 10	- Акрилийн эсвэл винилийн полимерт суурилсан	0%
119	3214 10	- Шилний шаваас, ургамлын иш, мөчир зэргийг залган ургуулахад ашигладаг шаваас, давирхайт цемент, чигжих, шавах зориулалтын бусад бэлдмэл; зураач, барималчийн шаваас	0%
120	3214 90	- Бусад	0%

121	3302 10	- Хүнс, ундааны үйлдвэрийн зориулалттай	0%
122	3303 00	Үнэртэй ус, ариун цэврийн ус.	0%
123	3304 99	-- Бусад	0%
124	3305 10	- Шампунь	0%
125	3305 90	- Бусад	0%
126	3306 10	- Шүд цэвэрлэгээний бэлдмэл	0%
127	3307 20	- Биеийн дезодорант болон биеийн үнэр дарах бэлдмэл	0%
128	3401 11	-- Гар нүүрийн саван (эмийн бэлдмэлтэй бүтээгдэхүүн орно)	0%
129	3401 19	-- Бусад	0%
130	3401 30	- Саван агуулсан эсвэл агуулаагүй, жижиглэн худалдаалах зориулалтаар савласан, шингэн буюу тосон төлөвтэй, арьс угаах зориулалттай, гадаргуугийн идэвхт органик бүтээгдэхүүн болон бэлдмэл	0%
131	3402 50	- Жижиглэн худалдаалах зориулалтаар савласан бэлдмэл	0%
132	3402 90	- Бусад	0%
133	3403 99	-- Бусад	0%
134	3506 10	- Жижиглэн худалдаалах зорилгоор цэвэр жин нь 1 кг-аас ихгүй байхаар савласан цавуу болон цавуулаг зүйлс	0%
135	3602 00	Дарь, тийрэлтэт түлшнээс бусад тэсрэгч бэлдмэл	0%
136	3808 91	-- Инсектицид (хортон шавьж устгагч)	0%
137	3808 93	-- Шарилж устгагч (гербицид), тариалангийн хортон, өвчний эсрэг бүтээгдэхүүн болон ургамлын өсөлт зохицуулагч бэлдмэл	0%
138	3808 94	-- Ариутгагч, халдваргүйжүүлэгч бэлдмэл	0%
139	3811 21	-- Нефтийн тос болон битумжсан эрдсээс гаргаж авсан тос агуулсан Бусад газар заагдаагүй	0%
140	3814 00	органик нийлмэл уусгагч болон шингэрүүлэгч; будаг буюу лак арилгагч	0%
141	3816 00	Галд тэсвэртэй цемент, зуурмаг, бетон болон эдгээртэй төстэй найрлагатай, Зүйл 38.01-д зааснаас бусад бүтээгдэхүүн (бадмар (доломит)-ын дагтаршуулсан холимог орно).	0%

142	3820 00	Хөлдөлтөөс хамгаалах бэлдмэл болон мөсгүйжүүлэгч шингэн.	0%
143	3822 19	- Бусад	0%
144	3824 40	- Цемент, зуурмаг, бетоны нэмэлт материал	0%
145	3824 99	- Бусад	0%
146	3901 10	- 0.94-өөс бага хувийн жинтэй полиэтилен	0%
147	3902 10	- Полипропилен	0%
148	3903 11	-- Тэлдэг	0%
149	3906 90	- Бусад	0%
150	3917 22	-- Пропилений полимерийн	0%
151	3920 10	- Этилений полимерийн	0%
152	3921 11	-- Стиролын полимерийн	0%
153	3921 13	-- Полиуретаны	0%
154	3921 90	- Бусад	0%
155	3923 50	- Бөглөө, таглаа, бусад хаалт	0%
156	3925 20	- Хаалга, цонх болон тэдгээрийн хүрээ, хаалганы босго:	0%
157	3925 90	- Бусад	0%
158	3926 90	- Бусад	0%
159	4008 21	-- Хавтан, хуудас, тууз	0%
160	4009 21	-- Нэмэлт хэрэгсэлгүй	0%
161	4009 22	-- Нэмэлт хэрэгсэлтэй	0%
162	4011 10	- Хөнгөн тэрэгний (авто фругон, уралдааны машин хамаарна)	0%
163	4011 20	- Автобус, ачааны машины:	0%
164	4011 70	- ХАА-н эсвэл ойн аж ахуйн зориулалттай тээврийн хэрэгсэл, машины	0%
165	4016 93	-- Жийргэвч	0%
166	4107 92	-- Өнгөн хуулдас:	0%
167	4406 91	-- Шилмүүст модон	0%
168	4407 11	-- Нарс (Pinus spp.) модон	0%
169	4409 10	- Шилмүүст модон	0%
170	4410 11	-- Зоргодсон хавтан	0%
171	4410 12	-- Тууш чиглэлийн нимгэн давхаргатай хавтан (OSB)	0%
172	4411 13	-- Зузаан нь 5 мм-ээс их боловч 9 мм-ээс ихгүй	0%
173	4411 14	-- Зузаан нь 9 мм-ээс их	0%
174	4411 92	-- Нягт нь 0.8 г/см³ -ээс их	0%
175	4412 39	-- Хоёр талын гаднах үе давхраа нь шилмүүст модон байх бусад	0%
176	4418 29	- Бусад:	0%

177:4703 21	-- Шилмүүст модны	0%
178:4703 29	-- Шилмүүст биш модны	0%
179:4804 11	-- Цайруулаагүй	0%
180:4805 19	-- Бусад	0%
181:4819 10	- үелээт цаас болон картоноор хийсэн хайрцаг	0%
182:4819 20	- үелээт бус цаас болон картоноор хийсэн эвхдэг хайрцаг	0%
183:5105 10	- Бүдүүн зүүний самнах боловсруулалт хийсэн хонины ноос	0%
184:5203 00	Сэмлэсэн эсвэл самнасан хөвөн.	0%
185:5407 82	-- Будсан	0%
186:5515 13	-- Зонхилон эсвэл дагнан хонины ноос буюу мал, амьтны нарийн үс, ноостой хольсон	0%
187:5603 13	-- 70 г/м ² -аас их боловч 150 г/м ² -аас ихгүй жинтэй	0%
188:5607 41	-- Холбох, боох оосор	0%
189:5703 29	Бусад	0%
190:6115 21	-- Дан ээрмэлийн үзүүлэлт нь 67 децитексээс бага нийлэг мяндсан	0%
191:6204 43	-- Нийлэг мяндсан	0%
192:6209 30	- Нийлэг мяндсан	0%
193:6212 10	- Хөхний даруулга	0%
194:6305 32	-- Дамжлагын бөөний савлагааны зориулалттай, их даацын уян шуудай	0%
195:6403 91	-- Богино түрийтэй (шагайнаас дээш)	0%
196:6404 19	-- Бусад	0%
197:6806 10	Гулдмай, хуудас эсвэл хуйлмал байдалтай шаарган хөвөн, эрдэс чулуун хөвөн болон тэдгээртэй төстэй эрдэс хөвөн (тэдгээрийн холимог орно):	0%
198:6809 11	-- Зөвхөн цаас эсвэл картоноор өнгөлсөн буюу арматурласан	0%
199:7005 10	- Шингээгч, ойлгогч, үл ойлгогч давхаргатай торлогдоогүй (арматургүй) шил	0%
200:7005 29	-- Бусад	0%
201:7008 00	Олон давхар ханатай тусгаарлагч шил.	0%
202:7010 90	- Бусад	0%
203:7202 30	- Цахиур-мангаант төмөр	0%
204:7202 41	-- Жингийн 4%-иас их хэсэгт нүүрстөрөгч агуулсан	0%
205:7208 51	-- Зузаан нь 10 мм-ээс их	0%

206	7208 52	-- Зузаан нь 4.75 мм буюу түүнээс их боловч 10 мм-ээс бага	0%
207	7208 54	-- Зузаан нь 3 мм-ээс бага	0%
208	7209 26	-- Зузаан нь 1 мм-ээс их боловч 3 мм-ээс бага	0%
209	7210 49	-- Бусад	0%
210	7210 70	- Будсан, лакадсан эсвэл хуванцар давхарга суулгасан	0%
211	7213 91	-- Диаметр нь 14 мм-ээс бага, дугуй хэлбэрийн хөндлөн огтлолтой	0%
212	7214 20	- Цувих явцад нь гаргасан эрчлээс, ирмэг, бусад хувиргалттай, эсвэл цувисны дараа мушгисан	0%
213	7215 50	- Хүйтнээр хэвлэх болон гүйцээн боловсруулахаас цаашид өөр боловсруулалт хийгээгүй, бусад	0%
214	7216 32	-- I-хэлбэрийн	0%
215	7216 91	-- Хавтгай цувимал бүтээгдэхүүнийг хүйтнээр хэвлэсэн болон гүйцээн боловсруулсан	0%
216	7217 10	- Өнгөлсөн эсвэл өнгөлөөгүй, бүрээгүй, давхарга суулгаагүй	0%
217	7217 20	- Цайраар бүрсэн эсвэл цайрын давхарга суулгасан	0%
218	7227 20	- Цахиур-мангаант гангаар хийсэн	0%
219	7228 20	- Цахиур-мангаант гангаар хийсэн цулдан болон туйван	0%
220	7302 10	- Зам төмөр	0%
221	7302 90	- Бусад	0%
222	7304 19	-- Бусад	0%
223	7304 29	-- Бусад	0%
224	7304 39	-- Бусад	0%
225	7304 90	- Бусад	0%
226	7305 39	-- Бусад	0%
227	7306 30	- Төмөр эсвэл чанаржуулаагүй гангаар хийсэн, дугуй хөндлөн огтлолтой, гагнамал бусад	0%
228	7307 99	-- Бусад	0%
229	7308 20	- Цамхаг, торлосон шураг	0%
230	7308 30	- Хаалга, цонх, тэдгээрийн арал, хүрээ, хаалганы босго	0%
231	7308 40	- Барилгын угсардаг шат, хаалт, тулгуур эсвэл гүний уурхайн бэхэлгээний зориулалттай төхөөрөмж	0%
232	7308 90	- Бусад	0%

233	7309 00	300 л-ээс их багтаамжтай, доторлогоо, дулаан тусгаарлалт хийсэн буюу хийгээгүй, механик болон дулааны төхөөрөмжөөр тоноглоогүй, төрөл бүрийн материал (шахсан буюу шингэрүүлсэн хийнээс бусад) хадгалах, агуулах зориулалттай төмөр буюу гангаар хийсэн нөөцлүүр, цистерн тэдгээртэй төстэй сав.	0%
234	7310 10	- 50 л буюу түүнээс дээш багтаамжтай	0%
235	7312 10	- Томсон утас, олс, кабель	0%
236	7314 49	-- Бусад	0%
237	7322 19	-- Бусад	0%
238	7324 90	- Бусад (эд анги орно)	0%
239	7325 91	-- Тээрийн (бутлуурын) бөмбөг болон бутлуурын зориулалттай түүнтэй төстэй эдлэл	0%
240	7325 99	-- Бусад	0%
241	7326 90	- Бусад	0%
242	7603 20	- үелсэн бүтэцтэй нунтаг; хялгас	0%
243	7604 29	-- Бусад	0%
244	7610 90	- Бусад	0%
245	7612 90	- Бусад	0%
246	7615 10	- Хоол унд, гал тогоо эсвэл гэр ахуйн бусад зориулалттай зүйлс, тэдгээрийн эд анги; сав суулга цэвэрлэх үрүүл болон зүлгэх, өнгөлөх зүлгүүр, бээлий болон эдгээртэй төстэй зүйлс	0%
247	7616 10	- Хадаас, дардаг хадаас, хавчаар (Зүйл 83.05 зааснаас бусад) эрэг, татуурга, углаа эрэг, тав, тээглүүр, шураг болон тэдгээртэй ижил төстэй бусад зүйлс	0%
248	7616 99	-- Бусад	0%
249	8403 10	- Халуун усны тогоо	0%
250	8404 10	- Зүйл 84.02 эсвэл 84.03-т заасан тогоотой ашиглагддаг туслах төхөөрөмж	0%
251	8406 81	-- 40 МВт-аас их хүчин чадалтай	0%
252	8406 90	- Эд анги	0%
253	8409 99	-- Бусад	0%
254	8412 21	-- Шулуун хөдөлгөөний (цилиндр)	0%

255	8413 11	-- Шатахуун түгээх газар эсвэл гараашид зориулсан, шатахуун буюу тослох материал түгээх насос	0%
256	8413 30	- Дотоод шаталтын бүлүүрэн хөдөлгүүрийн зориулалттай, шатахуун, тослох материал эсвэл хөргөгч шингэний насос	0%
257	8413 50	- Түлхэлтэт механизмтай бусад насос	0%
258	8413 60	- Эргэлтэт механизмтай бусад насос	0%
259	8413 70	- Төвөөс зугагч үйлдлийн бусад насос	0%
260	8413 81	-- Насос	0%
261	8413 91	-- Насосны	0%
262	8414 59	-- Бусад	0%
263	8414 80	- Бусад	0%
264	8414 90	- Эд анги	0%
265	8418 10	- Тусдаа гадна хаалгатай эсвэл шургуулгатай, эсвэл эдгээрийг хослуулсан хөргөгч-хөлдөөгч	0%
266	8421 19	-- Бусад	0%
267	8421 21	-- Ус шүүх, цэвэрлэх	0%
268	8421 99	-- Бусад	0%
269	8422 40	- Баглаа, боодлын бусад машин (халааж наалдуулан боох машин орно)	0%
270	8428 10	- Лифт ба чингэлэгт өргүүр	0%
271	8429 19	-- Бусад	0%
272	8429 51	-- Урдаа шанагатай ачигч	0%
273	8429 52	-- Ажлын хэсэг нь 360 градус эргэх чадвартай техник, төхөөрөмж	0%
274	8431 39	-- Бусад	0%
275	8431 43	-- Мөр 8430.41 буюу 8430.49-д заагдсан өрөмдөх, ухах машин, механизмын	0%
276	8431 49	-- Бусад	0%
277	8432 31	-- Хөрсийг хагалахгүйгээр шууд үр, үрсэлгээ суулгах, шилжүүлэн суулгах машин	0%
278	8432 39	-- Бусад	0%
279	8432 90	- Эд анги	0%
280	8433 51	-- Хураан-цайруулах комбайн	0%
281	8433 90	- Эд анги	0%
282	8450 11	-- Бүрэн автомат машин	0%

283	8471 30	- Дор хаяж мэдээлэл боловсруулах нэг төв блок (CPU), гар, дэлгэцээс бүрдэх, 10 кг-аас ихгүй жинтэй, өгөгдлийг автоматаар боловсруулах зөөврийн машин	0%
284	8474 90	- Эд анги	0%
285	8479 89	-- Бусад	0%
286	8481 30	- Хяналтын (буцаж ухардаггүй) хавхлага	0%
287	8481 40	- Аваарын эсвэл суллах хавхлага	0%
288	8481 80	- Бусад тоног хэрэгсэл	0%
289	8482 20	- Конусан өнхрүүлэгт холхивч (конусан болон конус маягийн өнхрүүлэгт хосолмол холхивч орно)	0%
290	8482 30	- Бөмбөлгөн өнхрүүлэгт холхивч	0%
291	8483 10	- Дамжуулгын гол (нударган болон тахир гол)	0%
292	8483 30	- Үрлэн эсвэл өнхрүүлгэн холхивчгүй байгаа холхивчийн гэр; холхивчийн мөлхөвч	0%
293	8483 40	- Шүдэт араа, гинжит араа болон дамжуулгын салангид бусад элементээс бусад бусад араат тэнхлэг болон араат дамжуулагч; үрэл эсвэл өнхрүүлэгт мушгиа гол, хурдны хайрцаг ба хурд өөрчлөгч бусад хэсэг (эргэлтийн давтамжийг хувиргах конвертер орно)	0%
294	8483 60	- Углуурган болон тахир холбоос (универсал холбоос орно)	0%
295	8483 90	- Шүдэт араа, гинжит араа болон дамжуулгын бусад салангид элемент; эд анги	0%
296	8503 00	Зүйл 85.01 эсвэл 85.02-д заагдсан машинуудад дагнан эсвэл зонхилон хэрэглэгддэг эд анги.	0%
297	8504 22	-- 650 кВА-аас их боловч 10 000 кВА-аас ихгүй чадалтай	0%
298	8504 23	-- 10 000 кВА-аас их чадалтай	0%
299	8504 34	-- 500 кВА-аас их чадалтай	0%
300	8504 40	- Статик хувиргагч	0%
301	8504 90	- Эд анги	0%
302	8507 10	- Бүлүүрт хөдөлгүүрийг асаахад ашигладаг хар тугалга-хүчлийн	0%
303	8516 10	- Ус хурдан буцалгагч, халууныг хадгалдаг ус буцалгагч, дүрдэг халаагч	0%

304	8516 60	- Бусад зуух; плитка, чанагч ширэм, буцалгагч тогоо, шарагч шүүгээ, жигнэгч шүүгээ	0%
305	8517 13	-- Ухаалаг утас	0%
306	8528 72	-- Өнгөт бусад	0%
307	8530 10	- Төмөр зам болон трамвайн замын төхөөрөмж	0%
308	8531 10	- Хулгайн эсвэл галын аюулын дохиолол болон тэдгээртэй төстэй дохиоллын төхөөрөмж	0%
309	8532 10	- 50/60 Гц-ийн цахилгаан хэлхээнд ашиглах зориулалтын, 0.5 квар (конденсаторын хүчдэл)-аас багагүй хүчдэлийг даах чадвартай тогтмол багтаамжийн конденсатор (хүчний конденсатор)	0%
310	8532 29	-- Бусад	0%
311	8535 90	- Бусад	0%
312	8536 20	- Хэлхээг автоматаар таслагч	0%
313	8536 49	-- Бусад	0%
314	8536 50	- Бусад сэлгүүр	0%
315	8536 90	- Бусад төхөөрөмж	0%
316	8537 10	- 1000 В-оос ихгүй хүчдэлийн	0%
317	8537 20	- 1000 В-оос их хүчдэлийн	0%
318	8538 90	- Бусад	0%
319	8539 52	-- Гэрэл цацруулагч диод (LED)-он чийдэн	0%
320	8544 49	-- Бусад	0%
321	8544 60	- 1000 В-оос их хүчдэлийн бусад цахилгаан дамжуулагч	0%
322	8546 10	- Шилэн	0%
323	8547 10	- Керамикан тусгаарлагч хэрэгсэл	0%
324	8601 10	- Цахилгаан эрчим хүчний гадны эх үүсвэрээр тэжээгддэг	0%
325	8602 10	- Дизель-цахилгаан зүтгүүр	0%
326	8605 00	- Төмөр замын эсвэл трамвайн замын зорчигч тээврийн өөрөө явдаггүй вагон; төмөр замын буюу трамвайн замын, өөрөө явдаггүй тээшийн вагон, шуудангийн вагон болон тусгай зориулалтын бусад вагон (Зүйл 86.04-т зааснаас бусад).	0%
327	8606 92	-- 60 см-ээс дээш өндөртэй, онгойдоггүй талуудтай, задгай	0%
328	8606 99	-- Бусад	0%
329	8607 19	-- Бусад (эд анги орно)	0%

330	8607 21	-- Хийн тоормос болон түүний эд анги	0%
331	8607 30	- Дэгээ болон холбогч бусад хэрэгсэл, буфер болон тэдгээрийн эд анги	0%
332	8607 99	-- Бусад	0%
333	8608 00	Төмөр замын эсвэл трамвайн замын төхөөрөмж болон тоноглол; төмөр зам, трамвайн зам, автозам, дотоодын усан зам, зогсоолын байгууламж, усан онгоцны боомт, нисэх онгоцны буудлын аюулгүй байдлыг хангах, хянах дохиоллын механик (цахилгаан-механик) төхөөрөмж; тэдгээрийн эд анги.	0%
334	8702 10	- Зөвхөн дотоод шаталтын даралтат асаагуурт бүлүүрэн хөдөлгүүр (дизель эсвэл хагас дизель)-тэй	0%
335	8702 90	- Бусад	0%
336	8703 22	-- Цилиндрин багтаамж нь 1000 см ³ -аас их боловч 1500 см ³ -аас ихгүй:	0%
337	8703 23	-- Цилиндрин багтаамж нь 1500 см ³ -аас их боловч 3000 см ³ -аас ихгүй:	0%
338	8703 24	-- Цилиндрин багтаамж нь 3000 см ³ -аас их:	0%
339	8703 33	-- Цилиндрин багтаамж нь 2500 см ³ -аас их:	0%
340	8703 80	- Зөвхөн цахилгаан мотортой бусад тээврийн хэрэгсэл:	0%
341	8704 10	- Засмал замгүй, бартаат замаар явах зориулалттай өөрөө буулгагч автосамосвал	0%
342	8704 22	-- Бүх жин нь 5 тн-оос их боловч, 20 тн-оос ихгүй	0%
343	8704 23	-- Бүх жин нь 20 тн-оос их	0%
344	8705 30	- Гал унтраах машин	0%
345	8705 90	- Бусад	0%
346	8707 90	- Бусад	0%
347	8708 29	-- Бусад	0%
348	8708 30	- Тоормос болон серво-тоормос; эдгээрийн эд анги	0%
349	8708 40	- Хурдны хайрцаг болон түүний эд анги	0%
350	8708 70	- Ободтой дугуй, түүний эд анги болон тоног хэрэгсэл	0%
351	8708 80	- Цохилт-зөөллөгч систем болон түүний эд анги (амортизатор орно)	0%

352	8708 99	-- Бусад	0%
353	8716 10	- Сууц эсвэл аяллын зориулалттай, гэр-чиргүүл маягийн чиргүүл, хагас чиргүүл	0%
354	8716 20	- ХАА-н зориулалттай өөрөө ачигч эсвэл өөрөө буулгагч чиргүүл, хагас чиргүүл	0%
355	8716 31	-- Шингэн зүйлс тээвэрлэх цистерн-чиргүүл, цистерн-хагас чиргүүл	0%
356	8716 39	-- Бусад	0%
357	8716 40	- Бусад чиргүүл, хагас чиргүүл	0%
358	8716 80	- Тээврийн бусад хэрэгсэл	0%
359	8716 90	- Эд анги	0%
360	9401 41	-- Модон	0%
361	9401 61	-- Бүрээстэй	0%
362	9403 20	- Бусад төмөр тавилга	0%
363	9403 30	- Албан газрын зориулалттай модон тавилга	0%
364	9403 40	- Гал тогооны өрөөний зориулалттай модон тавилга	0%
365	9403 50	- Унтлагын өрөөний зориулалттай модон тавилга	0%
366	9403 60	- Бусад модон тавилга	0%
367	9403 70	- Хуванцар тавилга	0%

ХАВСРАЛТ 3 ГАРАЛ ҮҮСЛИЙН ДҮРЭМ

ХЭСЭГ I. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл Хамрах хүрээ

Энэхүү Хавсралтад заасан Гарал үүслийн дүрмийг зөвхөн энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу тарифын хөнгөлөлт үзүүлэх зорилгоор мөрдөнө.

2 дугаар зүйл Нэр томьёоны тодорхойлолт

Энэхүү Дүрмийн зорилгоор:

- (a) “усны аж ахуй” гэж үйлдвэрлэлийг нь нэмэгдүүлэх зорилгоор ердийн байдлаар тусгаарлан өсгөх, тэжээх, эсхүл араатнаас хамгаалах зэрэг аргаар өсөлт, үржилтийн явцад нь туслах замаар загас, нялцгай биетэн, хавч хэлбэртэн, усны бусад сээр нуруугүй амьтад болон усны ургамал зэрэг усны организмыг өндөг, түрс, зулзага, авгалдай зэрэг нялх үеэс нь эхлэн үржүүлэхийг;
- (b) “эрх бүхий байгууллага” гэж энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу гарал үүслийн гэрчилгээ олгохоор аль нэг Талаас томилсон эрх бүхий байгууллагыг;
- (c) “ачилт” гэж экспортлогчоос хүлээн авагч хүртэл нэг буюу тээврийн хэд хэдэн бичиг баримтаар нэг зэрэг илгээсэн барааг;
- (d) “экспортлогч” гэж гадаад худалдааны гэрээнд заасан худалдагч, эсхүл бараа илгээгч, нийлүүлэгч, үйлдвэрлэгчийг;
- (e) “FCA үнэ” гэж барааг 2020 оны Олон улсын худалдааны бараа нийлүүлэх нөхцөлийн дагуу анхны тээвэрлэгчид хүргэсэн тохиолдолд тухайн бараанд зориулж аль нэг Талын үйлдвэрлэгчид төлсөн үнийг хэлнэ. Үүнд гаалийн бүрдүүлэлт зэрэг экспортын ёс журмын ажиллагааны зардал, дотоодын татвар болон холбогдох бусад зардал орно;
- (f) “импортлогч” гэж гадаад худалдааны гэрээнд заасан худалдан авагч, эсхүл бараа хүлээн авагчийг;
- (g) “бараа” гэж гаргаж авсан буюу үйлдвэрлэсэн барааг хэлнэ. Тухайн бараа нь цаашид үйлдвэрлэлийн өөр үйл ажиллагаанд материал болгон ашиглах зориулалттай байж болно.

- (h) “материал” гэж бараа үйлдвэрлэхэд ашигласан, эсхүл шингэсэн, эсхүл бараанд биет байдлаар орсон, эсхүл өөр бараа үйлдвэрлэх явцад боловсруулалт хийсэн орц, түүхий эд, бүрдэл хэсэг, эд анги зэрэг аливаа хатуу болон шингэн зүйлсийг;
- (i) “зохих гарал үүсэлгүй бараа”, эсхүл “зохих гарал үүсэлгүй материал” гэж энэхүү Дүрмийн гарал үүслийн шалгуурыг хангаагүй бараа, материал, мөн/эсхүл гарал үүсэл нь тодорхойгүй бараа, материалыг;
- (j) “зохих гарал үүсэлтэй бараа”, эсхүл “зохих гарал үүсэлтэй материал” гэж энэхүү Дүрмийн гарал үүслийн шалгуурыг хангасан бараа, материалыг;
- (k) “үйлдвэрлэгч” гэж аль нэг Талын нутаг дэвсгэрт үйлдвэрлэл эрхэлж байгаа этгээдийг;
- (l) “үйлдвэрлэл” гэж тухайн барааг ургуулах, олборлох, хураах, өсгөж бойжуулах, үржүүлэх, баяжуулах, цуглуулах, барих, загасчлах, агнах, үйлдвэрлэх, боловсруулах, эсхүл угсрах зэрэг бараа гарган авах аргыг;
- (m) “Гарал үүслийг нотлох баримт” гэж энэхүү Дүрэмд заасан гарал үүслийн гэрчилгээ, эсхүл гарал үүслийн мэдүүлгийг; мөн
- (n) “шалгах эрх бүхий байгууллага” гэж шалгах ажил хийж гүйцэтгүүлэхээр аль нэг Талаас томилсон эрх бүхий төрийн байгууллагыг тус тус хэлнэ.

3 дугаар зүйл **Гарал үүслийн шалгуур**

Энэхүү Дүрмийн зорилгоор барааг дараах тохиолдолд аль нэг Талын гарал үүсэлтэй гэж үзнэ:

- (a) энэхүү Дүрмийн 4 дүгээр зүйлд заасны дагуу тухайн Талд бүрэн гаргаж авсан буюу үйлдвэрлэсэн;
- (b) зохих гарал үүсэлгүй материал ашиглан тухайн Талд үйлдвэрлэсэн. Гэхдээ, уг материалын өртөг тухайн барааны FCA үнийн 50 (тавь) хувиас хэтрэхгүй, эсхүл уг материалд наанадаж Уялдуулсан Системийн тарифын зүйлийн түвшинд өөрчлөлт орсон байна; эсхүл
- (c) зөвхөн нэг буюу хэд хэдэн Талын гарал үүсэлтэй материалаар тухайн Талд үйлдвэрлэсэн.

4 дүгээр зүйл
Бүрэн гарал үүсэлтэй, эсхүл үйлдвэрлэсэн бараа

Энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлийн зорилгоор дараах барааг аль нэг Талд бүрэн гаргаж авсан, эсхүл үйлдвэрлэсэн гэж үзнэ:

- (a) жимс, жимсгэнэ, цэцэг, хүнсний ногоо, мод, далайн замаг, мөөгөнцөр, амьд ургамал зэрэг тухайн Талд ургуулсан, хураасан, цуглуулсан ургамал, ургамлын гаралтай бүтээгдэхүүн;
- (b) тухайн Талд төрсөн болон өсч бойжсон амьд амьтан;
- (c) тухайн Талд байгаа амьд амьтнаас гаргаж авсан бараа;
- (d) тухайн Талд төрсөн болон өсч бойжсон амьтныг нядалж гаргаж авсан бараа;
- (e) тухайн Талд цуглуулах, агнах, барих, загасчлах, ургуулах, өсгөж бойжуулах, аквакультур эрхлэх замаар гаргаж авсан бараа;
- (f) тухайн Талын агаар, хөрс, гол ус, эсхүл далайн ёроол болон газрын хэвлийгээс олборлосон буюу гаргаж авсан эрдэс бүтээгдэхүүн болон байгалийн бусад бодис;
- (g) тухайн Талд бүртгэлтэй буюу данстай бөгөөд түүний далбааг мандуулсан хөлөг онгоцоор тухайн Талын нутаг дэвсгэрийн уснаас гадна орших далай, тэнгисийн уснаас барьсан загас агнуурын бараа болон далай тэнгисийн бусад бараа;
- (h) тухайн Талд бүртгэлтэй буюу данстай бөгөөд түүний далбааг мандуулсан үйлдвэр-хөлөг онгоцон дээр зөвхөн энэ зүйлийн "g"-д заасан бараагаар үйлдвэрлэсэн бараа;
- (i) тухайн Талын нутаг дэвсгэрийн уснаас гадна орших далай, тэнгисийн хөрс буюу газрын хэвлийгээс олборлосон бараа. Гэхдээ тухайн Тал уг хөрс буюу газрын хэвлийд боловсруулалтын ажил хийх онцгой эрхтэй байна;
- (j) тухайн Талд явагдсан үйлдвэрлэл, хэрэглээний хаягдал, өөдөс;
- (k) зөвхөн түүхий эд сэргээн засварлах зориулалтаар ашиглах боломжтой, тухайн Талд цуглуулсан хуучин бараа;
- (l) тухайн Талд бүртгэлтэй сансрын хөлөг дээр сансарт үйлдвэрлэсэн бараа; мөн
- (m) зөвхөн энэ зүйлийн "a"- "l"-д заасан бараагаар тухайн Талын нутаг дэвсгэрт гаргаж авсан буюу үйлдвэрлэсэн бараа.

5 дугаар зүйл Зохих гарал үүсэлгүй материалын өртөг

Энэхүү Дүрмийн зорилгоор зохих гарал үүсэлгүй материал (цаашид "ЗГҮ-гүй материал" гэх)-ын өртгийн хувийг тооцоолохдоо дараах томъёог ашиглана. Үүнд:

$$\text{ЗГҮ-гүй материал} = \frac{\text{Зохих гарал үүсэлгүй материалын өртөг}}{\text{FCA үнэ}} * 100\%$$

Энд зохих гарал үүсэлгүй материалын өртөг нь дараах хоёрын аль нэг нь байна:

- (a) тухайн материалын аль нэг Талд оруулах үеийн гаалийн үнэ; эсхүл
- (b) хэрэв гаалийн үнэ тодорхойгүй, эсхүл тодорхойлох боломжгүй бол тухайн боловсруулалт буюу үйлдвэрлэл явагдсан Талын нутаг дэвсгэрт зохих гарал үүсэлгүй материалд төлсөн буюу төлбөл зохих хамгийн эхний үнэ.

6 дугаар зүйл Хангалттай бус үйлдвэрлэл буюу боловсруулалт

1. Дангаар нь, эсхүл хослуулан гүйцэтгэсэн дараах ажиллагааг энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангаагүй гэж үзнэ:
 - (a) тээвэрлэх, хадгалах явцад бүтээгдэхүүний хэвийн байдлыг хангах ажиллагаа;
 - (b) хөлдөөх, эсхүл гэсгээх;
 - (c) савлах, дахин савлах;
 - (d) угаах, цэвэрлэх, тоос, исэл, тос, будаг, эсхүл хучиж бүрхсэн өөр бусад зүйлсийг нь арилгах;
 - (e) оёмол, нэхмэл, сүлжмэл эдлэлийг индүүдэх буюу илүүрдэх;
 - (f) будах, өнгөлөх, лакдах, тослох;
 - (g) үр тариа, будааг хальслах, хэсэгчлэн, эсхүл бүхэлд нь цайруулах, өнгөлөх, зүлгэх;

- (h) элсэн чихэрт өнгө будаг оруулах буюу элсэн чихрээр ёотон хийх ажиллагаа;
 - (i) жимс, самар, хүнсний ногоо хальслах, чулуу, хальсыг нь ялгаж салгах;
 - (j) ирлэх (хурцлах), билүүдэх энгийн ажиллагаа;
 - (k) огтлох;
 - (l) шигших, шүүх, ялгах, ангилах;
 - (m) шил, лааз, битүү сав, уут, авдар, хайрцагт хийх, хавтгай зүйлд бэхлэх болон баглаж боох өөр бусад ажиллагаа;
 - (n) бүтээгдэхүүн дээр, эсхүл түүний баглаа боодол дээр тэмдэг, шошго, лого болон өөр бусад ялгах тэмдэг наах, хэвлэх;
 - (o) бүтээгдэхүүн (бүрдэл хэсгүүд)-ийг үндсэн бүрдэл хэсгүүдээсээ илт ялгарч харагдахааргүй байдлаар холих;
 - (p) бүтээгдэхүүнийг угсрах энгийн ажиллагаа, эсхүл бүтээгдэхүүнийг хэсэгчлэн задлах;
 - (q) мал амьтан нядлах, махыг нь ялгах; мөн
 - (r) барааг зориулалтынх нь дагуу хэрэглэх.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт дурдсан "энгийн ажиллагаа" гэдэг нь тийм үйл ажиллагаа явуулахад тусгай ур чадвар шаардахгүй, эсхүл тусгай зориулалтын машин техник, аппарат хэрэгсэл, эсхүл тоног төхөөрөмж шаардахгүй ажиллагааг хэлнэ.

7 дугаар зүйл **Нийлмэл гарал үүсэл**

Энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлд заасанд саад бололгүйгээр, аль нэг Талын гарал үүсэлтэй бөгөөд нөгөө Талд бараа үйлдвэрлэхэд материал болгон ашигласан барааг энэхүү Дүрмийн 6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаас өөр эцсийн ажиллагаа явагдсан Талын гарал үүсэлтэй гэж үзнэ. Дараа нь явагдах үйлдвэрлэл буюу боловсруулалтад ашигласан тухайн барааны гарал үүслийг гарал үүслийн нотлох баримтаар баталгаажуулна.

8 дугаар зүйл
Үл тооцох хувь

1. Тарифын ангиллын ямар нэг өөрчлөлт ороогүй барааг хэрэв тухайн бараа энэ бүлгийн холбогдох бусад бүх шаардлагыг хангаж байгаа, мөн тухайн барааг үйлдвэрлэхэд ашигласан бөгөөд тарифын ангиллын шаардлагатай өөрчлөлт ороогүй зохих гарал үүсэлгүй бүх материалын өртөг тухайн барааны FCA үнийн 10 (арав) хувиас хэтрээгүй бол зохих гарал үүсэлтэй гэж үзнэ.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан материалуудын өртгийг ЗГҮ-гүй материалд хамаарах аливаа шаардлага хангагдсан эсэхийг тооцохдоо зохих гарал үүсэлгүй материалын өртөг гэдэгт багтааж тооцно.

9 дүгээр зүйл
Дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг хэрэгсэл, багаж хэрэгсэл, зааварчилгаа буюу өөр бусад мэдээллийн материал

1. Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг хэрэгсэл, багаж хэрэгсэл, зааварчилгаа буюу өөр бусад мэдээллийн материалыг хамт нийлүүлж байгаа бараатай нь ижил гарал үүсэлтэй гэж үзнэ.
2. Энэ зүйлийн зорилгоор, дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг хэрэгсэл, багаж хэрэгсэл, зааварчилгаа буюу өөр бусад мэдээллийн материал дараах шаардлагыг хангасан байна:
 - (a) дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг хэрэгсэл, багаж хэрэгсэл, зааварчилгаа буюу өөр бусад мэдээллийн материалыг тухайн бараатай хамт ангилж, нийлүүлсэн боловч тусдаа үнийн нэхэмжлэхгүй байх; мөн
 - (b) тухайн бараатай хамт мэдүүлсэн дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг хэрэгсэл, багаж хэрэгсэл, зааварчилгаа буюу өөр бусад мэдээллийн материалын төрөл, тоо хэмжээ, үнэ нь тухайн барааны хувьд хэвийн байх.
3. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасанд саад бололгүйгээр, дагалдах хэрэгсэл, сэлбэг хэрэгсэл, багаж хэрэгсэл, зааварчилгаа буюу өөр бусад мэдээллийн материалын үнийг тухайн барааны ЗГҮ-гүй материалд хамаарах шаардлага хангагдсан эсэхийг тооцохдоо тухайн тохиолдлоос хамааран зохих гарал үүсэлтэй материалд, эсхүл зохих гарал үүсэлгүй материалд тооцож үзнэ.

10 дугаар зүйл

Жижиглэн худалдаалах барааны баглаа боодлын материал болон хайрцаг сав

1. Барааг жижиглэн худалдаалах зорилгоор савласан баглаа боодлын материал, хайрцаг савыг хэрэв тухайн бараатай нь хамт ангилсан бол тэдгээрт агуулагдаж байгаа бараатай ижил гарал үүсэлтэй гэж үзнэ.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасанд саад бололгүйгээр, жижиглэн худалдаалах зорилгоор ашигласан баглаа боодлын материал, хайрцаг савны үнийг тухайн барааны ЗГҮ-гүй материалд хамаарах шаардлага хангагдсан эсэхийг тооцохдоо тухайн тохиолдлоос хамааран зохих гарал үүсэлтэй материалд, эсхүл зохих гарал үүсэлгүй материалд тооцож үзнэ.

11 дүгээр зүйл

Бараа тээвэрлэх зориулалттай баглаа боодлын материал ба хайрцаг сав

Тухайн барааг тээвэрлэх зорилгоор савласан баглаа боодлын материал, хайрцаг савыг тухайн барааны гарал үүслийг тодорхойлоход тооцохгүй.

12 дугаар зүйл

Иж бүрдэл

Уялдуулсан Системийн тайлбар дүрмийн 3 дугаар дүрэмд тодорхойлсон иж бүрдлийг түүний бүх бүрдэл хэсэг зохих гарал үүсэлтэй бол зохих гарал үүсэлтэй гэж үзнэ. Гэвч хэрэв ижил бүрдэл нь зохих гарал үүсэлтэй болон зохих гарал үүсэлгүй бараанаас бүрдсэн бол зохих гарал үүсэлгүй барааны үнэ нь тухайн иж бүрдлийн FCA үнийн арван тав (15)-н хувиас хэтрээгүй байх тохиолдолд тухайн иж бүрдлийг бүхэлд нь зохих гарал үүсэлтэй гэж үзнэ.

13 дугаар зүйл

Завсрын бараа

Хэрэв зохих гарал үүсэлгүй материал энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангасан бол түүгээр хийсэн барааг зохих гарал үүсэлтэйд тооцох бөгөөд уг барааг дараа нь өөр бараа үйлдвэрлэхэд ашиглах бол түүнд агуулагдах зохих гарал үүсэлгүй материалыг харгалзаж үзэхгүй.

14 дүгээр зүйл Туслах материал

Барааны гарал үүслийг тогтоохдоо түүнийг үйлдвэрлэхэд ашигласан байж болох боловч түүнд биет хэлбэрээр шингээгүй дараах туслах материалын гарал үүслийг үл харгалзан үзнэ:

- (a) түлш, эрчим хүч;
- (b) багаж хэрэгсэл, хэв болон цутгуур;
- (c) тоног төхөөрөмж, барилга байгууламжийн засвар үйлчилгээнд ашигласан сэлбэг хэрэгсэл, материал;
- (d) үйлдвэрлэлийн явцад, эсхүл тоног төхөөрөмж ажиллуулахад, мөн барилга байгууламжид ашигласан тос, тосолгооны материал, хольц болон бусад материал;
- (e) бээлий, хамгаалалтын нүдний шил, гутал, хувцас, аюулгүй ажиллагааны тоног хэрэгсэл;
- (f) тухайн барааг турших, эсхүл шалгах зорилгоор ашигласан тоног, төхөөрөмж, аппарат хэрэгсэл;
- (g) идэвхжүүлэгч болон уусгагч; мөн
- (h) бараанд биет хэлбэрээр шингээгүй боловч тухайн барааг үйлдвэрлэхэд түүнийг ашигласан явдал тухайн үйлдвэрлэлийн нэг дамжлага хэсэг болохыг нотлон харуулж чадах аливаа бусад бараа.

15 дугаар зүйл Шууд ачилт

1. Тарифын хөнгөлөлтийг Талуудын хооронд шууд тээвэрлэсэн, эсхүл дараах тохиолдлыг хангаж энэхүү Хэлэлцээрийн Тал бус улсын нутаг дэвсгэрээр дамжуулан тээвэрлэсэн зохих гарал үүсэлтэй бараанд үзүүлнэ:
 - (a) тухайн барааг буулгах, дахин ачих, хадгалах, эсхүл түүний хэвийн байдлыг хадгалахад шаардлагатай аливаа үйл ажиллагаа явуулахаас өөр ямар нэгэн ажиллагаа тэнд явагдаагүй байх; мөн
 - (b) тухайн барааг тэнд худалдаагүй, эсхүл хэрэглээгүй байх.

2. Зохих гарал үүсэлтэй барааг энэхүү Хэлэлцээрийн Тал бус улсын нутаг дэвсгэрээр дамжуулан оруулсан тохиолдолд дараах нотлох баримтын аль нэгийг импортлогч Талын гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө:
- (а) нэг Талын нутаг дэвсгэрээс нөгөө Талын нутаг дэвсгэр хүргэл тээвэрлэсэн замыг заасан, мөн тухайн барааны тодорхойлолтыг, хэрэв шаардлагатай бөгөөд тээвэрлэлтийн нөхцөлтэй нийцэж байгаа бол ашигласан хөлөг онгоцны, эсхүл өөр бусад тээврийн хэрэгслийн нэр, чингэлгийн дугаарыг тусгасан тээврийн бичиг баримт; эсхүл
 - (б) хэрэв тухайн барааг энэхүү Хэлэлцээрийн Тал бус улсын нутаг дэвсгэрээр дамжуулан өнгөрүүлсэн бол тухайн Тал бус улсын гаалийн байгууллагаас үйлдсэн, тухайн барааны тодорхойлолтыг тусгасан, мөн тухайн барааг гаалийн хяналтад байлгаж (хадгалж), өөрийн нутаг дэвсгэрт энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн “а”-д заасны дагуу өөрчлөөгүй, боловсруулаагүй болохыг баталгаажуулсан бичиг баримт.
 - (с) Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан бичиг баримтаас гадна шууд ачилтыг нотлох өөр бусад дагалдах бичиг баримт гарган өгч болно.
 - (д) Хэрэв мэдүүлэгч шууд ачилтыг нотлох бичиг баримтыг импортлогч Талын гаалийн байгууллагад гаргаж өгөөгүй бол тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхгүй.

16 дугаар зүйл
Гуравдагч Талын үнийн нэхэмжлэх

Импортлогч Тал нь хэрэв тухайн бараа энэхүү Дүрмийн шаардлагыг хангасан тохиолдолд холбогдох үнийн нэхэмжлэхийг аль нэг Талд, эсхүл энэхүү Хэлэлцээрийн Тал бус аль нэг улсад бүртгэлтэй ямар нэг этгээдээс үйлдсэн бол тэрхүү зохих гарал үүсэлтэй бараанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлнэ.

ХЭСЭГ II. ГАРАЛ ҮҮСЛИЙН НОТЛОХ БАРИМТ

17 дугаар зүйл Ерөнхий шаардлага

1. Аль нэг Талын гарал үүсэлтэй барааг аль нэг Тал руу импортлоход дор дурдсан гарал үүслийн нотлох баримтын аль нэгийг гаргаж өгсөн тохиолдолд тарифын хөнгөлөлт үзүүлнэ:
 - (а) энэхүү Дүрмийн 28 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд энэхүү Дүрмийн 19 дүгээр зүйлийн дагуу олгосон гарал үүслийн гэрчилгээ (ЕАМ маягт); эсхүл
 - (б) энэхүү Дүрмийн 21 дүгээр зүйлд заасны дагуу үйлдсэн гарал үүслийн мэдүүлэг.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийг үл харгалзан, энэхүү Дүрмийн 18 дугаар зүйлд заасан тохиолдолд зохих гарал үүсэлтэй бараа нь энэ зүйлд дурдсан баримтыг гаргаж өгөх шаардлагагүйгээр тарифын хөнгөлөлт эдэлнэ.

18 дугаар зүйл Гарал үүслийн нотлох баримтаас чөлөөлөх

Зохих гарал үүсэлтэй барааг оруулахад түүний гаалийн үнэ нь 200 (хоёр зуу) еврогоос, эсхүл импортлогч Талын мөнгөн тэмдэгтэд хөрвүүлснээр түүнтэй тэнцэх мөнгөн дүнгээс хэтрээгүй бол тарифын хөнгөлөлт үзүүлэх зорилгоор гарал үүслийн нотлох баримт шаардагдахгүй. Гэвч тухайн бараа нь гарал үүслийн нотлох баримт гаргаж өгөхөөс зайлсхийх зорилгоор ачуулсан буюу зохион байгуулсан гэж үзэж болох нэг буюу хэд хэдэн ачилтын нэг хэсэг байж болохгүй.

19 дүгээр зүйл Гарал үүслийн гэрчилгээ

1. Гарал үүслийн гэрчилгээ гэдэг нь үйлдвэрлэгч, экспортлогч, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөс гаргасан хүсэлтийн дагуу аль нэг Талын эрх бүхий байгууллагаас үйлдсэн, барааны гарал үүслийг баталгаажуулсан бичиг баримт юм. Хүсэлтийг экспортлогч Талын хууль тогтоомж, дүрэм журмын дагуу бичгээр, эсхүл цахимаар гаргана.
2. Гарал үүслийн гэрчилгээг энэхүү Дүрмийн 28 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт зааснаас бусад тохиолдолд оригинал цаасан форматаар үйлдэнэ.

3. Гарал үүслийн гэрчилгээг тухайн экспортын барааг энэхүү Дүрмийн дагуу аль нэг Талын зохих гарал үүсэлтэй гэж үзэж болохоор бол түүнийг экспортлохоос өмнө эсхүл экспортолсны дараа эрх бүхий байгууллага үйлдэнэ.
4. Экспортлогч Талын эрх бүхий байгууллага нь гарал үүслийн гэрчилгээг зохих форматаар үйлдэж, энэхүү Дүрмийн 1 дүгээр хавсралтад заасан шаардлагын дагуу бөглөсөн байх нөхцөлийг хангана.
5. Гарал үүслийн гэрчилгээ нь нэг ачилтын бараанд хамаарах бөгөөд эрх бүхий байгууллагаас олгосон өдрөөс хойш 12 (арван хоёр) сарын хугацаанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд хүчинтэй байна. Нийлүүлсэн барааны бодит жин нь гарал үүслийн гэрчилгээнд заасан жингийн 5 (тав)-н хувиас хэтрэхгүй байна.

20 дугаар зүйл

Гарал үүслийн гэрчилгээ олгох тодорхой тохиолдлууд

1. Гарал үүслийн гэрчилгээг бараа экспортлохоос өмнө олгоогүй бол нөхөн үйлдэж болно. Энэ тохиолдолд тухайн гарал үүслийн гэрчилгээнд "ISSUED RETROACTIVELY", эсхүл "ISSUED RETROSPECTIVELY" гэсэн тэмдэглэл хийсэн байна.
2. Цаасан форматаар үйлдсэн гарал үүслийн гэрчилгээний эх хувь алдагдсан, үрэгдсэн, устсан тохиолдолд үйлдвэрлэгч, экспортлогч, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч хуулбар хувийг авахаар эрх бүхий байгууллагад хүсэлт гаргаж болно. Баталгаажуулсан хуулбар хувь дээр "DUPLICATE OF THE CERTIFICATE OF ORIGIN NUMBER_ DATE_" гэсэн тэмдэглэл хийсэн байна. Гарал үүслийн гэрчилгээний баталгаажуулсан хуулбар хувь нь гарал үүслийн гэрчилгээний оригинал (эх) хувийг олгосон өдрөөс хойш арван хоёр (12) сараас илүүгүй хугацаанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд хүчинтэй байна.
3. Гарал үүслийн гэрчилгээнд санамсаргүй алдаа, хийдэл гаргасан бол эрх бүхий байгууллага өмнө олгосон гарал үүслийн гэрчилгээг хүчингүй болгож, оронд нь шинэ гарал үүслийн гэрчилгээ үйлдэнэ. Энэ тохиолдолд уг гарал үүслийн гэрчилгээнд "ISSUED IN SUBSTITUTION FOR THE CERTIFICATE OF ORIGIN NUMBER_ DATE_" гэсэн тэмдэглэл хийсэн байна. Ийм гарал үүслийн гэрчилгээ нь түүнийг үйлдсэн өдрөөс хойш арван хоёр (12) сарын хугацаанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд хүчинтэй байна.
4. Нөгөө нэг Талд ямар нэг үйлдвэрлэл, боловсруулалт хийгээгүй зохих гарал үүсэлтэй барааг Талуудын хооронд тээвэрлэсэн тохиолдолд

тэрхүү нөгөө Талын эрх бүхий байгууллага өмнөх гарал үүслийн гэрчилгээг орлох гэрчилгээ үйлдэж болно. Гарал үүслийн орлох гэрчилгээг эхний Талын эрх бүхий байгууллагаас олгосон гарал үүслийн гэрчилгээг үндэслэн үйлдэх бөгөөд түүнд " ISSUED ON THE BASIS OF CERTIFICATE OF ORIGIN NUMBER___DATE___" гэсэн тэмдэглэл хийсэн байна. Ийм гарал үүслийн гэрчилгээ нь түүнийг үйлдсэн өдрөөс хойш арван хоёр (12) сарын хугацаанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд хүчинтэй байна.

21 дүгээр зүйл Гарал үүслийн мэдүүлэг

1. Энэ Дүрмийн 17 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн "b"-д дурдсан гарал үүслийн мэдүүлгийг аливаа үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч таван мянга (5000)-н еврогоос, эсхүл импортлогч Талын мөнгөн тэмдэгтэд хөрвүүлснээр түүнтэй тэнцэх мөнгөн дүнгээс ихгүй гаалийн үнэ бүхий зохих гарал үүсэлтэй барааны ачилтын хувьд үйлдэж болно.
2. Гарал үүслийн мэдүүлэг гэдэг нь үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч тухайн бараатай холбоотой арилжааны (худалдааны) аливаа нэг бичиг баримтад барааны гарал үүслийн талаар бичсэн мэдүүлэг юм. Гарал үүслийн мэдүүлгийг англи хэл дээр машинаар бичиж, тамга дарж, хэвлэх замаар үйлдэнэ.
3. Гарал үүслийн мэдүүлэг үйлдсэн үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч нь экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллагын хүсэлтээр тухайн барааны гарал үүслийг, мөн энэхүү Дүрмийн бусад шаардлагууд хангагдсан болохыг нотлох зохих бүх бичиг баримтыг хэзээ ч хамаагүй гаргаж өгөхөд бэлэн байна.
4. Гарал үүслийн мэдүүлэг нь нэг ачилтын зохих гарал үүсэлтэй бараанд хамаарах бөгөөд түүнийг үйлдсэн өдрөөс хойш 12 (арван хоёр) сарын хугацаанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд хүчинтэй байна. Мэдүүлсэн импортын барааны бодит жин нь гарал үүслийн мэдүүлэг бүхий арилжааны (худалдааны) бичиг баримтад заасан жингийн 5 (тав)-н хувиас дээш хэтрэхгүй байна.
5. Импортлогч Талын гаалийн байгууллага хэрэв гарал үүслийн мэдүүлэг үнэн зөв эсэхэд, мөн/эсхүл тухайн бараа гарал үүслийн холбогдох шалгууруудыг хангасан эсэхэд эргэлзэж байгаа бол гарал үүслийн гэрчилгээ гаргаж өгөхийг хүсэж болно.

22 дугаар зүйл

Жижиг алдаа

1. Хэрэв тухайн барааны гарал үүсэлд эргэлзэх зүйлгүй боловч гарал үүслийн нотлох баримт дахь болон импортлогч Талын гаалийн байгууллагад илгээсэн гаргаж өгсөн бичиг баримт дахь мэдээлэл хоорондоо бага зэргийн зөрүүтэй байвал хэрэв тухайн мэдээлэл мэдүүлсэн бараатайгаа бодит байдал дээрээ тохирч байх тохиолдолд энэ нь өөрөө тухайн гарал үүслийн нотлох баримтыг хүчингүйд тооцох үндэслэл болохгүй.
2. Гарал үүслийн нэг нотлох баримтаар мэдүүлсэн олон бараа байх тохиолдолд нэг барааны хувьд гарсан асуудал нь тухайн гарал үүслийн нотлох баримтад хамаарах бусад бараанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд нөлөөлөх, эсхүл тийм хөнгөлөлт үзүүлэхийг саатуулах үндэслэл болохгүй.

23 дугаар зүйл

Бүртгэл хөтлөхөд тавигдах шаардлага

1. Гарал үүслийн гэрчилгээ гаргуулах хүсэлт гаргасан үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч нь эрх бүхий байгууллагад гаргаж өгсөн бичиг баримтын бүх бүртгэл, хуулбарыг гарал үүслийн гэрчилгээ олгосон өдрөөс хойш гурав (3)-аас доошгүй жилийн хугацаанд хадгална.
2. Тарифын хөнгөлөлт эдэлсэн импортлогч гарал үүслийн нотлох баримтын хуулбарыг тарифын хөнгөлөлт олгосон өдрөөс хойш 3 (гурав)-аас доошгүй жилийн хугацаанд хадгална.
3. Гарал үүслийн гэрчилгээ олгохыг хүссэн хүсэлт, түүнтэй холбоотой бүх бичиг баримтыг гарал үүслийн гэрчилгээ олгосон өдрөөс хойш 3 (гурав)-аас доошгүй жилийн хугацаанд эрх бүхий байгууллага хадгална.
4. Гарал үүслийн мэдүүлэг үйлдсэн үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч тухайн барааны гарал үүслийг нотлох бичиг баримтын бүх бүртгэл, хуулбарыг тухайн гарал үүслийн мэдүүлгийг үйлдсэн өдрөөс хойш 3 (гурав)-аас доошгүй жилийн хугацаанд хадгална.

ХЭСЭГ III. ТАРИФЫН ХӨНГӨЛӨЛТ

24 дүгээр зүйл

Тарифын хөнгөлөлт үзүүлэх

1. Энэхүү Хэлэлцээрт заасан тарифын хөнгөлөлтийг энэхүү Дүрмийн шаардлагыг хангасан зохих гарал үүсэлтэй бараанд үзүүлнэ.
2. Импортлогч Талын гаалийн байгууллага нь экспортлогч Талын зохих гарал үүсэлтэй бараанд дараах тохиолдолд тарифын хөнгөлөлт үзүүлнэ:
 - (а) импортын бараа нь энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлд заасан гарал үүслийн шалгуурыг хангасан;
 - (b) энэхүү Дүрмийн 15 дугаар зүйлд заасан шууд ачилтын шаардлагууд хангагдсан;
 - (c) импортын барааны гарал үүслийг энэхүү дүрэмд заасан шаардлагын дагуу гарал үүслийн нотлох баримтаар баталгаажуулсан.
3. Хэрэв гарал үүслийн зохих нотлох баримт, эсхүл шууд ачилтын шаардлагууд хангагдсан болохыг нотлох зохих баримтыг бараа импортлох үед гаргаж өгөөгүй бол уг импортлогч Тал тухайн үед мөрдөж буй нэн тааламжтай тарифаар гаалийн татвар ногдуулна, эсхүл зүйтэй гэж үзвэл тухайн импортын бараанд депозит төлөхийг шаардана. Энэ тохиолдолд, холбогдох импортлогч энэ зүйлийн бүх шаардлагыг хангасан бол тарифын хөнгөлөлт эдлэх хүсэлтийг импортлогч Талын холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журмын дагуу гаргаж, илүү төлсөн гаалийн татвар, эсхүл депозитоо гаалийн мэдүүлгийг бүртгэсэн өдрөөс хойш 12 (арван хоёр) сарын дотор буцаан авч болно.
4. Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасныг үл харгалзан, хэрэв импортлогч Талын гаалийн байгууллага тарифын хөнгөлөлт эдлэхийг хүссэн барааны гарал үүслийн талаар, мөн/эсхүл түүнд гаргаж өгсөн гарал үүслийн нотлох баримт нь үнэн зөв эсэх талаар эргэлзэж байгаа бол тэдгээрийг шалгах ажлын үр дүн гартал тухайн бараанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэх хүсэлтийг хойшлуулж болно. Гэвч холбогдох барааг тухайн Талын хууль тогтоомж, дүрэм журамд заасан шаардлагын дагуу олгож болно.

25 дугаар зүйл
Тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзах

1. Хэрэв тухайн бараа энэхүү Дүрмийн шаардлагыг хангаагүй, эсхүл импортлогч буюу экспортлогч нь энэхүү Дүрмийн шаардлагыг биелүүлээгүй тохиолдолд импортлогч Талын гаалийн байгууллага тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзаж, төлөгдөөгүй гаалийн татварыг өөрийн холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журмын дагуу нөхөн авна.
2. Импортлогч Талын гаалийн байгууллага дор дурдсан аль нэг тохиолдолд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзана:
 - (а) холбогдох бараа энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлд заасан гарал үүслийн шалгуурыг хангаагүй;
 - (б) энэхүү Дүрмийн 15 дугаар зүйлд заасан шууд ачилтын шаардлага хангагдаагүй;
 - (с) Гарал үүслийн нотлох баримтыг импортлогч Талын гаалийн байгууллагад гаргаж өгөөгүй, эсхүл энэхүү Дүрмийн хавсралтад заасны дагуу үйлдээгүй бөгөөд зохих ёсоор бөглөөгүй;
 - (д) Гарал үүслийн нотлох баримтад заасан барааг гаалийн мэдүүлэгт заасан бараа мөн гэж үзэх боломжгүй. Гэвч гарал үүслийн нотлох баримтад тусгагдсан Уялдуулсан системийн код импортлогч Талын гаалийн байгууллагаас бодитоор тогтоосон ангилалтай тохирохгүй байх нь өөрөө тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзах үндэслэл болохгүй;
 - (е) мэдүүлсэн импортын барааны бодит жин нь гарал үүслийн нотлох баримтад заасан жингийн 5 (тав) хувиас хэтэрсэн;
 - (ф) энэхүү Дүрмийн 21 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэг, мөн 28 дугаар зүйлийн 5 болон 9 дэх хэсэгт заасан тохиолдолд импортлогч Талын гаалийн байгууллагаас шаардсан гарал үүслийн гэрчилгээг гаргаж өгөөгүй;
 - (г) Гарал үүслийн оригинал гэрчилгээний, түүний хуулбар дээрх, эсхүл гарал үүслийн цахим гэрчилгээний мэдээлэл гаалийн мэдүүлгийг бүртгэсэн өдөр энэ Дүрмийн 28 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн веб сан дахь мэдээлэлтэй тохирохгүй байх;
 - (h) энэхүү Дүрмийн 29 болон 30 дугаар зүйлд заасны дагуу хийсэн шалгалтын үр дүнд тухайн барааны гарал үүслийг тогтоож чадаагүй, эсхүл гарал үүслийн шалгуур хангагдаагүй болох нь тогтоогдсон;

- (i) экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллага гарал үүслийн гэрчилгээ олгоогүй (өөрөөр хэлбэл, түүнийг хуурамчаар үйлдсэн), эсхүл түүнийг хүчингүй болгосон (цуцалсан) болохыг тогтоосон;
- (j) импортлогч Талын гаалийн байгууллага нь экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллагад гаргасан шалгах хүсэлтийн огнооноос хойш цаад тал нь 4 (дөрөв) сар болоход хариу хүлээж аваагүй, эсхүл шалгах хүсэлтийн хариу нь тухайн барааг аль нэг Талын зохих гарал үүсэлтэй гэж дүгнэх хангалттай мэдээлэл агуулаагүй байх;
- (k) импортлогч Талын гаалийн байгууллага нь энэхүү Дүрмийн 30 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу газар дээр нь очиж шалгах хүсэлтийг илгээсэн өдрөөс хойш 60 (жар) хоногийн дотор экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллагаас энэхүү Дүрмийн 30 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэгт зааснаар бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөл хүлээж аваагүй, эсхүл газар дээр нь очиж шалгахыг татгалзсан хариу хүлээж авсан.

ХЭСЭГ IV. БАЙГУУЛЛАГА ХООРОНДЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

26 дугаар зүйл

Итгэмжлэгдсэн байгууллага ба шалгах эрх бүхий байгууллага

Талуудын Засгийн газрууд тус бүрдээ итгэмжлэгдсэн байгууллага болон шалгах эрх бүхий байгууллагыг томилон ажиллуулна.

27 дугаар зүйл

Мэдэгдэх

1. Энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө Тал тус бүр Евразийн эдийн засгийн комиссоор болон Монгол Улсын эрх бүхий байгууллагаар дамжуулан нөгөө Талдаа дараах мэдээллийг харилцан хүргүүлнэ:
 - (a) Талуудын итгэмжлэгдсэн байгууллага, шалгах эрх бүхий байгууллага тус бүрийн нэр, хаяг;
 - (b) Талуудын итгэмжлэгдсэн байгууллагуудын тамга тэмдгийн оригинал бөгөөд гаргацтай загварын дардас;
 - (c) шалгах ажлыг хөнгөвчлөх зорилгоор Талуудын гаалийн байгууллагуудын болон шалгах эрх бүхий байгууллагуудын холбоо барих цахим шуудангийн хаяг;
 - (d) энэхүү Дүрмийн 28 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн веб сангуудын цахим хаяг, тэдгээр мэдээллийн веб санд хандахад тавигдах шаардлын талаарх мэдээлэл (хэрэв байдаг бол, хэрэглэгчийн нэр, нууц үг).
2. Монгол Улс нь энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн “b”-д заасан оригинал мэдээлэл, эсхүл түүнд орсон өөрчлөлтийг 6 хувь үйлдэн Евразийн эдийн засгийн комисст хүргүүлнэ. Евразийн эдийн засгийн комисс нь Монгол Улсаас ийм төрлийн нэмэлт мэдээлэл авах хүсэлт гаргаж болно.
3. Евразийн эдийн засгийн комисс болон Монгол Улсын эрх бүхий байгууллага нь Тал тус бүрийн итгэмжлэгдсэн байгууллагуудын болон шалгах эрх бүхий байгууллагын нэр, хаягийн талаарх мэдээллийг интернэтэд тавина.
4. Энэ зүйлд заасан мэдээлэлд оруулсан аливаа өөрчлөлтийг Евразийн эдийн засгийн комисс болон Монгол Улсын эрх бүхий байгууллага урьдчилж, ижил журмаар мэдэгдэнэ.

5. Энэхүү Дүрэмд заасан мэдэгдэх, харилцах аливаа ажиллагаа нь Талуудын хооронд, холбогдох эрх бүхий байгууллагаар дамжин англи хэлээр явагдана.

28 дугаар зүйл

Мэдээллийн веб сан ашиглах, гарал үүслийн мэдээллийг цахимаар солилцох систем хөгжүүлж, нэвтрүүлэх

1. Тарифын хөнгөлөлт эдлэх журмыг хялбарчлах зорилгоор Талууд олгосон гарал үүслийн гэрчилгээний талаарх мэдээлэл агуулсан бөгөөд олгосон аливаа гарал үүслийн гэрчилгээ үнэн зөв эсэхийг импортлогч Талын гаалийн байгууллагаас шалгах боломжийг бүрдүүлсэн, итгэмжлэгдсэн байгууллагуудын аюулгүй мэдээллийн веб сан (цаашид “мэдээллийн веб сан” гэх)-г ашиглаж болно.
2. Мэдээллийн веб сан нь дараах шаардлагыг хангасан байна:
 - (a) түүнд байгаа мэдээлэл бүрэн бүтэн, хэрэгтэй, найдвартай байх;
 - (b) түүнд байгаа мэдээлэл нь зөвшөөрөлгүй нэвтрэх, устгах, өөрчлөх, эсхүл хууль бус өөр бусад үйлдлээс хамгаалагдсан байх;
 - (c) бүхий л цагийн турш зохих ёсоор ажиллах;
 - (d) гарал үүслийн гэрчилгээний мэдээлэлтэй адил мэдээлэл (гарын үсэг, тамга тэмдгээс бусад)-ийг түүнийг олгосон өдрөөс хойш 1 (нэг) өдрийн дотор уг мэдээллийн веб санд оруулах;
 - (e) олгосон гарал үүслийн гэрчилгээний талаарх мэдээллийг энэхүү дүрмийн 23 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан хугацаагаар хадгалах; мөн
 - (f) мэдээллийн веб санд байгаа мэдээллийг импортлогч Талын гаалийн байгууллага хадгалж авах (хэвлэх) боломжтой байх.
3. Сонирхол бүхий итгэмжлэгдсэн байгууллагууд нь мэдээллийн веб сан, эсхүл энэ зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасан гарал үүслийн мэдээллийг цахимаар солилцох систем (цаашид “EODES” гэх) нэвтрүүлсэн бол гарал үүслийн гэрчилгээг оригинал цаасан форматаар бус цахим хэлбэрээр үйлдэж болно (цаашид “гарал үүслийн цахим гэрчилгээ” гэх).
4. Хэрэв Талууд мэдээллийн веб сан ашиглаж байгаа бол импортлогч Талын гаалийн байгууллага гарал үүслийн оригинал гэрчилгээ шаардахгүй. Энэ тохиолдолд тухайн гарал үүслийн гэрчилгээний хуулбар (цаасан, эсхүл файл хэлбэртэй), эсхүл гарал үүслийн цахим гэрчилгээ нь тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхэд хангалттай.

5. Хэрэв гарал үүслийн гэрчилгээний талаарх мэдээлэл гаалийн мэдүүлгийг бүртгэсэн өдөр мэдээллийн веб санд ороогүй байвал зөвхөн энэ зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу гарал үүслийн гэрчилгээг цахимаар олгосноос бусад тохиолдолд импортлогч Талын гаалийн байгууллага оригинал гарал үүслийн гэрчилгээ гаргаж өгөхийг шаардана.
6. Цаашид цаасгүй худалдааг хөгжүүлэх үүднээс Талууд мэдээллийг цахимаар солилцох онолд тулгуурлан EODES-ийг нэвтрүүлж, дэмжин ажиллахыг эрмэлзэнэ.
7. EODES нь импортлогч Талын гаалийн байгууллага мэдээллийг цахимаар дамжуулах замаар экспортлогч Талын итгэмжлэгдсэн байгууллагаас олгосон гарал үүслийн гэрчилгээний мэдээллийг хүлээн авах боломжийг олгоно.
8. Хэрэв Талууд EODES-ийг нэвтрүүлсэн бол импортлогч Талын гаалийн байгууллага гарал үүслийн оригинал гэрчилгээ, түүний хуулбар, эсхүл гарал үүслийн цахим гэрчилгээ шаардахгүй. Энэ тохиолдолд, тарифын хөнгөлөлт зорилгоор тухайн гарал үүслийн гэрчилгээний огноо, дугаарыг гаалийн мэдүүлэгт тусгасан байна.
9. Хэрэв гарал үүслийн гэрчилгээний мэдээлэл гаалийн мэдүүлгийг бүртгэсэн өдөр EODES-т ороогүй байвал импортлогч Талын гаалийн байгууллага гарал үүслийн гэрчилгээний хуулбарыг шаардаж, түүний үнэн зөв эсэхийг мэдээллийн веб сан ашиглан шалгана. Хэрэв итгэмжлэгдсэн байгууллагад мэдээллийн веб сан байхгүй бол зөвхөн энэ зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу гарал үүслийн гэрчилгээг цахимаар олгосноос бусад тохиолдолд гарал үүслийн гэрчилгээний эхийг гаргаж өгнө.
10. EODES ашиглахад тавигдах бүх шаардлага болон техникийн үзүүлэлтийг тусгай Протоколд заана.

29 дүгээр зүйл

Гарал үүслийг шалгах

1. Хэрэв импортлогч Талын гаалийн байгууллага гарал үүслийн нотлох баримт үнэн зөв эсэхэд, мөн/эсхүл уг гарал үүслийн нотлох баримтад заасан бараа нь энэхүү Дүрмийн 3 дугаар зүйлд заасан гарал үүслийн шалгуурт нийцэж байгаа эсэхэд эргэлзэж байгаа бол, эсхүл санамсаргүй сонголтоор шалгалт хийх тохиолдолд тухайн гарал үүслийн нотлох баримт үнэн зөв эсэхийг, мөн (эсхүл) тухайн бараа нь гарал үүслийн холбогдох шалгуурт нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулах, түүнчлэн

(эсхүл), хэрэв тийнхүү хүссэн бол, тухайн барааг үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогчоос нотлох баримт гаргуулах хүсэлтийг экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллагад илгээж болно (цаашид “шалгах хүсэлт” гэх).

2. Энэ Дүрмийн 25 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “b”-“g”-д заасан тохиолдолд, импортлогч Талын гаалийн байгууллага тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзсан шийдвэр гаргах зорилгоор шалгах хүсэлт гаргах шаардлагагүй.
3. Бүх шалгах хүсэлтэд тухайн барааг ялган таних хангалттай мэдээлэл, гарал үүслийн нотлох баримтын хуулбарыг хавсаргаж, тийм хүсэлт гаргах болсон нөхцөл, шалтгааныг дурдсан байна.
4. Шалгах хүсэлт хүлээн авсан этгээд нь уг шалгах хүсэлтийн огнооноос хойш дөрөв (4) сарын дотор импортлогч Талын хүсэлт гаргасан гаалийн байгууллагад хариу өгнө.
5. Шалгах хүсэлтийн хуулбар болон түүний дагалдах бичиг баримтууд, түүнчлэн тухайн хүсэлтийн дагуу шалгасан хариуг импортлогч Талын гаалийн байгууллага болон экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллага хооронд энэхүү Дүрмийн 27 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан холбоо барих цахим шуудангийн хаягаар цахим хэлбэрээр илгээнэ.
6. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хүсэлтийн хариуд экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллага нь тухайн гарал үүслийн нотлох баримт үнэн зөв эсэхийг, мөн (эсхүл) тухайн барааг тэрхүү Талын гарал үүсэлтэй гэж үзэж болох эсэхийг тодорхой зааж өгөх бөгөөд түүнд бас тухайн хүсэлтэд заасны дагуу холбогдох бараа үйлдвэрлэгчээс, эсхүл экспортлогчоос гаргуулан авсан нотлох баримтыг хавсаргасан байна. Шалгах хүсэлтийн хариуг хүлээн авахаас өмнө энэхүү Дүрмийн 24 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгийг ашиглаж болно. Хэрэв хүлээн авсан шалгалтын үр дүнг харахад тухайн бараа зохих гарал үүсэлтэй бөгөөд энэхүү Дүрмийн бусад бүх шаардлагыг хангасан болох нь батлагдсан бөгөөд тодорхой бол урьдчилан төлсөн гаалийн татвар болон депозитыг буцаан олгоно.

30 дугаар зүйл Газар дээр нь очиж шалгах

1. Хэрэв импортлогч Талын гаалийн байгууллага энэхүү Дүрмийн 29 дүгээр зүйлд заасан шалгалтын үр дүнг хангалтгүй гэж үзвэл онцгой тохиолдолд экспортлогч Талд очиж шалгах, энэхүү Дүрмийн 23

дугаар зүйлд заасан бүртгэлтэй танилцах, мөн (эсхүл) тухайн барааг үйлдвэрлэхэд ашигласан байгууламжийг үзэж харах хүсэлт тавьж болно.

2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу шалгалтыг газар дээр нь очиж хийх үүднээс импортлогч Талын гаалийн байгууллага тийнхүү газар дээр нь очиж шалгах хүсэлтэй байгаагаа илтгэсэн хүсэлт (цаашид “газар дээр нь очиж шалгах хүсэлт” гэх)-ийг экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллагад бичгээр илгээнэ.

Уг газар дээр нь очиж шалгах хүсэлтийн хуулбарыг импортлогч Талын гаалийн байгууллагаас экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллагад энэхүү Дүрмийн 27 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан холбоо барих цахим шуудангийн хаягаар цахим хэлбэрээр илгээнэ.

3. Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт дурдсан, газар дээр нь очиж шалгах хүсэлт нь аль болох дэлгэрэнгүй байх бөгөөд түүнд *тухайлбал* дараах зүйлсийг тусгасан байна:

(a) тухайн Талын тийм хүсэлт гаргасан гаалийн байгууллагын нэр;

(b) бараа үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч ямар байгууллагын байр агуулахыг очиж үзэх гэж байгаа;

(c) газар дээр нь хэзээ очиж шалгах саналтай байгаа;

(d) газар дээр нь очиж шалгах ажлын хамрах хүрээ, түүний дотор шалгах бараа, тэдгээрийн гарал үүсэл ямар асуудалтай байгаа; мөн

(e) газар дээр нь очиж шалгалт хийх гэж буй эрх бүхий байгууллагын талаарх урьдчилсан мэдээлэл.

4. Экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллага уг хүсэлтийг байр агуулахыг нь очиж шалгах гэж байгаа бараа үйлдвэрлэгчид, эсхүл экспортлогчид илгээх бөгөөд түүнээс бичгээр үйлдсэн зөвшөөрлийг газар дээр нь очиж шалгах хүсэлт гаргасан өдрөөс хойш 60 (жар) хоногийн дотор тийм хүсэлт гаргасан Талд шилжүүлнэ.

5. Газар дээр нь очиж шалгах хүсэлт гаргасан өдрөөс хойш 60 (жар) хоногийн дотор шалгах эрх бүхий байгууллагаас бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөл хүлээж аваагүй, эсхүл газар дээр нь очиж шалгахыг татгалзсан хариу хүлээж авсан тохиолдолд хүсэлт гаргасан Тал газар дээр нь очиж шалгах байсан гарал үүслийн нотлох баримт(-ууд)-д дурдсан бараанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзана.

6. Газар дээр нь очиж шалгах ажлыг бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөл хүлээн авсан өдрөөс хойш 60 (жар) хоногийн дотор эхлүүлж, боломжит хугацаанд, гэхдээ бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөл хүлээн авсан өдрөөс хойш 150 (нэг зуун тавь) хоногийн дотор хийж дуусгана.
7. Газар дээр нь очиж шалгах ажлыг импортлогч болон экспортлогч Талуудын эрх бүхий байгууллагуудын төлөөлөгчдөөс бүрдсэн шалгах баг хийж гүйцэтгэнэ.
8. Экспортлогч болон импортлогч Талуудын эрх бүхий байгууллагууд нь шалгах багаас газар дээр нь очиж шалгах ажилд шаардагдах хамтын ажиллагааг эрчимтэй өрнүүлнэ.
9. Газар дээр нь очиж шалгахыг зөвшөөрсөн бараа үйлдвэрлэгч, эсхүл экспортлогч нь түүнийг хэрэгжүүлэхэд нь туслах, газар дээр нь очиж шалгах объектод хамаарах байр агуулах, санхүүгийн (нягтлан бодох бүртгэлийн) болон үйлдвэрлэлийн бичиг баримттай танилцах боломжоор хангаж, мөн шаардлагатай гэсэн нэмэлт мэдээлэл болон (эсхүл) бичиг баримтыг гаргаж өгнө.
10. Хэрэв шалгуулж буй Талын эрх бүхий байгууллага, аж ахуйн нэгжийн зүгээс газар дээр нь очиж шалгах ажилд саад учруулсны улмаар газар дээр нь очиж шалгах боломжгүй болсон бол импортлогч Тал тухайн бараанд тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзах эрхтэй.
11. Газар дээр нь очиж шалгасан ажлын үр дүнг англи хэл дээр тайлангийн хэлбэрээр баримтжуулах бөгөөд түүнд тухайн шалгасан бараа энэхүү Дүрмийн шаардлагад нийцсэн, эсхүл нийцээгүй болохыг тодорхой заасан байна.
12. Экспортлогч Талын шалгах эрх бүхий байгууллага тийнхүү газар дээр нь очиж шалгасан ажлын үр дүнгийн тайланг газар дээр нь очиж шалгах ажил дууссан өдрөөс хойш 20 (хорь) хоногийн дотор тухайн шалгасан барааны үйлдвэрлэгчид, эсхүл экспортлогчид илгээнэ.
13. Хойшлуулсан, эсхүл татгалзсан аливаа тарифын хөнгөлөлт газар дээр нь очиж хийсэн шалгалтад хамрагдсан бараа энэхүү Дүрмийн шаардлагыг хангаж байгааг илтгэсэн уг шалгалтын үр дүнд дахин сэргэнэ.
14. Газар дээр нь очиж хийх шалгалтад импортлогч Талын төлөөлөгчид оролцохтой холбогдон гарах бүх зардлыг импортлогч Тал хариуцна.

31 дүгээр зүйл
Мэдээллийн нууцыг хамгаалах

Энэхүү Дүрмийн дагуу гаргаж өгсөн бүх мэдээллийг Талууд өөрсдийн хууль тогтоомж болон дүрэм журмын дагуу нууцад тооцно. Тэдгээрийг шүүхийн шүүн таслах ажиллагааны хүрээнд задруулахыг шаардахаас бусад тохиолдолд тэдгээр мэдээллийг гаргаж өгсөн Талын холбогдох этгээд, байгууллагын бичгээр үйлдсэн зөвшөөрөлгүйгээр задруулж болохгүй.

32 дугаар зүйл
Хууран мэхлэх үйлдэлд хүлээлгэх шийтгэл,
эсхүл авч хэрэгжүүлэх өөр бусад арга хэмжээ

Тал тус бүр энэхүү Дүрэмтэй холбоотой өөрийн хууль тогтоомж, дүрэм журмыг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх эрүүгийн, эсхүл захиргааны шийтгэлийн талаар заасан байна.

ХЭСЭГ V. ШИЛЖИЛТИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

33 дугаар зүйл
Тээвэрлэх явцад байгаа, эсхүл агуулахад хадгалагдаж байгаа бараа

Энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө 6 (зургаа) сараас илүүгүй хугацаанд экспортлогч Талаас импортлогч Тал руу тээвэрлэх явцад байгаа, эсхүл импортлогч Талд гаалийн хяналтад түр хадгалагдаж байгаа зохих гарал үүсэлтэй бараанд хэрэв тэдгээрийг энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болсон өдөр, эсхүл түүнээс хойш импортлогч Тал руу оруулсан, эсхүл импортлогч Талын гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн бол энэ Дүрмийн 24 дүгээр зүйлийн бүх шаардлагыг хангасан тохиолдолд тарифын хөнгөлөлт үзүүлнэ.

ГАРАЛ ҮҮСЛИЙН ДҮРМИЙН ХАВСРАЛТ
ГАРАЛ ҮҮСЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

1. Экспортлогч (аж ахуйн нэгжийн нэр, хаяг, улс)			4. Дугаар _____ Монгол Улс болон ЕАЭЗХ, түүний гишүүн орнууд хоорондын худалдааны түр хэлэлцээр Гарал үүслийн гэрчилгээ ЕАМ маягт		
2. Импортлогч/хүлээн авагч (аж ахуйн нэгжийн нэр, хаяг, улс)			Олгосон улс: _____ (улс) Хүлээн авах улс: _____ (улс)		
3. Тээврийн хэрэгсэл, маршрут (мэдэгдэж байгаагаар)			5. Албан хэрэгцээнд		
6. Барааны дугаар.	7. Багц боодлын тоо, төрөл	8. Барааны тодорхойлолт	9. Гарал үүслийн шалгуур	10. Барааны тоо хэмжээ	11. Үнийн нэхэмжлэхийн дугаар, огноо
12. Баталгаажуулалт Хяналт хийж гүйцэтгэсний үндсэн дээр өргөдөл гаргагчийн мэдүүлэг үнэн зөв болохыг баталгаажуулав.			13. Өргөдөл гаргагчийн мэдүүлэг Доор гарын үсэг зурагч би дээрх дэлгэрэнгүй мэдээлэл зөв болохыг, бүх барааг доорх улсад үйлдвэрлэсэн _____ (улс) мөн бараа нь Монгол Улс болон ЕАЭЗХ, түүний гишүүн орнууд хоорондын худалдааны түр хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралт (Гарал үүслийн дүрэм)-д заасан гарал үүслийн дүрэмд нийцсэн болохыг мэдүүлж байна.		
Газар, огноо, гарын үсэг, тамга			Газар, огноо, гарын үсэг, тамга		

Гарал үүслийн гэрчилгээний нэмэлт хуудас (ЕАМ маягт) №__

6. Барааны дугаар.	7. Багц боодлын тоо, төрөл	8. Барааны тодорхойлолт	9. Гарал үүслийн шалгуур	10. Барааны тоо хэмжээ	11. Үнийн нэхэмжлэхийн дугаар, огноо
12. Баталгаажуулалт Хяналт хийж гүйцэтгэсний үндсэн дээр өргөдөл гаргагчийн мэдүүлэг үнэн зөв болохыг баталгаажуулав.			13. Өргөдөл гаргагчийн мэдүүлэг Доор гарын үсэг зурагч би дээрх дэлгэрэнгүй мэдээлэл зөв болохыг, бүх барааг доорх улсад үйлдвэрлэсэн _____ (улс) мөн бараа нь Монгол Улс болон ЕАЭЗХ, түүний гишүүн орнуудын хоорондын худалдааны түр хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралт (Гарал үүслийн дүрэм)-д заасан гарал үүслийн дүрэмд нийцсэн болохыг мэдүүлж байна.		
Газар, огноо, гарын үсэг, тамга			Газар, огноо, гарын үсэг, тамга		

Гарал үүслийн гэрчилгээг бөглөх заавар (ЕАМ маягт)

Гарал үүслийн гэрчилгээ (ЕАМ маягт) болон барааны талаарх мэдээллийг нэг хуудсанд зааж өгөх боломжгүй тохиолдолд ашиглах түүний нэмэлт хуудас нь энэ хавсралтад үзүүлсэн загварт нийцсэн ISO A4 хэмжээ, өнгийн цаасан дээр байна.

Энэхүү Хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралтын 28 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу Гарал үүслийн гэрчилгээг зөвхөн цахим хэлбэрээр олгосноос бусад тохиолдолд 6-11 дүгээр хайрцагт ашиглагдаагүй зайг дараа нь нэмж бичихээс сэргийлэх үүднээс хөндлөн зурсан байна.

Гарал үүслийн гэрчилгээ нь:

- (a) энэ хавсралтад заасан загварын дагуу хийгдсэн байна;
- (b) англи хэлээр бөглөсөн байна;
- (c) 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ба 13 дугаар нүдэнд шаардлагатай суурь өгөгдлийг агуулна.

Гарал үүслийн гэрчилгээ нь энэхүү Хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралтын 28 дугаар зүйлд дурдсан веб мэдээллийн сангаар (URL холбоос, QR код гэх мэт) дамжуулан сонирхсон этгээдэд баталгаажуулах боломж олгох болон бусад нэмэлт мэдээллийг агуулж болно.

1 дүгээр нүд: Бараа экспортлогчийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг оруулна: ААН-ийн нэр, хаяг, улс.

2 дугаар нүд: Импортлогч (заавал) болон хүлээн авагч (хэрэв мэдэх бол)-ийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг оруулна: ААН-ийн нэр, хаяг, улс.

3 дугаар нүд : Хөдлөх (ачих) огноо гэх мэт тээврийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг мэдэх хэрээр оруулна; тээврийн хэрэгсэл (хөлөг онгоц, нисэх онгоц гэх мэт); ачаа буулгах цэг (боомт, нисэх онгоцны буудал).

4 дүгээр нүд: Лавлагааны давтагдашгүй дугаар, олгосон улс, илгээх улсын дэлгэрэнгүй мэдээллийг оруулна.

5 дугаар нүд: Дараах үгсийг оруулна:

Гарал үүслийн гэрчилгээний эх хувийн хуулбарыг олгосон тохиолдолд
“DUPLICATE OF THE CERTIFICATE OF ORIGIN NUMBER ___DATE___”

Гарал үүслийн гэрчилгээг орлуулсан тохиолдолд “ISSUED IN SUBSTITUTION FOR THE CERTIFICATE OF ORIGIN NUMBER___DATE___”

Талуудын хооронд ямар нэгэн үйлдвэрлэлт, боловсруулалт хийгдээгүй зохих гарал үүсэлтэй барааг тээвэрлэх тохиолдолд “ISSUED ON THE BASIS OF THE CERTIFICATE(S) OF ORIGIN NUMBER(S)___DATE(S)___”.

Экспортод гаргасны дараа Гарал үүслийн гэрчилгээ олгосон тохиолдолд “ISSUED RETROACTIVELY” or “ISSUED RETROSPECTIVELY”

6 дугаар нүд: Зүйл/барааны дугаарыг оруулна.

7 дугаар нүд: Багц боодлын тоо, төрлийг оруулна.

8 дугаар нүд: Барааны нарийвчилсан тодорхойлолтыг HS 6 оронтой код, хэрэв байгаа бол загвар, брэндийн нэрийг таних боломжтой байдлаар оруулна.

Хэрэв Гарал үүслийн гэрчилгээнд хамаарах бараа нь өөр Талуудаас гарал үүсэлтэй бол бараа тус бүрийн гарал үүсэл (Бүгд Найрамдах Армен Улс, Бүгд Найрамдах Беларусь Улс, Бүгд Найрамдах Казахстан Улс, Бүгд Найрамдах Киргиз Улс, ОХУ эсвэл Монгол Улс)-ийг зааж өгнө.

9 дүгээр нүд: Бүх барааны гарал үүслийн шалгуурыг дараах хүснэгтэд үзүүлсэн байдлаар тусгана.

Гарал үүслийн шалгуур	9 дүгээр нүдэнд оруулна уу
Энэхүү Хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралтын 4 дүгээр зүйлд заасны дагуу тухайн Талд бүрэн гаргаж авсан эсхүл үйлдвэрлэсэн бараа	WO
Зөвхөн нэг буюу түүнээс дээш Талаас гарал үүсэлтэй материалаар тухайн Талд үйлдвэрлэсэн бараа	PE
Тухайн Талд зохих гарал үүсэлгүй материалаар үйлдвэрлэсэн барааны хувьд тухайн материалын үнэ нь барааны FCA үнийн тавин (50) хувиас хэтрэхгүй тохиолдолд	NOM
Зохих гарал үүсэлгүй материал ашиглан тухайн Талд үйлдвэрлэсэн бараа, гэхдээ уг материал нь Уялдуулсан системийн тарифын зүйлийн түвшинд дор хаяж өөрчлөлт орсон тохиолдолд	CTH

10 дугаар нүд: Барааны тоо хэмжээг оруулна: нийт жин (кг) эсвэл бусад хэмжих нэгж (ш, литр гэх мэт).

11 дүгээр нүд: Гарал үүслийн гэрчилгээ олгох эрх бүхий байгууллагад ирүүлсэн үнийн нэхэмжлэхийн дугаар(ууд) болон огноог оруулна.

Үнийн нэхэмжлэхийг Тал бус этгээдээс гаргасан тохиолдолд "ТСИ" гэсэн үгийг дараах мэдээллийн хамт зааж өгнө. Үүнд:

- а) үнийн нэхэмжлэхийн дугаар(ууд) ба огноо (хэрэв Гарал үүслийн гэрчилгээ олгох үед ийм мэдээлэл байгаа бол); эсхүл
- б) үнийн нэхэмжлэхийг гаргасан Тал болон/эсхүл этгээдийн нэр.

Барааны гарал үүсэл нь эргэлзээгүй тохиолдолд энэ нүдэнд заасан "ТСИ"-тай холбоотой мэдээлэл байхгүй байх нь өөрөө тарифын хөнгөлөлт үзүүлэхээс татгалзах үндэслэл болохгүй.

12 дугаар нүд: Гарал үүслийн гэрчилгээ нь олгосон газар, огноо, эрх бүхий этгээдийн гарын үсэг, эрх бүхий байгууллагын тамга дардастай байна. Гэхдээ энэхүү Хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралтын 28 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу Гарал үүслийн гэрчилгээг зөвхөн цахим хэлбэрээр олгосон тохиолдолд эрх бүхий этгээдийн гарын үсэг, эрх бүхий байгууллагын тамгыг энэ нүдэнд оруулахгүй байж болно.

13 дугаар нүд: Барааны гарал үүсэл (Бүгд Найрамдах Армен Улс, Бүгд Найрамдах Беларусь Улс, Бүгд Найрамдах Казахстан Улс, Бүгд Найрамдах Киргиз Улс, ОХУ, эсхүл Монгол Улс), мэдүүлэг гаргасан газар, огноо, өргөдөл гаргагчийн гарын үсэг, тамга тэмдгийг оруулна. Гэхдээ энэхүү Хэлэлцээрийн 3 дугаар хавсралтын 28 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу Гарал үүслийн гэрчилгээг зөвхөн цахим хэлбэрээр олгосон тохиолдолд өргөдөл гаргагчийн гарын үсэг, тамга тэмдгийг энэ нүдэнд оруулахгүй байж болно.

Гарал үүслийн гэрчилгээнд хамаарах бараа өөр өөр Талуудаас гарал үүсэлтэй бол "8 дугаар нүдийг харна уу" гэж зааж өгнө.

Гарал үүслийн гэрчилгээ (ЕАМ маягт)-ний зорилгоор “Монгол Улс болон ЕАЭЗХ, түүний гишүүн орнууд хоорондын худалдааны түр хэлэлцээр” гэж нэг талаас Монгол Улс, нөгөө талаас Евразийн эдийн засгийн холбоо болон түүний гишүүн орнууд хооронд хийсэн худалдааны түр хэлэлцээрийг ойлгоно.

ХАВСРАЛТ 4 МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ

1 дүгээр зүйл Зорилго

Энэхүү Хавсралтын зорилго нь тус хэлэлцээрийн дагуу үүссэн аливаа маргааныг аль болох харилцан тохиролцон шийдвэрлэх үр дүнтэй, үр ашигтай, ил тод механизмыг бий болгоход оршино.

2 дугаар зүйл Нэр томьёоны тодорхойлолт

Энэхүү Хавсралтад:

- (а) “Арбитрын бүрэлдэхүүн” гэж энэхүү Хавсралтын 8 дугаар зүйлд заасны дагуу байгуулагдсан Арбитрын бүрэлдэхүүнийг;
- (б) “Маргалдагч Талууд” гэж гомдол гаргагч Тал болон хариуцагч Талыг; Евразийн эдийн засгийн холбоо, Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орнууд хамтран, эсхүл дангаараа маргалдагч Тал болж болно. Сүүлийн тохиолдолд хэрэв Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орны авсан арга хэмжээтэй холбоотой бол тухайн гишүүн орон нь маргалдагч Тал, харин Евразийн эдийн засгийн холбооны авсан арга хэмжээтэй холбоотой бол холбоо нь маргалдагч Тал болно;
- (с) “гомдол гаргагч Тал” гэж нэхэмжлэл гаргасан Талыг;
- (д) “хариуцагч Тал” гэж гарсан нэхэмжлэлийг хариуцагч Талыг;
- (е) “арбитрч” гэж энэхүү Хавсралтын 8 дугаар зүйлд заасны дагуу байгуулагдсан Арбитрын бүрэлдэхүүний гишүүнийг;
- (ф) “Даргалагч” гэж Арбитрын бүрэлдэхүүний даргаар ажиллаж буй арбитрчийг;
- (г) “туслах ажилтан” гэж арбитрчийг томилох нөхцөлд заасны дагуу судалгаа хийх, арбитрчид туслалцаа үзүүлэх хүнийг;
- (х) “өдөр” гэж Бямба, Ням болон амралтын өдрүүдийг оруулсан хуанлийн өдрийг тус тус хэлнэ.

3 дугаар зүйл Үйлчлэх хүрээ

Энэхүү Хэлэлцээрт өөрөөр заагаагүй бол, нэг Тал нөгөө Талын авсан арга хэмжээ нь энэхүү Хэлэлцээрээр хүлээсэн үүргийг зөрчсөн, эсхүл Хэлэлцээрээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй гэж үзсэн тохиолдолд энэхүү Хэлэлцээрийн заалтуудыг тайлбарлах ба/эсхүл хэрэглэхтэй холбоотой Талууд хооронд үүссэн аливаа маргаанд энэхүү Хавсралтын заалтууд үйлчилнэ.

4 дүгээр зүйл Мэдээлэл солилцох

Энэхүү Хэлэлцээрээс үүссэн аливаа маргаантай холбоотой маргаан шийдвэрлэх ажиллагааны баримт бичгийг Евразийн эдийн засгийн холбоо болон Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орнуудад хүргүүлэх нь энэхүү Хэлэлцээр болон/эсхүл ДХБ-ын хэлэлцээр дэх мэдээллийн нууцлалттай холбоотой заалтыг зөрчсөн гэж үзэхгүй.

5 дугаар зүйл Зөвлөлдөөн

1. Маргалдагч Талууд харилцан тохиролцсон шийдэлд хүрэх зорилгоор энэхүү Хавсралтын 3 дугаар зүйлд дурдсан асуудалтай холбоотой аливаа маргааныг зөвлөлдөөний замаар шийдвэрлэх бүхий л оролдлогыг хийнэ.
2. Зөвлөлдөөн хийх хүсэлтийг энэхүү Хэлэлцээрийн 27 дугаар зүйл (Холбоо барих этгээд)-д заасны дагуу томилсон холбоо барих этгээдээр дамжуулан хариуцагч Талд бичгээр гаргана. Хүсэлтэд хүсэлт гаргаж буй үндэслэл, тухайлбал, маргаантай байгаа холбогдох арга хэмжээ, асуудлыг тодорхойлж, гомдлын баримтат болон хууль зүйн үндэслэлийг тусгасан байна. Хамтарсан Хороонд энэхүү хүсэлтийг хүргүүлсэн тухай мэдэгдэнэ.
3. Хэрэв энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу зөвлөлдөөн хийх хүсэлт гаргасан бол хариуцагч Тал нь хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 10 (арав) хоногийн дотор бичгээр даруй хариу өгч, харилцан зөвшөөрсөн шийдэлд хүрэх зорилгоор хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 (гуч) хоногийн дотор гомдол гаргагч Талтай шударга зарчмыг баримтлан зөвлөлдөөн хийнэ.
4. Яаралтай тохиолдолд, тэр дундаа түргэн муудах барааны асуудлаар зөвлөлдөөн хийх хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш арван 15 (тав) хоногийн дотор зөвлөлдөөнийг явуулна.
5. Энэ зүйлийн 3, 4 дэх хэсэгт заасан хугацааг маргалдагч Талуудын харилцан тохиролцсоноор өөрчилж болно.
6. Зөвлөлдөөний үеэр маргалдагч Тал бүр хүчин төгөлдөр үйлчилж буй буюу санал болгож буй арга хэмжээ, эсхүл аливаа бусад асуудал нь энэхүү Хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх болон хэрэглэхэд нөлөө үзүүлж буйг бүрэн шалгах боломжийг олгохын тулд хангалттай баримт бүхий мэдээллийг гаргаж өгнө.

7. Зөвлөлдөөн, ялангуяа зөвлөлдөөний явцад маргалдагч Талуудын гаргаж өгсөн бүх мэдээлэл, баримталсан байр суурь нь нууц байх бөгөөд цаашдын аливаа ажиллагаанд аль ч маргалдагч Талын эрхийг хөндөхгүй. Зөвлөлдөх явцад харилцан солилцсон аливаа нууц мэдээлэл, эсхүл тус бүрийн эзэмшиж байгаа мэдээлэлд маргалдагч Талууд мэдээллийг гаргаж өгсөн Талтай адил зарчмаар хандана.
8. Энэ зүйлд заасны дагуу маргалдагч Тал бүр тухайн зөвлөлдөж буй асуудлаар холбогдох мэдлэг/туршлагатай төрийн эрх бүхий болон бусад зохицуулах байгууллагын төлөөллүүдийн оролцоог зөвлөлдөөний туршид хангана.
9. Зөвлөлдөөнийг маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол хариуцагч Талын нутаг дэвсгэр дээр явуулна. Маргалдагч Талууд харилцан тохиролцсоны дагуу аливаа боломжит технологийн хэрэгслээр зөвлөлдөөн хийж болно.

6 дугаар зүйл

Сайн дурын үйлчилгээ үзүүлэх, эвлэрүүлэх, эсхүл зуучлах

1. Талууд энэхүү Хавсралтын дагуу маргаан шийдвэрлэх ажиллагааны аль ч шатанд сайн дурын үйлчилгээ үзүүлэх, эвлэрүүлэх, эсхүл зуучлах аргыг ашиглаж болно. Сайн дурын үйлчилгээ үзүүлэх, эвлэрүүлэх, эсхүл зуучлах ажиллагаа нь хэдийд ч эхэлж болох бөгөөд аль ч Тал хэдийд ч түдгэлзүүлж, эсхүл дуусгавар болгож болно.
2. Сайн дурын үйлчилгээ үзүүлэх, эвлэрүүлэх, эсхүл зуучлах ажиллагаа, ялангуяа эдгээр ажиллагааны явцад маргалдагч Талуудын баримталж буй байр суурь нь нууц байх бөгөөд цаашдын шийдвэрлэх ажиллагаанд маргалдагч Талуудын эрхийг хөндөхгүй.

7 дугаар зүйл

Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулах хүсэлт

1. Энэ Хавсралтын 5 дугаар зүйлийн дагуу зөвлөлдөөн хийх, эсхүл энэхүү Хавсралтын 6 дугаар зүйлд заасан сайн дурын үйлчилгээ, эвлэрүүлэх болон зуучлалын хүсэлт гаргасан гомдол гаргагч Тал нь дараах тохиолдолд Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулах хүсэлтийг бичгээр гаргаж болно. Үүнд:
 - (а) хариуцагч Тал нь энэхүү Хавсралтын 5 дугаар зүйлийн 3, 4 дэх хэсэгт заасан хугацааг дагаж мөрдөөгүй;
 - (б) маргалдагч Талууд хамтарч энэхүү Хавсралтын 5 дугаар зүйлийн дагуу хийсэн зөвлөлдөөн нь энэхүү Хавсралтын 5 дугаар зүйлийн 3

дахь хэсэгт заасан зөвлөлдөх хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 75 (далан таван) хоногийн дотор, эсхүл яаралтай тохиолдолд, тэр дундаа түргэн муудах бараатай холбоотой асуудлаар 30 (гучин) хоногийн дотор маргааныг шийдвэрлэж чадаагүй гэж үзсэн;

(с) энэхүү Хавсралтын 5 дугаар зүйлд заасны дагуу зөвлөлдөөний үеэр боловсруулж, харилцан тохиролцсон шийдлийг хариуцагч Тал дагаж мөрдөөгүй.

2. Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулах хүсэлтийг энэхүү Хэлэлцээрийн 27 дугаар зүйлд заасны дагуу томилсон холбоо барих этгээдээр дамжуулан хариуцагч Талд бичгээр хүргүүлэх бөгөөд уг хүсэлтийг Хамтарсан хороонд мөн мэдэгдэнэ. Гомдол гаргагч Тал хүсэлтдээ тухайн асуудалтай холбоотой тодорхой арга хэмжээг тодорхойлж, уг арга хэмжээ нь хэрхэн Хэлэлцээрийн холбогдох заалтуудыг зөрчиж байгаа талаарх баримт болон хууль зүйн үндэслэлийг тодорхой зааж, тайлбарлана. Хариуцагч Тал хүсэлтийг хүлээн авснаа нэн даруй хариу мэдэгдэх ба ингэхдээ хүсэлтийг хүлээн авсан огноог заахаас гадна уг хүсэлтийг хүлээн авснаа мөн Хамтарсан хороонд мэдэгдэнэ.
3. Маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулах хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 20 (хорь) хоногийн дотор өөрөөр тохиролцоогүй бол Арбитрын бүрэлдэхүүний ажлын даалгаврыг дараах байдлаар тохиролцоно. Үүнд:

“Нэг талаас Монгол Улс нөгөө талаас Евразийн эдийн засгийн холбоо болон түүний гишүүн орнууд хоорондын худалдааны түр хэлэлцээрийн холбогдох заалтын хүрээнд тус Хэлэлцээрийн 4 дүгээр Хавсралтын 7 дугаар зүйлд заасанчлан Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулах хүсэлтэд дурдсан асуудлыг үнэлж дүгнэх, улмаар тухайн маргаантай арга хэмжээ нь энэхүү Хэлэлцээрийн 4 дүгээр Хавсралтын 3 дугаар зүйлд заасан заалтуудтай нийцэж байгаа эсэхийг тодорхойлох, бодит баримт, холбогдох заалтуудыг хэрэглэх боломжтой эсэхийг үнэлж, гаргасан дүгнэлт, зөвлөмжийн үндэслэлийг томьёолж, энэхүү Хэлэлцээрийн 4 дүгээр Хавсралтын 12 дугаар зүйлд заасан тайланг гаргах.”

Маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүний бусад ажлын даалгаврыг тохиролцсон бол энэ хэсэгт заасан хугацаанд тохиролцсон ажлын даалгавраа Арбитрын бүрэлдэхүүнд мэдэгдэнэ.

4. Яаралтай тохиолдолд, тэр дундаа түргэн муудах бараатай холбоотой асуудлаар маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүнийг байгуулах ажлыг аль болох хурдасгахын тулд бүх хүчин чармайлт гаргана.

8 дугаар зүйл
Арбитрын бүрэлдэхүүн, түүнийг байгуулах

1. Арбитрын бүрэлдэхүүн нь гурван (3) арбитрчаас бүрдэнэ. Үүнд:
2. Хариуцагч Тал Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулах хүсэлт хүлээн авснаас 60 (жар) хоногийн дотор маргалдагч Тал бүр нь нэг арбитрч томилно.

Бүх арбитрч дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (а) хууль эрх зүй, олон улсын худалдаа, энэхүү Хэлэлцээрт тусгагдсан бусад асуудал, олон улсын худалдааны хэлэлцээрийн дагуу үүссэн маргааныг шийдвэрлэхэд мэргэшсэн болон/эсхүл туршлагатай байх;
 - (б) гагцхүү бодит, шударга, найдвартай, зөв шүүн хэлэлцэх чадварын үндсэн дээр сонгогдох;
 - (с) аль нэг маргалдагч Талаас хараат бус, холбоо хамааралгүй, заавар зөвлөмж авдаггүй байх;
 - (д) хувь хүнийхээ хувьд бие даан ажиллах, аливаа байгууллага, эсхүл засгийн газраас зааварчилгаа авдаггүй байх, эсхүл аль нэг маргалдагч Талын засгийн газарт харьяалагддаггүй байх;
 - (е) маргалдагч Талуудад хараат бус байдал, шударга байдлын талаар үндэслэл бүхий эргэлзээ төрүүлж болох аливаа асуудлыг, тухайлбал тухайн асуудлаар шууд болон шууд бус ашиг сонирхлын зөрчил байгаа эсэх талаар урьдчилан мэдэгдэх;
 - (ф) Монгол Улс болон Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орнуудтай дипломат харилцаатай улсын иргэн байх; мөн
 - (г) энэ Хавсралтын 6 дугаар зүйлд заасны дагуу болон бусад байдлаар тухайн маргаанд өмнө нь оролцож байгаагүй байх.
3. Хоёр дахь арбитрч томилогдсоноос хойш 15 (арван тав) хоногийн дотор томилогдсон арбитрч нар харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр Арбитрын бүрэлдэхүүний даргыг сонгох бөгөөд тэрээр дараах шаардлагыг хангахгүй байж болно. Үүнд:
 - (а) Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орон, эсхүл Монгол Улсын иргэн байх; эсвэл
 - (б) Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орон, эсхүл Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт байнгын оршин суугч байх.
 4. Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хугацаанд шаардлагатай томилгоог хийгээгүй бол маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй тохиолдолд маргалдагч Талуудын аль нь ч Олон улсын шүүх (цаашид "ОУШ" гэх)-ийн Ерөнхийлөгчийг томилох эрх бүхий этгээдээр урьж ажиллуулж болно. ОУШ-ийн Ерөнхийлөгч нь Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орны болон Монгол Улсын иргэн, эсхүл энэхүү томилох чиг үүргээ

хэрэгжүүлэх чадваргүй тохиолдолд Евразийн эдийн засгийн холбооны гишүүн орон, Монгол Улсын иргэн бус бөгөөд энэхүү томилгооны чиг үүргийг хэрэгжүүлэх чадвартай ОУШ-ийн Дэд ерөнхийлөгч, эсхүл түүний дараагийн эрэмбэтэй албан тушаалтанд холбогдох томилгоог хийх хүсэлтийг гаргана.

5. Маргаан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад энэ зүйлд заасны дагуу томилогдсон арбитрч огцорсон, эсхүл ажиллах боломжгүй болсон тохиолдолд энэ Зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан журмын дагуу залгамжлагч арбитрчийг 15 (арван тав) хоногийн дотор томилох бөгөөд тэрээр эхний арбитрчийн бүх эрх, үүргийг шилжүүлэн авна. Арбитрч огцорсон, эсхүл ажиллах боломжгүй болсон өдрөөс маргаан шийдвэрлэх ажиллагаанд хамаарах хугацааг түдгэлзүүлж, орлох хүнийг сонгосон өдөр түдгэлзэл дуусгавар болно.
6. Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулагдсан огноо нь Арбитрын бүрэлдэхүүний дарга томилгоог хүлээн зөвшөөрсөн өдөр байна.

9 дүгээр зүйл **Арбитрын бүрэлдэхүүний чиг үүрэг**

1. Энэхүү Хавсралтын 8 дугаар зүйлийн дагуу байгуулагдсан Арбитрын бүрэлдэхүүн нь дараах чиг үүрэгтэй байна. Үүнд:
 - (а) маргалдагч Талуудын иш татсан хэргийн баримт болон энэхүү Хэлэлцээрийн зүйл, заалтыг хэрэглэж болох эсэх, мөн хариуцагч Тал энэ Хэлэлцээрийн дагуу хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй эсэхийг бодитойгоор нягталж үзэх зэргээр тухайн асуудлыг бодитойгоор үнэлэх;
 - (б) маргааныг шийдвэрлэхэд зайлшгүй шаардлагатай гэж үзсэн аливаа тогтоосон үйл баримт, хийсэн дүгнэлт болон гаргасан шийдвэрийн суурь үндэслэлийг өөрийн шийдвэр, тайландаа тусгах;
 - (с) маргалдагч Талуудтай тогтмол зөвлөлдөж, маргааныг харилцан зөвшилцөн шийдвэрлэх шийдлийг боловсруулахад зохих боломжоор хангах;
 - (д) маргалдагч Талын хүсэлтээр аливаа хэрэгжүүлэх арга хэмжээ болон/эсхүл холбогдох давуу талыг түдгэлзүүлэх нь өөрийн гаргасан эцсийн тайланд нийцэж буй эсэхийг тодорхойлох.
2. Энэхүү Хавсралтын дагуу байгуулагдсан Арбитрын бүрэлдэхүүн нь энэхүү Хэлэлцээрийн заалтуудыг олон улсын нийтийн эрх зүйн заншлын хэм хэмжээний дагуу тайлбарлана. Арбитрын бүрэлдэхүүний тайлан, шийдвэрүүд нь энэхүү Хэлэлцээрийн заалтуудын хүрээнд олгосон Талуудын эрх, үүргийг нэмэгдүүлэх, эсхүл багасгаж болохгүй.

10 дугаар зүйл

Арбитрын бүрэлдэхүүний ажиллагаа

1. Арбитрын бүрэлдэхүүний ажиллагааг энэ Зүйлд заасан журмын дагуу явуулна.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн хүрээнд, Арбитрын бүрэлдэхүүн маргалдагч Талуудтай зөвшилцсөний үндсэн дээр маргалдагч Талуудын үг хэлэх эрх, зөвлөлдөх дэгтэй холбоотой дүрэм, журмаа өөрөө тогтооно. Арбитрын бүрэлдэхүүн нь маргалдагч Талуудын хүсэлтээр эсхүл өөрийн санаачилгаар, маргалдагч Талуудтай зөвлөлдсөний дараа энэ Зүйлийн заалттай зөрчилдөхгүй нэмэлт дүрэм, журам баталж болно.
3. Маргалдагч Талуудтай зөвлөлдсөний дараа Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулагдсанаасаа хойш 10 (арав) хоногийн дотор Арбитрын маргаан шийдвэрлэх ажиллагааны хуваарийг тогтооно. Яаралтай тохиолдолд, тэр дундаа худалдааны үнэ цэнээ хурдан алддаг түргэн муудах бараатай холбоотой тохиолдолд Арбитрын бүрэлдэхүүн болон Талууд маргаан шийдвэрлэх ажиллагааг аль болох хурдасгахын тулд бүх хүчин чармайлтаа гаргана. Хуваарь нь маргалдагч Талуудын бичгээр мэдүүлэг гаргах тодорхой хугацааг тусгасан байна. Арбитрын бүрэлдэхүүн маргалдагч Талуудтай зөвшилцсөний үндсэн дээр энэхүү хуваарьт өөрчлөлт оруулж болно.
4. Арбитрын бүрэлдэхүүн нь маргалдагч Талын хүсэлтээр, эсхүл өөрийн санаачилгаар шинжлэх ухаан, техникийн аливаа асуудлаар мэдээлэл, зөвлөгөөг өөрийн хүссэн үед авч болно. Арбитрын бүрэлдэхүүн ийм мэдээлэл болон/эсхүл зөвлөгөө авахын өмнө маргалдагч Талуудад мэдэгдэнэ. Ийнхүү олж авсан аливаа мэдээлэл болон/эсхүл зөвлөгөөг маргалдагч Талуудад санал авахаар хүргүүлнэ. Арбитрын бүрэлдэхүүн тайлангаа бэлтгэхдээ мэдээлэл болон/эсхүл зөвлөгөөг харгалзан үзэх бол мэдээлэл болон/эсхүл зөвлөгөөний талаар маргалдагч Талуудын өгсөн саналыг мөн харгалзан үзнэ. Мэдээлэл болон/эсхүл зөвлөгөө нь заавал дагаж мөрдөх шинжгүй.
5. Арбитрын бүрэлдэхүүн нь өөрийн маргаан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой шийдвэр, дүгнэлт, шийдвэрийн төслийг зөвшилцөх замаар боловсруулахын тулд бүхий л хүчин чармайлтаа гаргах ба зөвшилцөлд хүрч чадаагүй тохиолдолд тэрхүү маргаан шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой шийдвэр, дүгнэлт, шийдвэрээ дийлэнх олонхын саналаар гаргаж болно. Арбитрын бүрэлдэхүүн нь саналын зөрүүтэй шийдвэрлэсэн асуудлаар арбитрч нарын ялгаатай санал дүгнэлтийг тайландаа тусгах боловч аль арбитрч олонх, цөөнхийн санал өгснийг ил болгохгүй.

6. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол Арбитрын шүүх хуралдааныг олон нийтэд хаалттай явуулна.
7. Маргалдагч Талуудад маргаан шийдвэрлэх ажиллагааны аливаа танилцуулга, мэдэгдэл, няцаалтад оролцох боломжийг олгоно. Маргалдагч Талаас Арбитрын бүрэлдэхүүнд өгсөн аливаа мэдээлэл, бичгэн мэдүүлэг, тэр дундаа анхдагч тайлангийн тодорхойлолт хэсэгт гаргасан тайлбар, Арбитрын бүрэлдэхүүнээс тавьсан асуултад өгсөн хариултыг нөгөө маргалдагч Талд нээлттэй болгоно.
8. Арбитрын бүрэлдэхүүний зөвлөгөөн болон түүнд ирүүлсэн баримт бичиг нууц байна. Дотоод зөвлөгөөний хувьд Арбитрын бүрэлдэхүүн хаалттай хуралдаж, зөвхөн арбитрч оролцоно. Арбитрын бүрэлдэхүүн мөн өөрийн туслахуудыг зөвлөгөөний үеэр байлцахыг зөвшөөрч болно. Маргалдагч Талууд гагцхүү Арбитрын бүрэлдэхүүн урьсан тохиолдолд л хуралд оролцоно.
9. Энэхүү Хавсралтад тусгагдсан аливаа заалт нь маргалдагч Тал өөрийн байр суурийн талаарх мэдэгдлийг нийтэд ил болгоход саад болохгүй. Маргалдагч Тал нь Арбитрын бүрэлдэхүүнд нөгөө маргалдагч Талаас нууц гэж тэмдэглэж ирүүлсэн мэдээллийн нууцлалыг хадгална. Маргалдагч Тал мөн аль нэг Талын хүсэлтийн дагуу бичгээр өгсөн мэдүүлэгтээ агуулагдаж буй нийтэд ил болгож болох мэдээллийн нууц бус хураангуйг өгнө.
10. Арбитрын хуралдаан болох газрыг маргалдагч Талууд харилцан зөвшилцөж шийдвэрлэнэ. Хэрэв зөвшилцөж чадаагүй бол эхний хуралдааныг хариуцагч Талын нийслэлд, дараагийн удаад нөгөө маргалдагч Талын нийслэлд гэх мэтээр ээлжлэн явуулна. Хэрэв Евразийн эдийн засгийн холбоо энэхүү Хавсралтын заалтын дагуу маргалдагч Тал болж байгаа бол арбитрын хуралдааныг холбогдох дарааллаар Оросын Холбооны Улсын Москва хотод явуулна.

11 дүгээр зүйл

Маргаан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх, дуусгавар болгох

1. Арбитрын бүрэлдэхүүн маргалдагч Талуудын хамтарсан хүсэлтийн дагуу тухайн хамтарсан хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш дараалсан 12 (арван хоёр) сараас илүүгүй хугацаагаар ямар ч үед ажлаа түдгэлзүүлнэ. Энэ тохиолдолд маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүний даргад хамтран бичгээр мэдэгдэж энэ тухайгаа Хамтарсан хороонд мөн мэдэгдэнэ. Энэ хугацаанд маргалдагч Талуудын аль нь ч Арбитрын бүрэлдэхүүний дарга болон нөгөө маргалдагч Талдаа бичгээр мэдэгдэх замаар Арбитрын бүрэлдэхүүнд ажлаа үргэлжлүүлэх эрхийг олгож

болно. Хэрэв Арбитрын бүрэлдэхүүний ажил 12 (арван хоёр) сараас дээш хугацаагаар тасралтгүй зогссон бол маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол Арбитрын бүрэлдэхүүнийг томилсон бүрэн эрх дуусгавар болно (маргаан шийдвэрлэх ажиллагаа дуусгавар болно). Арбитрын бүрэлдэхүүний ажлыг түдгэлзүүлсэн тохиолдолд энэхүү Хавсралтад заасан холбогдох хугацааг Арбитрын бүрэлдэхүүний ажлыг түдгэлзүүлсэн хугацаагаар сунгана.

2. Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайланг гарахаас өмнө маргалдагч Талуудын хамтарсан хүсэлтээр аль ч үед Арбитрын ажиллагаа дуусгавар болно. Энэ тохиолдолд маргалдагч Талууд энэ тухайгаа Арбитрын бүрэлдэхүүний даргад хамтран мэдэгдэх ба Хамтарсан хороонд энэ тухайгаа мөн мэдэгдэнэ.

12 дугаар зүйл **Арбитрын бүрэлдэхүүний тайлан**

1. Арбитрын бүрэлдэхүүний тайланг маргалдагч Талуудыг байлцуулахгүйгээр боловсруулж, энэхүү Хэлэлцээрийн холбогдох заалтууд, маргалдагч Талуудын мэдүүлэг, үндэслэл болон энэ Хавсралтын 10 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасны дагуу Арбитрын бүрэлдэхүүнд өгсөн аливаа мэдээлэл болон/эсхүл зөвлөгөөнд үндэслэн гаргана.
2. Арбитрын бүрэлдэхүүн анхдагч тайлангаа Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулагдсан өдрөөс хойш 90 (ер) хоногийн дотор, яаралтай тохиолдолд түргэн муудах барааны хувьд 60 (жар) хоногийн дотор гаргана. Эхний тайланд, тухайлбал, тодорхойлох хэсэг болон Арбитрын бүрэлдэхүүний үйл баримтын талаарх дүгнэлт, холбогдох заалтуудын хэрэглэгдэх байдал, аливаа дүгнэлтийн гол үндэслэл, гаргасан зөвлөмж, дүгнэлт зэргийг агуулсан байна.
3. Онцгой нөхцөлд, хэрэв Арбитрын бүрэлдэхүүн энэ Зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хугацаанд анхдагч тайлангаа гаргаж чадахгүй гэж үзвэл Арбитрын бүрэлдэхүүний дарга маргалдагч Талуудад хожимдсон шалтгаан болон эхний тайланг гаргахаар тооцоолж буй шинэ хугацааг бичгээр мэдэгдэх бөгөөд энэ тухай Хамтарсан хороонд мөн мэдэгдэнэ. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол хойшлох хугацаа нь 30 (гуч) хоногоос хэтрэхгүй байна.
4. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол аль ч маргалдагч Тал анхдагч тайланг хүлээн авснаас хойш 15 (арван тав) хоногийн дотор Арбитрын бүрэлдэхүүнд бичгээр тайлбар гаргаж болно. Ийм бичгээр гаргасан тайлбарт нөгөө маргалдагч Тал хариу тайлбар гаргаж болох

бөгөөд түүнийг хүлээн авснаас хойш 6 (зургаа) хоногийн дотор хариу тайлбар өгнө. Тайлбар өгөх хугацаанд аль нэг маргалдагч Талаас тайлбар ирээгүй бол урьдчилсан тайлан нь эцсийн тайлан болно.

5. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол, Арбитрын бүрэлдэхүүн эхний тайлангийн талаар маргалдагч Талуудаас бичгээр ирүүлсэн тайлбарыг авч үзэн, нэмэлтээр нягталж үзсэний дараа, эхний тайлан гарснаас хойш 30 (гуч) хоногийн дотор маргааны талаарх дүгнэлт болон шийдвэрийг агуулсан эцсийн тайланг маргалдагч Талуудад танилцуулна. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол, яаралтай тохиолдолд, тэр дундаа түргэн муудах бараатай холбоотой тохиолдолд, Арбитрын бүрэлдэхүүн анхдагч тайлангаа гаргаснаас хойш 15 (арван тав) хоногийн дотор эцсийн тайланг танилцуулахын тулд бүх хүчин чармайлтаа гаргана.
6. Арбитрын бүрэлдэхүүн энэ хугацааг биелүүлэх боломжгүй гэж үзвэл Арбитрын бүрэлдэхүүний дарга хожимдсон шалтгаан болон эцсийн тайланг гаргахаар төлөвлөж буй огноог бичгээр маргалдагч Талуудад мэдэгдэнэ. Арбитрын бүрэлдэхүүн ямар ч тохиолдолд эцсийн тайлангаа Арбитрын бүрэлдэхүүн байгуулагдсан өдрөөс хойш 150 (зуун тавь) хоног, яаралтай тохиолдолд, тэр дундаа түргэн муудах барааны хувьд 80 (ная) хоногоос хэтрүүлэхгүйгээр гаргана.
7. Арбитрын бүрэлдэхүүн эцсийн тайландаа хариуцагч Талын арга хэмжээ нь энэхүү Хэлэлцээрт нийцэхгүй байна гэж үзвэл уг зөрчлийг арилгах зөвлөмжийг дүгнэлт, шийдвэртээ тусгана.
8. Маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайланг хүлээн авснаас хойш 15 (арван тав) хоногийн дотор аль нэг маргалдагч Тал эсэргүүцээгүй бол нууц мэдээллээс бусдыг нийтэд ил болгоно. Энэ тохиолдолд ч эцсийн тайланг маргалдагч Талуудад танилцуулснаас хойш 7 (долоо) хоногийн дараа энэхүү Хэлэлцээрийн бүх Талуудад хүргүүлнэ.
9. Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэр, тайланг Талууд аливаа нөхцөл тавихгүйгээр хүлээн зөвшөөрнө. Тэдгээр нь хувь хүн, хуулийн этгээдэд ямар нэгэн эрх, үүрэг үүсгэхгүй. Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг давж заалдах эрхгүй.

13 дугаар зүйл Тодруулга авах хүсэлт

1. Эцсийн тайланг хүлээн авснаас хойш 10 (арав) хоногийн дотор маргалдагч Тал нь эцсийн тайланд хоёрдмол утгатай, тодорхой

бус гэж үзсэн аливаа дүгнэлт, зөвлөмжийг тодруулахаар Арбитрын бүрэлдэхүүнд бичгээр хүсэлт гаргаж болно. Арбитрын бүрэлдэхүүн уг хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 10 (арав) хоногийн дотор хүсэлтэд хариу өгнө.

2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу хүсэлт гаргах нь Арбитрын бүрэлдэхүүн өөрөөр шийдээгүй тохиолдолд энэ Хавсралтын 14 болон 17 дугаар зүйлд заасан хугацаанд нөлөөлөхгүй.

14 дүгээр зүйл **Шийдвэрийн хэрэгжилт**

1. Маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг биелүүлэхийн тулд шаардлагатай бүх арга хэмжээг цаг алдалгүй авна.
2. Хариуцагч Тал Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайланг хүлээн авснаас хойш 30 (гуч) хоногийн дотор гомдол гаргагч Талд дараах зүйлийг мэдэгдэнэ. Үүнд:
 - (а) энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үүргээ биелүүлэхийн тулд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй арга хэмжээ; мөн
 - (б) Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн шийдвэрийг биелүүлэхэд шаардагдах хугацаа.

Энэ мэдэгдлийн талаар Хамтарсан хороонд мөн мэдэгдэнэ.

15 дугаар зүйл **Үндэслэл бүхий хугацаа**

1. Хэрэв Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг нэн даруй биелүүлэх боломжгүй бол маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайланг биелүүлэх үндэслэл бүхий хугацааг харилцан тохиролцохыг хичээнэ.
2. Энэхүү Хавсралтын 14 дүгээр зүйлийн 2(b) хэсэгт заасны дагуу санал болгож буй хугацааны талаар маргалдагч Талуудын хооронд санал зөрөлдсөн тохиолдолд маргалдагч Талуудын аль нь ч анхны Арбитрын бүрэлдэхүүнд бичгээр хүсэлт гаргаж, арбитрын шийдвэрийг биелүүлэх үндэслэл бүхий хугацааг тогтоолгож болно. Энэ хүсэлтийг маргалдагч Тал нөгөө маргалдагч Талдаа нэгэн зэрэг мэдэгдэх бөгөөд энэ тухай Хамтарсан хороонд мөн мэдэгдэнэ. Арбитрын бүрэлдэхүүн хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 (гуч) хоногийн дотор маргалдагч Талуудад үндэслэл бүхий хугацааг тогтоож, түүнийг тогтоосон үндэслэлийг багтаасан шийдвэрээ хүргүүлнэ.

3. Арбитрын бүрэлдэхүүн энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хугацаанд үндэслэл бүхий хугацааг тогтоож чадахгүй гэж үзвэл хожимдсон шалтгаан болон шийдвэрээ гаргахад шаардлагатай хугацааны тооцооллын хамт маргалдагч Талуудад бичгээр мэдэгдэнэ. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол хойшлуулах хугацаа нь 30 (гуч) хоногоос хэтрэхгүй байна.
4. Маргалдагч Талууд Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайлангийн хэрэгжилтийн талаар харилцан хангалттай үр дүнд аль ч үед хүрэхийн төлөө үргэлжлүүлэн ажиллана.
5. Хариуцагч Тал нь энэхүү Хэлэлцээрээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхгүй байгаагаа таслан зогсоох, Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг биелүүлэхийн тулд авсан аливаа арга хэмжээнийхээ талаар үндэслэл бүхий хугацаа дуусахаас 30 (гуч) хоногийн өмнө гомдол гаргагч Талд бичгээр мэдэгдэнэ. Энэ мэдэгдлийн талаар Хамтарсан хороонд мэдэгдэнэ.
6. Маргалдагч Талууд үндэслэл бүхий хугацааг сунгахаар тохиролцож болно.

16 дугаар зүйл **Нийцлийн хяналт**

1. Энэ Хавсралтын 15 дугаар зүйлд заасны дагуу боломжтой бол нэн даруй, эсхүл үндэслэл бүхий хугацааны дотор Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайланг биелүүлэхийн тулд авсан аливаа арга хэмжээний тохиромжтой эсэх талаар маргалдагч Талуудын хооронд санал зөрөлдөөн гарсан тохиолдолд гомдол гаргагч Тал энэ асуудлаар шийдвэр гаргуулахаар Арбитрын бүрэлдэхүүнд бичгээр хүсэлт гаргаж болно.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан Арбитрын бүрэлдэхүүнд гаргах хүсэлтийг гагцхүү дараах тохиолдлуудын аль эхэлж болсных нь дараа гаргаж болно. Үүнд:
 - (а) энэ Хавсралтын 15 дугаар зүйлд заасны дагуу тогтоосон үндэслэл бүхий хугацаа дууссан байх; эсхүл
 - (б) энэ Хавсралтын 14 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үүргээ биелүүлсэн тухай хариуцагч Талаас гомдол гаргагч Талд мэдэгдэл хүргүүлж, мэдэгдэлд хариуцагч Тал тухайн үүргээ хэрхэн биелүүлсэн тухай тайлбарыг багтаасан байх.

Уг хүсэлтэд тухайн асуудалтай холбоотой аливаа арга хэмжээг тодорхойлж, тухайн арга хэмжээ нь холбогдох заалтыг хэрхэн зөрчсөн болох эрх зүйн үндэслэлийг тодорхой илтгэн тусгасан байна.

3. Арбитрын бүрэлдэхүүн өөрт ирсэн асуудалд бодитой үнэлгээ хийх бөгөөд үүнд:
 - (a) хариуцагч Талаас хэрэгжүүлсэн аливаа арга хэмжээний үйл баримт; болон
 - (b) хариуцагч Тал энэ Хавсралтын 14 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үүргээ биелүүлсэн эсэх орно.
4. Арбитрын бүрэлдэхүүн нь энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 (гуч) хоногийн дотор маргалдагч Талуудад шийдвэрээ хүргүүлнэ. Тайлан нь Арбитрын бүрэлдэхүүний дүгнэлт, түүнийг гаргасан үндэслэлийг агуулсан байна.
5. Арбитрын бүрэлдэхүүн энэ зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасан хугацаанд тайлангаа гаргаж чадахгүй гэж үзвэл хойшилсон шалтгаан болон тайланг гаргах шинэ хугацааны тооцооллын хамт маргалдагч Талуудад бичгээр мэдэгдэнэ. Маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол хойшлуулах хугацаа нь 30 (гуч) хоногоос хэтрэхгүй байна.
6. Анхны Арбитрын бүрэлдэхүүний аль нэг арбитрч ажиллах боломжгүй болсон тохиолдолд энэ Хавсралтын 8 дугаар зүйлд заасан журмыг мөрдөнө.

17 дугаар зүйл

Зөрчилд түр арга хэмжээ авах

1. Хариуцагч Тал Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг боломжтой тохиолдолд нэн даруй, эсхүл энэ Хавсралтын 15 дугаар зүйлд заасны дагуу тогтоосон үндэслэл бүхий хугацаанд биелүүлээгүй эсхүл:
 - (a) энэхүү Хавсралтын 14 дүгээр зүйлд заасан эцсийн хугацаанд, эсхүл үндэслэл бүхий хугацаа дуусахаас өмнө биелүүлэхийн тулд авсан аливаа арга хэмжээний тухай мэдэгдлийг ирүүлээгүй;
 - (b) гомдол гаргагч Талд Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг биелүүлэхийг зорихгүй байгаагаа мэдэгдсэн; болон/эсхүл
 - (c) энэ Хавсралтын 14 дүгээр зүйлд заасны дагуу хариуцагч Тал нь Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг биелүүлээгүй гэж анхны Арбитрын бүрэлдэхүүн тогтоосон бол хариуцагч Тал нь гомдол гаргагч Тал хүсэлт гаргасан тохиолдолд харилцан хүлээн зөвшөөрөх түр зуурын нөхөн олговрын талаар тохиролцох зорилгоор зөвлөлдөнө. Хэрэв хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 20 (хорь) хоногийн дотор ийм тохиролцоонд хүрээгүй бол гомдол гаргагч Тал нь хариуцагч Талд бичгээр мэдэгдсэний үндсэн дээр энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу олгосон хөнгөлөлт болон бусад давуу эрхийг

түдгэлзүүлэх эрхтэй. Ийнхүү түдгэлзүүлэхдээ зөвхөн Арбитрын бүрэлдэхүүн энэхүү Хэлэлцээрт нийцээгүй гэж үзсэн арга хэмжээнд өртсөн хэмжээнд дүйцүүлнэ. Мэдэгдлийг түдгэлзүүлэх хугацаа хүчин төгөлдөр болох өдрөөс 30 (гуч)-аас доошгүй хоногийн өмнө хүргүүлнэ. Энэ мэдэгдлийн талаар Хамтарсан хороонд мэдэгдэнэ.

2. Гомдол гаргагч Тал нь аль давуу эрхийг түдгэлзүүлэх талаар авч үзэхдээ эхлээд Арбитрын бүрэлдэхүүнээс энэхүү Хэлэлцээрт нийцээгүй гэж тогтоосон арга хэмжээнд өртсөн салбар, эсхүл салбаруудад энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу олгосон хөнгөлөлт болон бусад үүргийг түдгэлзүүлэхийг хичээх үүрэгтэй. Гомдол гаргагч Тал энэхүү Хэлэлцээрээр ижил салбар, эсхүл салбаруудад олгосон хөнгөлөлт болон бусад үүргийг түдгэлзүүлэх нь хэрэгжих боломжгүй, үр дүнгүй гэж үзвэл бусад салбарт энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу олгосон хөнгөлөлт болон бусад үүргийг түдгэлзүүлж болно.
3. Хариуцагч Тал мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 15 (арван тав) хоногийн дотор гомдол гаргагч Талын түдгэлзүүлэхээр төлөвлөж буй энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу олгосон хөнгөлөлт болон бусад давуу эрхүүд нь энэхүү Хэлэлцээрт нийцэхгүй байгаа нь тогтоогдсон арга хэмжээний нөлөөлөлд өртсөнтэй дүйцэх эсэх, мөн тийнхүү түдгэлзүүлэх нь энэхүү зүйлийн 1 болон 2 дахь хэсэгт нийцэж байгаа эсэх талаар шийдвэр гаргуулахаар анхны Арбитрын бүрэлдэхүүнд хүсэлт гаргаж болно. Арбитрын бүрэлдэхүүн шийдвэрээ тухайн хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 30 (гуч) хоногийн дотор гаргах ба шийдвэрийг Талууд аливаа нөхцөл тавилгүйгээр хүлээн зөвшөөрнө. Арбитрын бүрэлдэхүүн шийдвэрээ гаргах хүртэл давуу эрхийг түдгэлзүүлэхгүй.
4. Энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу олгосон хөнгөлөлт болон бусад үүргийг түдгэлзүүлэх нь түр хугацаанд байх бөгөөд гомдол гаргагч Тал нь зөвхөн дараах нөхцөл үүсэх хүртэл хэрэглэнэ. Үүнд:
 - (а) Арбитрын бүрэлдэхүүний эцсийн тайланд Хэлэлцээрийн холбогдох заалтуудтай нийцэхгүй гэж үзсэн аливаа арга хэмжээг цуцалсан, эсхүл хариуцагч Талыг тэдгээр заалттай нийцүүлэхийн тулд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан;
 - (б) Арбитрын бүрэлдэхүүн нийцүүлэх арга хэмжээ нь арбитрын шийдвэр болон энэхүү Хэлэлцээрийн заалтуудтай нийцэж байна гэж шийдвэрлэсэн; эсхүл
 - (с) Талууд маргааныг бусад аргаар шийдвэрлэсэн эсхүл харилцан тохиролцсон шийдэлд хүрсэн.
5. Маргалдагч Талын хүсэлтийн дагуу анхны Арбитрын бүрэлдэхүүн энэхүү Хэлэлцээрийн дагуу олгосон хөнгөлөлт болон бусад үүргийг түдгэлзүүлсний дараа хэрэгжүүлсэн аливаа арга хэмжээ нь эцсийн

тайлантай нийцэж байгаа эсэх, мөн тус арбитрын шийдвэрт үндэслэн давуу эрхийг түдгэлзүүлсэн байдлыг дуусгавар болгох эсхүл өөрчлөх ёстой эсэх талаар шийдвэр гаргана. Арбитрын бүрэлдэхүүний шийдвэрийг тухайн хүсэлтийг хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 (гуч) хоногийн дотор гаргана.

18 дугаар зүйл **Ерөнхий зүйл**

Энэхүү Хавсралтын дагуу бүх мэдэгдэл, хүсэлт, хариуг бичгээр өгнө.

19 дүгээр зүйл **Харилцан тохиролцсон шийдэл**

1. Энэхүү Хавсралтын 3 дугаар зүйлд дурдсан аливаа маргааны талаар маргалдагч Талууд хэдийд ч харилцан тохиролцсон шийдэлд хүрч болно.
2. Хэрэв Арбитрын бүрэлдэхүүний, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааны явцад харилцан тохиролцсон шийдэлд хүрсэн бол маргалдагч Талууд энэ тухай Арбитрын бүрэлдэхүүний дарга, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлагчид хамтран мэдэгдэх бөгөөд энэ тухай Хамтарсан хороонд мөн мэдэгдэнэ. Тус мэдэгдлийг хүргүүлсний дараа Арбитрын бүрэлдэхүүний, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа дуусгавар болно.
3. Тал бүр тохиролцсон хугацаанд харилцан тохиролцсон шийдлийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээг авна.
4. Тохиролцсон хугацаа дуусахаас өмнө хэрэгжүүлэгч Тал нь харилцан тохиролцсон шийдлийг хэрэгжүүлэхийн тулд авсан аливаа арга хэмжээнийхээ талаар нөгөө Талдаа бичгээр мэдэгдэнэ.

20 дугаар зүйл **Хугацааны хязгаар**

Энэхүү Хавсралтад заасан эцсийн бүх хугацааг өөрөөр тодорхойлоогүй бол тэдгээртэй холбогдох үйлдэл, баримт (зар, мэдэгдэл, захидал харилцаа, санал хүлээн авсан) бий болсны дараах өдрөөс эхлэн хуанлийн өдрөөр тооцно. Хэрэв энэ хугацааны сүүлчийн өдөр нь хүлээн авагчийн Талын албан ёсны амралтын өдөр, эсхүл ажлын бус өдөр бол энэ хугацааг дараагийн ажлын өдөр хүртэл сунгана. Хугацаа тооцоход албан ёсны амралтын болон ажлын бус өдрүүдийг тухайн хугацаанд оруулан тооцно.

Энэхүү Хавсралтад дурдсан аливаа хугацааг маргалдагч Талууд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр өөрчилж болно.

Арбитрын бүрэлдэхүүн энэхүү Хавсралтад дурдсан аливаа хугацааг тодорхой үндэслэл дурдаж өөрчлөх саналыг аль ч үед Талуудад гаргаж болно.

21 дүгээр зүйл Цалин хөлс, зардал

1. Хэрэв маргалдагч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол:
 - (а) маргалдагч Тал бүр өөрийн томилсон арбитрчийн зардал, Арбитрын, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаанд оролцсоноос үүссэн хуулийн болон бусад зардлыг өөрөө хариуцна; мөн
 - (б) Арбитрын бүрэлдэхүүний дарга, эвлэрүүлэн зуучлагчийн зардал болон Арбитрын бүрэлдэхүүн хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулахтай холбоотой бусад зардлыг маргалдагч Талууд тэнцүү хэмжээгээр хуваан хариуцна.
2. Маргалдагч Талын хүсэлтээр Арбитрын бүрэлдэхүүн маргааны тухайлсан нөхцөл байдлыг харгалзан энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн (б) дэд хэсэгт заасан зардлыг шийдвэрлэж болно.

22 дугаар зүйл Хэл

1. Энэхүү Хавсралтын дагуу бүх маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагаа нь англи хэлээр явагдана.
2. Энэхүү Хавсралтын дагуу маргаан шийдвэрлэх ажиллагаанд ашиглахаар ирүүлсэн аливаа баримт бичиг нь англи хэлээр байна. Хэрэв аливаа баримт бичгийн эх хувь нь англи хэлээр биш бол түүнийг ирүүлсэн маргалдагч Тал уг баримт бичгийн англи хэлээрх орчуулгыг гаргаж өгнө.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 6

Индекс: 200003